

εξ υπαρχής

μηνιαίο βήμα ανάλυσης, κριτικής και διαλόγου

ΙΟΥΝΙΟΣ 2004 ■ τεύχος 520 ■ τιμή: €3,00

- * Αναστροφή ρόλων;
- * Πέρα από τη ματαιότητα των εθνικισμών
- * Να συγχωρήσουμε χωρίς να ξεχάσουμε: Μια πρόταση
- * Όταν η στείρα παιδεία γέννησε το "ΟΧΙ"

* Η Κυπριακή Κοινωνία
αντιμέτωπη με τη λύση:
Πατριωτικοί Λόγοι ή
Ταξικά Συμφέροντα

Ο Πόλεμος Τελείωσε

Χρονογράφημα Γ. Κεπόλα

Τις τελευταίες μέρες γυροφέρνει στο μυαλό μου, μια παλιά αληθινή ιστορία, που είδα σε κινηματογράφο στην Αθήνα, όταν ήμουν φοιτητής.

Κατά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, η Ιαπωνία άρχισε να εξαπλώνεται στα γύρω νησιά του Ειρηνικού. Το ίδιο έκανε και η Αμερική, ώσπου ήλθαν σε πολεμική σύγκρουση.

Επειδή όμως η φύση το 'φερε, τα νησιά να είναι πολλά και έρημα από ανθρώπους, οι Ιάπωνες άφηναν μια διμοιρία (30 στρατιώτες) στο κάθε νησί. Έτσι πίστευαν ότι θα εμπόδιζαν τους Αμερικανούς ν' αποβιβαστούν και να τα κατακτήσουν.

Η ζωή, στο νησί της ιστορίας μας, συνέχιζε να περνά με τον ίδιο ρυθμό και σ' όλα τα κανονικά στρατόπεδα. Πρωί πρωί εγερτήριο, έπαρση της σημαίας επιθεώρηση, αναφορά, κάρφωμα, ασκήσεις, πορείες, σιωπητήριο και γερμανικές σκοπιές μέρα και νύχτα. Αλλά ο εχθρός δεν πρόβαλλε από πουθενά. Έτσι τις ώρες της μακρόσυρτης ανίας τους, οι στρατιώτες ζωγράφιζαν σημαίες στους γύρω λόφους και έγραφαν το σύνθημα «Είμαι περήφανος που γεννήθηκα Ιάπωνας».

Ενώ οι μήνες και τα χρόνια περνούσαν, άρχισαν να χάνουν την αίσθηση του χρόνου και δεν ήξεραν αν ήταν Κυριακή ή Τετάρτη, ούτε ποιο μήνα ζούσαν. Ξεχώριζαν μόνο τις εποχές καθώς έβλεπαν τις καρδιές ν' ανθίζουν. Παρ' όλα αυτά, τις μέρες που υπολόγιζαν ότι ήταν εθνικές γιορτές, έκαναν φιέστες και παρελάσεις, προς «δόξαν και τιμήν της Αυτού Μεγαλειότητος του Αυτοκράτορα της Ιαπωνίας». Ωστόσο επειδή δεν υπήρχαν μουσικά όργανα, ξελαρυγγίζονταν στα συνθήματα με τον ανάλογο βηματισμό:

«Ένας είναι ο εχθρός, ο Αμερικανός», ή «CIA, NATO το ίδιο συνδικάτο» ή «Αμερικάνος καλός, Αμερικάνος νεκρός» και άλλα πολλά.

Τη μέρα που τελείωσε ο πόλεμος, με δυο ατομικές βόμβες στην καρδιά της Ιαπωνίας, καταστρέφοντας ολοσχερώς δύο μεγαλουπόλεις, εκεί, στο νησί της ιστορίας μας, την εξέλαβαν σαν μια γιορτή με πυροτεχνήματα. Έτσι συνέχισαν να κάνουν τα ίδια πράγματα, την ίδια πάντα ώρα, ξεχασμένοι από εχθρούς και φίλους.

Τα χρόνια κυλούσαν, οι καιροί άλλαζαν και οι δυο χώρες έγιναν σύμμαχοι, για νέες πολεμικές περιπέτειες. Στο νησί μας όμως χαμπάρι δεν πήραν τις καταστάσεις που άλλαξαν. Έτσι όταν έβλεπαν τα πλοία από μακριά, να οργώνουν τη θάλασσα, γεμάτα τρόφιμα, αυτοκίνητα και τουρίστες, αυτοί τα νόμιζαν για τορπιλλάκατους και σήμαναν συναγερμό, για απόκρουση της εχθρικής απόβασης και ρίξιμο του εχθρού στη θάλασσα.

Όταν τα πλοία χάνονταν πέρα από τον ορίζοντα, οι στρατιώτες έμεναν και πάλι, πιο μόνοι και από μόνοι, ζώντας την εθνική τους μοναξιά.

Αν τα θυμήθηκα όλα αυτά, είναι γιατί τις προάλλες ανακάλυψα σε μια βραχονησίδα κάπου στη Μεσόγειο, ένα λόχο στρατιωτών με δυο διμοιρίες, εγκαταλειμμένους εδώ, από το 1960. Ξεχασμένοι κι αυτοί, όπως οι Ιάπωνες στρατιώτες από το Θεό και τους ανθρώπους, ξεχασμένοι κι από την ίδιαν της την Ιστορία.

Τελευταίο εκδοτικό

ΜΕ

το τεύχος αυτό τερματίζεται η έκδοση του ΕΞ Υπαρχής. Το εγχείρημα άντεξε πέντε ακριβώς χρόνια, και πρόσφερε όσα κατάφερε στο δύσκολο κυπριακό περιβάλλον. Αν δημιουργείται κάποιο κενό ασφαλώς άλλες προσπάθειες θα προσπαθήσουν να το αναπληρώσουν. Το περιοδικό ευχαριστεί όσους το διάβαζαν, όσους έγραφαν σ' αυτό και όσους το στήριξαν οικονομικά ή δίνοντας από το χρόνο τους.

Η Σύνταξη

* Αναστροφή
ρόλων;

* Να
συγχωρήσουμε
χωρίς να
ζεχάσουμε:
Μια πρόταση

* Η Δύναμη μέσα στη
Τουρκοκυπριακή
Κοινότητα

* Bush ή Kerry;
Καμιά διαφορά

Πατριωτικοί Λόγοι Ταξικά Συμφέροντα;

* Η Κυπριακή
Κοινωνία
αντιμέτωπη
με τη Λύση

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

4 Αναστροφή ρόλων;
Του Ιωσήφ Παγιάτα

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ
8 Αν μειώναμε το ψυχικό χάσμα, θα καταλαβαίναμε
καλλίτερα ο ένας τον άλλον Τ.Π.
9 Ο «λεγόμενος Εθνικός Ύμνος» Τ.Π.

10 Πέρα από τη ματαιότητα των εθνικισμών
Του Γ. Κορφιιάτη

12 Να συγχωρήσουμε χωρίς να ζεχάσουμε: Μια πρόταση
Του Χακάν Καραχασάν

16 Όταν η στείρα παιδεία γέννησε το "ΟΧΙ"
Της Έλμα Μιελ

19 Αν οι άνθρωποι είχαν ουρά
Του Σονέρ Ενγκίν

20 Η Δύναμη μέσα στη Τουρκοκυπριακή Κοινότητα
(Παρόν και Παρελθόν)
Του Αχμέτ Τζιαβίτ Αν

26 Bush ή Kerry; Καμιά διαφορά
Του John Pilger

ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ
31 Η Κυπριακή Κοινωνία αντιμέτωπη με τη Λύση:
Πατριωτικοί Λόγοι ή Ταξικά Συμφέροντα
Του Νίκου Τριμικλιγιώτη

Περιοδικό "εξ υπαρχής"
Μηνιαίο βήμα ανάλυσης
κριτικής και διαλόγου

Ιούνιος 2004
Τεύχος 52

Διεύθυνση:
Αρχ. Μακαρίου Γ' 127,
Καϊμακλί, Λευκωσία 1021
Τηλ. 22346061 - 22346160

E-mail:
yparhis@spidernet.com.cy

Υπεύθυνος για τον Νόμο:
Δώρος Κακουλλής

Εκδίδεται από
την Επικοινωνία Πολιτών
Γέφυρα Λτδ

Διευθύνεται από
συντακτική επιτροπή

Για τα υπογραμμένα κείμενα
ευθύνονται οι συγγραφείς τους

Οι συνδρομητές μπορούν να
αποπληρώνουν τις συνδρομές
τους μέσω
οποιασδήποτε τράπεζας
στον αριθμό λογαριασμού
100404000752-6, Συνεργατικό
Ταμειυτήριο Καταστηματαρχών

Εκτύπωση:
Τυπογραφεία ΕΡΜΗΣ
τηλ. 22482361

Αναστροφή Ρόλων;

Του Ιωσήφ Παγιάτα

Βέβαια όσο περνούν οι μέρες, όπως πάντα συμβαίνει με τους ανθρώπους, υποχωρούν σιγά σιγά η θλίψη και η οργή. Παραμένει ωστόσο η ανησυχία για το τι μπορεί να συμβεί, αν μας βρει το 2005 χωρίς λύση: Με μια Τουρκία ανεξαρτημένη από το Κυπριακό, είτε γιατί πήρε την ημερομηνία έναρξης των ενταξιακών της διαπραγματεύσεων, είτε γιατί δεν την πήρε και ως κατέχουσα, γιατί να χολοσκά για τη λύση...

Τα δημοψηφίσματα της 24ης του περασμένου Απριλίου ανήκουν πια στο παρελθόν. Κάποιοι από μας διακατεχόμαστε ακόμα από ένα μείγμα αισθημάτων οργής, θλίψης και ανησυχίας για το μέλλον της χώρας. Κάποιοι άλλοι που ασπάζονται τη θεωρία "τζιέινι ποτζιέι τζιεμείς ποδά" ή την παραλλαγή της μη λύσης ή την άλλη παραλλαγή της λύσης που δεν υπάρχει αλλά βρίσκεται μόνο στη φαντασία μας, νιώθουν ανακουφισμένοι γιατί τίναξαν στον αέρα, όπως πιστεύουν, το Σχέδιο Ανάν και απομάκρυναν για καλά αυτή την "απειλή". Ανάμεσα στις δυο σχολές σκέψης κι αυτοί του "καλά περνούμε, ν' αφήσουμε τα πράγματα ως έχουν και βλέπουμε, δεν είναι δα και το τέλος του κόσμου το "όχι"...

Εγώ θα πρέπει να ομολογήσω ότι ανήκω στους πρώτους. Βέβαια όσο περνούν οι μέρες, όπως πάντα συμβαίνει με τους ανθρώπους, υποχωρούν σιγά σιγά η θλίψη και η οργή. Παραμένει ωστόσο η ανησυχία για το τι μπορεί να συμβεί, αν μας βρει το 2005 χωρίς λύση: Με μια Τουρκία ανεξαρτημένη από το Κυπριακό, είτε γιατί πήρε την ημερομηνία έναρξης των ενταξιακών της διαπραγματεύσεων, είτε γιατί δεν την πήρε και ως κατέχουσα, γιατί να χολοσκά για τη λύση...

Όμως, η ακόμα προκαλούσα ερωτηματικά στάση του ΑΚΕΛ, σε συνδυασμό με την άγνοια ή την παραμορφωμένη εικόνα του σχεδίου Ανάν, που δημιουργήθηκε από τις μαστιγωτικές ανταποκρίσεις που μας έρχονταν από

το Bürgenstock ή την από πρωιάς μέχρι νυχτός δαιμονιοποίηση του σχεδίου από τα περισσότερα κανάλια, επιτρέπουν την ελπίδα. Κι αυτό γιατί εφόσον υπάρχει η διάθεση και ο χρόνος - κι εδώ είχε δίκιο το ΑΚΕΛ - δεν μπορεί ο λαός να παραμείνει εσαεί παραπληροφορημένος.

Βέβαια για την ώρα, ύστερα από έντονες προσπάθειες όχι λιγότερο από τέσσερα χρόνια, δεν φαίνεται να έχουν τα κέντρα αποφάσεων τη διάθεση να ξαναρχίσουν από την αρχή, όπως περίπου κάποιοι υπαινίσσονται, ούτε και να μας βρουν οποιαδήποτε ελαφρυντικά για το "όχι", κι ας προσπαθούμε... Μάλιστα, πολύ φοβούμαι ότι θα διερωτούνται αρκετοί, πόσο σοφό ήταν να προωθήσουν την ένταξή μας κάτω από συνθήκες που την τελευταία στιγμή επέτρεψαν την ανεξαρτησή της από τη λύση... Όμως και από τα κέντρα των αποφάσεων θα παρέλθουν η θλίψη και η οργή και συνειδητοποιώντας τι μπελάς κινδυνεύει να τους μείνει - της Ε.Ε. βασικά - είναι πολύ πιθανόν, αφού κάνουν τις "βυθομετρήσεις" τους στο "ΟΧΙ" και ψηλαφήσουν τις διαθέσεις του ΑΚΕΛ, να θελήσουν να ξανακάνουν άλλη μια απόπειρα εξεύρεσης λύσης με το Σχέδιο Ανάν και πάλιν - πριν το τέλος του 2004. Πάντως είναι βέβαιο, ότι όσοι από τους επισήμους της Κυπριακής Κυβέρνησης θάχουν τις προσεχείς βδομάδες να επισκεφθούν τις Βρυξέλλες ή άλλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, δεν πρόκειται να πε-

Χωρίς καθόλου να προσβλέπω σε κάτι τέτοιο, θεωρώ ότι στις επόμενες βδομάδες θα υπάρξει κάποιο "τράβηγμα αυτιού" προς την Ελληνοκυπριακή πλευρά, τόσο από πλευράς Ε.Ε. όσο και των Η.Π.Α. Κι αυτό γιατί το "όχι" ερμηνεύθηκε ως αλαζονία και περιφρόνηση των 650.000 Εκ/ων προς τη διεθνή κοινότητα.

Πριν θελήσουν ενδεχομένως οι Ευρωπαίοι και οι Αμερικάνοι να μας δώσουν άλλη μια ευκαιρία για αναίρεση του "όχι", το «τράβηγμα αυτιού» θα πάρει τη μορφή "μηνυμάτων" μέσω των Τουρκοκυπρίων

ράσουν τις καλλίτερες μέρες της ζωής τους... Γιατί κακά είναι τα ψέμματα, η χώρα μας εντάχθηκε την 1η του Μάη στην Ε.Ε., όχι ως ευρωπαϊκή αλλά περίπου ως "πολιτικός ταραξίας". Δίνοντας μάλιστα το μήνυμα ότι μια και εντασσόμαστε, η λύση δεν μας ενδιαφέρει και τόσο και μπορεί να περιμένει. Δίνοντας ακόμα το μήνυμα ότι ύστερα από τόσα χρόνια εμπλοκής με την Ε.Ε., δεν έχουμε καταλάβει πόσο η ύπαρξή της εδράζεται στο συμβιβασμό, την ανοχή και την κατά το

δυνατό αποφυγή των προστριβών. Είναι η άποψή μου ότι, στην Ε.Ε. το ηχηρό "όχι" δεν μεταφράζεται σε αξιοπρέπεια ή προσπάθεια αναίρεσης της αδικίας, όπως θέλουμε να το παρουσιάσουμε, αλλά ως αλαζονία και ένδειξη έλλειψης βούλησης για λύση. Μιας βούλησης, για την οποία κανένας στο εξωτερικό δεν αμφέβαλλε τα τελευταία χρόνια και που αποτέλεσε την πρωστική μας δύναμη στην πορεία μας προς την Ευρώπη. Δεν υπάρχει βεβαίως τρόπος να μας βγάλουν από την

Ε.Ε., ούτε και να μας τιμωρήσουν με τον τρόπο που μπορεί να επιβάλει ποινή κάποιο δικαστήριο. Όμως, όπως συμβαίνει σε όλα τα κέντρα αποφάσεων, έχει και η ΕΕ τη διακριτική της εξουσία... Χωρίς καθόλου να προσβλέπω σε κάτι τέτοιο, θεωρώ ότι στις επόμενες βδομάδες θα υπάρξει κάποιο "τράβηγμα αυτιού" προς την Ελληνοκυπριακή πλευρά, τόσο από πλευράς Ε.Ε. όσο και των Η.Π.Α. Κι αυτό γιατί το "όχι" ερμηνεύθηκε ως αλαζονία και περιφρόνηση των 650.000 Εκ/ων προς τη διεθνή κοινότητα. Πριν θελήσουν ενδεχομένως οι Ευρωπαίοι και οι Αμερικάνοι να μας δώσουν άλλη μια ευκαιρία για αναίρεση του "όχι", το «τράβηγμα αυτιού» θα πάρει τη μορφή "μηνυμάτων" μέσω των Τουρκοκυπρίων. Ήδη έχει ανακοινωθεί η οικονομική βοήθεια των 260 εκ. ευρώ και η πρόθεση για πρόσκληση του κ. Ταλάτ στις Η.Π.Α. και τις Βρυξέλλες.

Πιστεύω ότι αυτές καθώς και άλλες χειρονομίες, θα αποσκοπούν κυρίως στο να κάμουν πιο άνετη από οικονομικής πλευράς τη διαβίωση των Τουρκοκυπρίων. Το αν θα το κάνουν και από πλευράς δημιουργίας ενός κλίματος ελευθερίας στο "βορρά" - που τόσο λείπει αυτή τη στιγμή - είναι μια άλλη ιστορία και θα εξαρτηθεί από το κατά πόσο θα παραμείνουν ανέπαφοι ή όχι, οι κρατικοί μηχανισμοί που έστη-

σε η Τουρκία και λειτουργούν αυτή τη στιγμή στο βορρά αλλά και το αν ο κ. Denktash θα παραμείνει ακόμα στο πολιτικό προσκήνιο. Και θάταν δύσκολο να κατακριθεί η υιοθέτηση τέτοιων πρακτικών από μέρους της Ε.Ε., αφού εμπράκτως και όχι με λόγια έχει δείξει η Τουρκοκυπριακή κοινότητα ότι ενδιαφέρεται για λύση, επανένωση της χώρας και ένταξη στην Ε.Ε. Ακόμα, γιατί οι δικές μας ενέργειες των Ελληνοκυπρίων, δεν μπορούν να λειτουργήσουν τιμωρητικά για τους Τουρκοκυπρίους. Διαφορετικά θα επρόκειτο για μια άλλη περίπτωση που θυμίζει το ...προπατορικό αμάρτημα, όπου άλλοι αμάρτησαν και άλλοι υφίστανται τις συνέπειες!!!

Αν έτσι έχουν τα πράγματα, δεν θα πρέπει να εκπλήξει η κάποιας μορφής αντιστροφή των ρόλων των δυο κοινοτήτων, όπου ο "κακός" δεν θάναι πια ο παραμερισμένος κ. Denktash αλλά ο Πρόεδρος Παπαδόπουλος και όπου εκείνοι που θέλουν λύση θα είναι οι Τουρκοκύπριοι και όχι εμείς που προσπαθήσαμε με το "ηχηρό όχι" να στείλουμε το Σχέδιο Ανάν στο πυρ το εξώτερον!

Πέραν όμως απ' αυτή την εικόνα, είναι η αίσθησή μου ότι αντίθετα από ότι γινόταν ως τώρα, όπου τις προσπάθειες για πρόοδο και τα οποιαδήποτε βήματα προς την κατεύθυνση της λύ-

σης έκανε η Ελληνοκυπριακή πλευρά, τουλάχιστο βραχυπροθέσμως, την πρωτοβουλία είναι πολύ πιθανόν να έχει η Τουρκοκυπριακή παρά η Ελληνοκυπριακή πλευρά. Χαρακτηριστική είναι η εξαγγελθείσα πρόθεση του κ. Ταλάτ - με την προϋπόθεση βέβαια ότι θα έχει το σύμφωνο της Άγκυρας - για τη μονομερή εφαρμογή του Σχεδίου Ανάν, επιλεκτικά ίσως ...

Όσο κι αν κάτι τέτοιο φαντάζει ως ανεπιθύμητο για την Κυπριακή Κυβέρνηση, έχω την αίσθηση ότι έχει και τη θετική του πλευρά, με την έννοια ότι θα γίνουν κάποια βήματα, που παγιωμένη μέσα στις φοβίες και τις ανασφάλειές της, η Ελληνοκυπριακή πλευρά δεν πρόκειται να κάμει. Άλλωστε κάτι τέτοιο θα έπρεπε λογικά να διασκεδάσει τους φόβους για μη εφαρμογή της συμφωνίας, κάτι που κάποιοι στην εκ/ή μεριά έχουν αναγάγει σε μείζον θέμα, που εξαργυρώθηκε με αρκετά "όχι". Προσωπικά δεν βλέπω κινδύνους από μια τέτοια εξέλιξη, γιατί ούτε ο κ. Ταλάτ θέτει θέμα αναγνώρισης αλλά ούτε και η Ε.Ε. είναι δυνατό να δεχθεί στους κόλπους της δυο ανεξάρτητα κυπριακά κράτη, επιτρέποντας έτσι στην Ελλάδα και την Τουρκία να ξεκινούν περίπου με δυο ψήφους, όταν όλοι οι άλλοι, συμπεριλαμβανομένης και της Γερμανίας των 82 εκ., θα έχουν μια!! Μ' αυτά τα δεδομένα και εφόσον η Κυ-

πριακή Κυβέρνηση δεν θα θελήσει να δώσει δείγματα γραφής στους επερχόμενους 1-2 μήνες αναφορικά με το πώς σκοπεύει να προωθήσει τη λύση του Κυπριακού στα πλαίσια του Σχεδίου Ανάν, δεν θα δίσταζα να εισηγηθώ μια συνεννόηση των κομμάτων ΑΚΕΛ, ΔΗΣΥ, ΕΔΗ με την προοδευτική Τουρκοκυπριακή πλευρά (CTP, T.K.P. BDH, YBH), σε μια προσπάθεια δημιουργίας κινητικότητας προς την κατεύθυνση της λύσης, πιο πολύ αν η Κυπριακή Κυβέρνηση θα συνεχίσει να βρίσκεται σε πολιτική "καραντίνα" από τη διεθνή κοινότητα.

Νοείται ότι οι οποιοσδήποτε διεργασίες δεν θα πρέπει ν' αργήσουν, γιατί μετά το τέλος του 2004 μπορεί να μην είναι το χάος αλλά σίγουρα θα μπορούμε σε μια περίοδο πλήρους αβεβαιότητας και ενδεχομένως και διεθνούς αδιαφορίας. Ας μην ξεχνούμε ότι τον ΟΗΕ αλλά και τους Αμερικανούς καίνε πάντα το θέμα του Ιράκ και το Παλαιστινιακό για να περιοριστώ σ' αυτά τα δυο, ενώ την Ε.Ε. θα απασχολήσει σοβαρά το θέμα του Συντάγματος και η ανάγκη εδραίωσης και σταθεροποίησης της Ένωσης με τα δέκα καινούργια μέλη, μερικά από τα οποία συνοδεύονται και από κάποια, όχι ασήμαντα προβλήματα.

Γιατί κακά είναι τα ψέμματα, η χώρα μας εντάχθηκε την 1η του Μάη στην Ε.Ε., όχι ως ευρωπαϊκή αλλά περίπου ως "πολιτικός ταραξίας".

Αν μειώναμε το ψυχικό χάσμα, θα καταλαμβάيناμε καλλίτερα ο ένας τον άλλον

Παρά το ότι το άνοιγμα των οδοφραγμάτων πριν ένα χρόνο, επέτρεψε την επικοινωνία ανάμεσα στις δυο μεγαλύτερες κοινότητες της Κύπρου και παρά το γεγονός ότι για μερικούς από μας το αποτέλεσμα ήταν να ενισχυθούν ή να δημιουργηθούν καινούργιες φιλιές και ν' αλλάξει ουσιαστικά η ζωή μας, για αρκετούς, το ψυχικό χάσμα εξακολουθεί να υφίσταται, με αποτέλεσμα να μη μπορούμε να καταλάβουμε το συμπατριώτη της «άλλης μεριάς».

Έτσι, συχνά ακούει κανείς ότι «όταν κατάλαβαν οι Τκ/οι ότι θα μπούμε στην ΕΕ, τάχθηκαν υπέρ της λύσης». Ακόμα ότι, «αφού εκάμαμε εμείς την προσπάθεια για την ΕΕ, τώρα που τα βρήκαν έτοιμα θέλουν να βουλευτούν και οικονομικά».

Έχω αρκετές φορές επιχειρηματολογήσει ότι, η ενασχόλησή μας αποκλειστικά με τη πολιτική και νομική πλευρά του Κυπριακού και από εσχάτως και με την οικονομική, δεν επέτρεψε να σμικρινθεί το ψυχοκοινωνικό χάσμα που δημιουργήθηκε όλα αυτά τα χρόνια και παρά τη φυσική επικοινωνία εξακολουθεί αυτή τη στιγμή να παρεμβάλλεται ανάμεσα στις δυο κοινότητες. Κάτι που σε μεγάλο βαθμό αντανάκλατο στις συζητήσεις αναφορικά με το σχέδιο Ανάν, όπου ο ρόλος της καχυποψίας ήταν καταλυτικός.

Ανάμεσα στα άλλα, δεν έχουμε αντιληφθεί πόσο Κύπριος νιώθει ο μέσος Τκ/ος και πόσο αγαπά την κοινή μας πατρίδα.

Οι λίγοι στίχοι που παραθέτω πιο κάτω είναι χαρακτηριστικοί. Το ποίημα που ήρθε πρόσφατα στα χέρια μου, γράφτηκε από τον Τκ/ο δάσκαλο Σουλεϊμάν Ντεβασάν, το 2000, όταν ο κ. Ντενκτάσνι απεφάνθη ότι στην Κύπρο δεν υπάρχουν Κύπριοι, πα-

ρά μόνο Έλληνες και Τούρκοι. Κάτι που για πολλούς Τκ/ους θεωρήθηκε προσβλητικό και προκάλεσε τις έντονες και παρατεταμένες αντιδράσεις τους, πιο πολύ όταν επανήλθε ο κ. Ντενκτάσνι για να εξηγήσει ότι η χώρα των Τκ/ων τελειώνει στο Λήδρα Πάλας ...

ΑΗ VATANIM !

Ben Kıbrısta do_mu_sam

Kıbrıs benim vatanım de_ilmi?

Gerçek bu iken,

Ben Kıbrıslıyım diyemez miyim ...!

Bir yurtsever olarak

Memleketimin tümünü sevemez miyim ...!

Süleyman Devasan

ΑΧ ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΟΥ ... !

Αν γεννήθηκα στη Κύπρο,

Δεν είναι η Κύπρος πατρίδα μου;

Όταν αυτό είναι αλήθεια,

Να μη μπορώ να πω ότι είμαι Κύπριος ...!

Σαν ένας πατριώτης,

Να μη μπορώ ν' αγαπήσω

ολόκληρη τη χώρα μου ...!

Σουλεϊμάν Ντεβασάν.

Τ. Π.

Δικιονοτικό Καφενείο Καρτάζ
στην οδό Αρσινόης 5
Έχει γούστο

Ο «λεγόμενος» Εθνικός Ύμνος

Μετά την για τόσα χρόνια παρατεταμένη τους χρήση, τα «λεγόμενα» φαίνεται να περνούν τώρα και στην ελληνοκυπριακή πλευρά. Έτσι μετά τον λεγόμενο πρωθυπουργό, μετά τη λεγόμενη Βουλή, μετά τη λεγόμενη αστυνομία και διάφορους άλλους λεγόμενους θεσμούς της διοίκησης των κατεχομένων, ακούσαμε πρόσφατα από τηλεοπτικό σταθμό στην Ε/κή πλευρά και μάλιστα στο βραδυκό κύριο δελτίο ειδήσεων των 8.15, να γίνεται λόγος για τον ... λεγόμενο κυπριακό ύμνο που είχε μόλις συμφωνηθεί στις τεχνικές επιτροπές και μεταγενέστερα και από τις ηγεσίες. Κεκτημένη ταχύτητα; Μάλλον όχι δυστυχώς ... Πολύ φοβούμαι ότι πρόκειται για μια πρώτη ένδειξη του τι αναμένει το νέο ομόσπονδο κράτος μας. Κι αυτό 44 χρόνια μετά την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ακόμα, τη μη συνειδητοποίηση της ανάγκης διαφοράς συμπεριφοράς ανάμεσα στο κράτος και τη κοινότητα, κάτι που όχι πολύ επιτυχώς επικαλέστηκε πρόσφατα ο Πρόεδρος Παπαδόπουλος.

Έτσι, την ίδια στιγμή που σχίζουμε τα ιμάτιά μας ότι με το Σχέδιο Ανάν κινδυνεύουμε να χάσουμε την ανεξάρτητη και αναγνωρισμένη Δημοκρατία μας, που μέχρι το '68 που εισήχθη η θεωρία του εφικτού, θεωρούσαμε απλώς βατήρα για τα παρακάτω, δεν συνειδητοποιούμε ούτε αυτή την προχωρημένη στιγμή, τι σημαίνει νάχεις κράτος.

Όταν μετά από 44 χρόνια ανεξαρτησίας και αφού για 38 ολόκληρα χρόνια – από το '66 – η μόνη χώρα στον κόσμο που δεν έχει δικό της εθνικό ύμνο και δανείζεται τον ύμνο κάποιας άλλης χώρας θα αποκτήσει επιτέλους το δικό της, δεν είναι τίποτε άλλο από «λεγόμενος». Προφανώς, ούτε αυτή τη στιγμή που για να καταρρακώσουμε το σχέδιο Ανάν επικαλούμαστε και εκμεταλλευόμαστε στη κυριολεξία την Κυπριακή Δημοκρατία, δεν έχουμε τη νηφαλιότητα να συνειδητοποιήσουμε, τι σημαίνει κράτος.

Κατά τα άλλα ήταν συγκινητικό που μόλις συμφώνησε, η επιτροπή που συνεδρίασε για τον Εθνικό Ύμνο – τρεις ελληνοκύ-

πριοι και τρεις τουρκοκύπριοι – σε κλίμα συγκίνησης και ευφορίας, όπως γράφτηκε, σηκώθηκαν όρθιοι σε ένδειξη σεβασμού για τον νέο ύμνο.

Προσωπικά περίμενα 44 χρόνια αυτή τη στιγμή, γιατί από τη πρώτη στιγμή πίστεψα στην ανεξαρτησία της χώρας μας, χωρίς τις οποιοσδήποτε αμφιταλαντεύσεις. Ακόμα γιατί συνειδητοποίησα ότι οι εθνικοί ύμνοι δεν έχουν να κάμουν με το έθνος – όπως λανθασμένα πιστεύεται – αλλά με το κράτος. Ποιος είναι ο εθνικός ύμνος του αραβικού έθνους; Απλώς δεν υπάρχει αλλά υπάρχουν οι χωριστοί ύμνοι των 22 τόσων αραβικών κρατών.

Μετά από 44 χρόνια παλινδρομήσεων και κατά συρροήν λαθών, δεν είναι άραγε καιρός να τροχοδρομήσουμε εκείνες τις ενέργειες που θα παγιώσουν την έννοια του Κυπρίου Πολίτη και θα οδηγήσουν στη πολιτική μας χειραφέτηση; Θα θελήσουμε επιτέλους να δημιουργήσουμε εκείνες τις συνθήκες που θυμίζουν κράτος παρά επαρχίες άλλων χωρών; Θα θελήσουμε να απαλλαγούμε από τη σύγχυση ανάμεσα στη πολιτική και τη πολιτιστική ταυτότητα; Θα θελήσουν επιτέλους οι πολιτικοί μας να σταματήσουν να μετρούν τις ψήφους που δυνητικά θα χάσουν ή θα κερδίσουν και να συμπεριφερθούν με μεγαλύτερη ευθύνη;

Η Ενωμένη Κυπριακή Δημοκρατία, το νέο ομόσπονδο κράτος μας, θα ξεκινήσει με δυο κρατίδια που το καθένα θα διασφαλίζει τη δική του κουλτούρα. Με ένα όμως κράτος που θάταν καλά να το αποστασιοποιήσουμε όσο είναι δυνατόν από τον κίνδυνο να λειτουργήσει σαν προτεκτοράτο και όχι να το σπρώχνουμε οι ίδιοι προς αυτή την κατεύθυνση. Αρκετά τραβήξαμε μέσα από το εθνικιστικό μας παρελθόν. Ας δοκιμάσουμε να ψάξουμε λίγο το μέλλον. Θα δούμε ότι αξίζει τον κόπο.

Τ. Π.

ΕΙΔΗ ΣΧΑΡΑΣ ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Εδώ δειπνούν οι συντάκτες
του Εξ' Υπαρχής
κάθε Τρίτη βράδυ

Αγ. Ιλαρίωνος 32, Καϊμακλί Τηλ 22347008- 99466065

Πέρα από τη ματαιότητα των εθνικισμών

Του Γ. Κορφιάτη

Στις επόμενες των δημοψηφισμάτων ημέρες συνεχίζεται η στρατιωτική τουρκική κατοχή της Κύπρου. Αυτή διατηρεί την de facto διχοτόμηση κι, έτσι, τα αποτελέσμα-

τα των δημοψηφισμάτων συντείνουν στο να απλώνεται ακόμη περισσότερο η αίσθηση ότι είναι δήθεν αξεπέραστη η διαίρεση ανάμεσα στους Ε/Κ/ και Τ/Κ. Τρελό χορό έχουν στήσει στις ερμηνείες των εκατέρωθεν τοποθετήσεων όλες οι υλικές, πολιτικές και ψυχολογικές παράμετροι. Είναι γι' αυτό που καθίσταται αυτές τις μέρες επίκαιρη όσο ποτέ άλλοτε η ρήση του Μ. Βέμπερ: «από την κοσμοθεώρηση που έχει κανείς, εξαρτάται το «από πού θέλει να σωθεί» και -ας μην το ξεχνάμε- η δυνατότητα να σωθεί».

Το να συζητήσουμε, ίσως ακόμη και τα αυτονόητα, και να δράσουμε συλλογικά - δημοκρατικά, είναι η πρώτη υποχρέωσή μας, αντί να εξαντλούμε τον προβληματισμό μας στην τυπολογία του «Όχι» και του «Ναι». Ανακαλώ στη μνήμη σκέψεις που μπορεί και πρέπει να καταλήξουν, μέσα σε δυσκολίες, στην κοινή κοίτη των «κοινωνιστικών» (βλέπε: σοσιαλιστικών), των οικολογικών, των δημοκρατικών, των ομοσπονδιακών και των υπερεθνικών οραματισμών υπέρ της τοπικής συνδιαλλαγής, της ελεύθερης συμβίωσης και της παγκόσμιας ειρήνης. Οραματισμοί που διαρκώς βάλλονται από αδιέξο-

δους ανορθολογισμούς και ηγεμονισμούς, χειραγωγημένες από τις εξουσίες μεταφυσικές θρησκευτικές αγωνίες, μάταιους και αιμάσσοντες εθνικισμούς, αλλοτριωτικές και γραφειοκρατικές στρεβλώσεις της ζωής, αλλά και από μια ασύλληπτη παγωνιά που διαπερνά το βίο δισεκατομμυρίων μαζών - ένεκα του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας στην οικουμένη.

Υπενθυμίζω, λοιπόν, ότι ο Κάρολος Ραϊμόνδος Ποπέριος (Κ. R. Popper), πείσμων μέγας ως φαίνεται μα και ευεπίφορος στους κραδασμούς που προκαλούν οι -ισμοί με αρνητικό περιεχόμενο και βάρος στη ζωή μας, επέμενε στο κριτήριο της διαψευσιμότητας (falsifiability) και όχι της επαληθευσιμότητας (verifiability), όταν και οσάκις επιχειρείται η διαπίστωση της επιστημονικότητας μιας θεωρίας. Τόνιζε, επίσης, ότι είναι επιστημονική μια θεωρία όχι ως αποδεδειγμένα και οριστικά σωστή, αλλά ως υποκείμενη σε συνεχείς ελέγχους και με την δυνατότητα μιας μελλοντικής διάψευσής της.

Το έργο του θεωρητικού της «Open Society» αξιοποιούν συνεχώς οι νεοφιλελεύθεροι και συντηρητικοί κύκλοι της πλανηταρχίας κατά το δοκούν, δηλαδή για δικό τους εξουσιαστικό όφελος, για την προώθηση ιδεολογικών και πολιτικών στόχων, για εδραίωση της παγκόσμιας «νέας τάξης πραγμάτων» και πτωμάτων. Παλαιότερα, για παράδειγμα, άρχιζαν από την αντιπαράθεση προς τα καθεστώτα του «κρατικού σοσιαλισμού» ή κινούσαν τις σκοταδιστικές εκστρατείες κατά της «θε-

ωρίας της εξέλιξης» και των εφαρμογών της στις επιμέρους επιστημονικές και κοινωνικές δομές, προσανατόλιζαν την εξωτερική πολιτική τους σύμφωνα με τις επεξεργασίες του Σ. Χάντιγκτον για τη «σύγκρουση πολιτισμών». Έφτασαν τα τελευταία χρόνια έως τους «ειρηνευτικούς» πολέμους και τη διάχυση του φόβου και της βίας, που προκαλείται είτε από τα όπλα των «νέων σταυροφόρων» τους στο όνομα της «πάταξης της τρομοκρατίας» είτε από την αντίσταση των απελπισμένων κοινωνιών. Ολοφάνερα την «ανοιχτή κοινωνία» νέμονται και κατευθύνουν μόνο οι κυβερνήτες των ΗΠΑ και οι φίλοι τους. Στην ιστορία των ιδεών, όπως συχνά συνέβη με ανάλογες επεξεργασίες, εντυπωσιάζει ίσως το ότι όλοι αυτοί καμώνονται ότι παραβλέπουν τη θέση του Πόπερ «δεν γνωρίζουμε. Μπορούμε μόνο να υποθέσουμε», αφού για τον φιλόσοφο η «Επιστήμη δεν είναι ένα σύστημα βέβαιων ή καλά θεμελιωμένων προτάσεων. Ούτε ένα σύστημα που προχωρεί σταθερά σε μια κατάσταση οριστικότητας» (The logic of scientific discovery, 1961). Η αποσιώπηση ή η αγνόηση της επισήμανσης αυτής διευκολύνει ορισμένους απολογητές του «θριαμβεύοντος καπιταλισμού», αυτού του υπέργυρου γυμνού βασιλιά, να δρασκελίζουν το φράκτη στον παραδεισένιο κήπο των Οικουμενικών Διακηρύξεων για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και του Πολίτη. Ανεμπόδιστα μπορούν να θηρεύουν «συναίνεση» και υποταγή στις επεκτατικές ληστρικές πολιτικές τους

και να τσαλαβουτούν με χάρη επικίνδυνη στο βάλτο των εθνικισμών και των ρατσισμών, όποτε κρίνουν αναγκαίο. Μάλιστα, το θανατερό ενδιαφέρον τους, μέσω της «παγκοσμιοποίησης της ελεύθερης αγοράς», το αισθάνονται ολοένα πιεστικότερα οι επιστήμες, οι γλώσσες, οι πολιτισμοί και πριν απ' όλα οι περιθωριοποιημένοι άνθρωποι του πλανήτη. Ωστόσο, στη δίνη των περιστάσεων, πεδία της κατεχοχίν εφαρμογής του γνήσιου, πανάρχαιου μάλιστα, διεθνισμού και της επικοινωνίας των λαών - σε πείσμα των εκάστοτε κυρίαρχων τάσεων καπηλείας, εκμετάλλευσης, καταστολής, επεκτατισμού - παραμένουν οι επιστήμες, ιδίως οι κοινωνικές, οι γλώσσες και οι διάλεκτοι, οι λογοτεχνικές εκφράσεις της δημιουργικής ζωής, τα ποιοτικά πολιτιστικά παράγωγα που αντιστέκονται στη γενικευμένη εμπορευματοποίηση. Είναι αυτό το επάλληλο πολιτισμικό υπόστρωμα στη σημερινή αμφίθυμη παγκόσμια «νέα αταξία», που γεμίζει αισιοδοξία τον ανιδιοτελή και ονειροπόλο πολίτη κάθε κοινωνίας στην αυγή του νέου αιώνα.

Πρόκειται για διαπίστωση η οποία εδράζεται στην αναγνώριση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των πολιτισμικών μορφωμάτων, παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις. Πράγματι, δε μπορεί να διαχωρίζεται κανένας στο όνομα της «αυθεντικότητας» - βλέπε «ταυτότητα» ευρωπαϊκή, βαλκανική, ελληνική, αγγλική κ.ο.κ. - με απόλυτο τρόπο τους δρόμους που ακολούθησε η ανάπτυξη των γλωσσών, των εθνικών ιδιαίτερο-

τήτων, των επιστημών, των τοπικών πολιτισμών. Ούτε είναι λογικά επιτρεπτή η άγνοια της πολυμορφίας με την οποία εκδηλώνεται η ανάγκη επικοινωνίας ανάμεσα στους λαούς και τους πολιτισμούς, σε συνθήκες κοινωνικής, οικονομικής, πολιτισμικής ισοτιμίας, προστασίας των οικολογικών συστημάτων.

Ακολούθως αποτελεί κοινό τόπο των διαπιστώσεων το ότι απομακρυνθήκαμε μόλις δύο αιώνες από τον 18ο αιώνα του θριαμβεύοντος ορθολογισμού, των επιστημονικών επιρροών και της ανόδου της αστικής τάξης στην πολιτική εξουσία. Αιτούμενο και ελπίδα, στη χαραυγή του 21ου αιώνα, είναι ο δημοκρατικός ορθολογικός τρόπος οργάνωσης των κοινωνιών, μέσα από την άρση των κοινωνικών ανισοτήτων και αποκλεισμών, των τεχνολογικών και γνωσιακών-πληροφοριακών εξαρτήσεων, της λεηλασίας της φύσης. Συνεπώς, οι διαχωριστικές λογικές (και στο τοπικό ναρκοπέδιο η δήθεν δημοκρατική λύση του Κυπριακού προβλήματος με δημοψηφισματικές εκβιαστικές λογικές), η δια πυρός και σιδήρου επιβολή «ελευθερίας και δημοκρατίας» τύπου USA (ιδίως σε περιοχές όπου μυρίζει πετρέλαιο!), το συνεχιζόμενο μακελειό των πολέμων και των «εθνικών εκκαθαρίσεων», όλα αυτά και άλλα δεινά τι είναι; Δε λειτουργούν όλα ως πεδίο διαψευσιμότητας των απολογητικών θεωριών και του κοινωνικού-οικονομικού σχηματισμού, που η κυρίαρχη αστική τάξη επιμένει να φτιασιδώνει και να επιβάλλει; ☐

Να συγχωρήσουμε χωρίς να ξεχάσουμε: Μια πρόταση

Του Χακάν Καραχασάν

Το δοκίμιο αυτό αφορά σε μια προσπάθεια να δοθεί κάποια προοπτική στο παρόν πρόβλημα της Κύπρου. Για να δημιουργήσουμε ένα καλλίτερο μέλλον, θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι θα πρέπει να δουλέψουμε σκληρά. Όμως, πώς μπορούμε να κτίσουμε αυτό το μέλλον; Πάνω σε ποιες βάσεις; Σ' αυτό το δοκίμιο υποβάλλω ότι δεν θα πρέπει να ξεχάσουμε τι συνέβει στο παρελθόν, γιατί τα συμβάντα του παρελθόντος θα βοηθήσουν για να κτίσουμε ένα καλλίτερο μέλλον. Δεν υπονοώ, ωστόσο, ότι θα πρέπει να συνεχίσουμε να μιλούμε και να «βιώνουμε το παρελθόν», γιατί ζώντας το παρελθόν εμποδίζεται κάποιος από του να κτίσει ένα καινούργιο μέλλον. Εκείνο που υπονοώ είναι ότι το παρελθόν μπορεί να αποτελέσει γνώση για το μέλλον. Άλλωστε το να ξεχάσει κάποιος τα πάντα είναι αδύνατο, όπως αδύνατο είναι να θυμάται κάποιος τα πάντα. Όπως αναφέρει και ο Γιάννης Παπαδάκης στο βιβλίο του, "Perceptions of History and Collective Identity: A Comparison of Greek Cypriot and Turkish Cypriot Perspectives", "Το να θυμάται κανείς τα πάντα, θα εσήμαινε να βρίσκεται σε μια πλήρως χαώδη κατάσταση, ενώ το να φτάσει στην πλήρη λήθη θα δημιουργούσε ένα εξίσου ανεπιθύμητο κενό. Πράγματι, είναι η πιθανότητα της λήθης που επιτρέπει την πιθανότητα να θυμάται κανείς κάποια πράγματα και αντιθέτως".¹

Το δοκίμιο μιλά για τη σημασία της λήθης, καταφεύγοντας στην πραγματεία του Derrida "Περί συγχώρησης". Όπως αναφέρεται σχετικά, στην πράξη είναι

σημαντικό, όχι να ξεχνά κανείς αλλά να συγχωρεί. Για να μπορέσουμε να ζήσουμε ειρηνικά στο νησί μας και να δημιουργήσουμε ένα καλλίτερο μέλλον, θα μπορέσουμε να κτίσουμε γέφυρες, μόνο μέσα από τη συγχώρηση. Θα επαναλάβω όμως ότι δεν χρειάζεται να ξεχάσει κάποιος το παρελθόν αλλά το παρελθόν να λειτουργήσει ως μάθημα.

Στην πραγματεία του "Περί συγχώρησης", ο Jacques Derrida μιλά για την ιδέα της συγχώρησης. Γι' αυτόν: Σαν θέμα αρχής, δεν υπάρχει όριο στη συγχώρηση, δεν υπάρχει μέτρο, δεν υπάρχει μετριάσιμος, μέχρι "ποιο σημείο"... Τι είναι όμως η συγχώρηση; Ποιος την απαιτεί, ποιος την επιζητεί; Είναι τόσο δύσκολο να μετρήσει κάποιος μια πράξη συγχώρησης, όσο δύσκολο είναι να μετρήσει το ίδιο το αντικείμενο της αρχικής πράξης (2001, σελ. 27). Όπως λέει ο Derrida, ιδεωδώς "δεν υπάρχει όριο στη συγχώρηση". Ωστόσο είναι δύσκολο να καθορίσει κάποιος γιατί από τη μια μπορεί να συγχωρήσει κάτι, ενώ δεν μπορεί να το κάνει και από την άλλη. Μέσα σ' αυτά τα δεδομένα, πώς μπορούμε λοιπόν να εφαρμόσουμε την ιδέα της συγχώρησης, στα πολιτικά πράγματα της Κύπρου; Με δυο λόγια, μπορεί να υπάρξει κάποια σχέση μεταξύ της πολιτικής της μνήμης, της λήθης και της συγχώρησης; Αν ναι, πώς μπορούμε να τα συσχετίσουμε; Χρειάζεται η συγχώρηση στα πολιτικά πράγματα της Κύπρου;

Σύμφωνα με τον Derrida, "υπάρχει το ασυγχώρητο" [2001, σελ. 32], ωστόσο εκείνο που κάνει τη συγχώρηση προβληματική είναι το γεγονός ότι: "Εάν κάποιος

"Το να θυμάται κανείς τα πάντα, θα εσήμαινε να βρίσκεται σε μια πλήρως χαώδη κατάσταση, ενώ το να φτάσει στην πλήρη λήθη θα δημιουργούσε ένα εξίσου ανεπιθύμητο κενό. Πράγματι, είναι η πιθανότητα της λήθης που επιτρέπει την πιθανότητα να θυμάται κανείς κάποια πράγματα και αντιθέτως".

ωρίας της εξέλιξης» και των εφαρμογών της στις επιμέρους επιστημονικές και κοινωνικές δομές, προσανατολίζουν την εξωτερική πολιτική τους σύμφωνα με τις επεξεργασίες του Σ. Χάντιγκτον για τη «σύγκρουση πολιτισμών». Έφτασαν τα τελευταία χρόνια έως τους «ειρηνευτικούς» πολέμους και τη διάχυση του φόβου και της βίας, που προκαλείται είτε από τα όπλα των «νέων σταυροφόρων» τους στο όνομα της «πάταξης της τρομοκρατίας» είτε από την αντίσταση των απελπισμένων κοινωνιών. Ολοφάνερα την «ανοιχτή κοινωνία» νέμονται και κατευθύνουν μόνο οι κυβερνήτες των ΗΠΑ και οι φίλοι τους. Στην ιστορία των ιδεών, όπως συχνά συνέβη με ανάλογες επεξεργασίες, εντυπωσιάζει ίσως το ότι όλοι αυτοί καμώνονται ότι παραβλέπουν τη θέση του Πόπερ «δεν γνωρίζουμε. Μπορούμε μόνο να υποθέσουμε», αφού για τον φιλόσοφο η «Επιστήμη δεν είναι ένα σύστημα βέβαιων ή καλά θεμελιωμένων προτάσεων. Ούτε ένα σύστημα που προχωρεί σταθερά σε μια κατάσταση οριστικότητας» (The logic of scientific discovery, 1961). Η αποσιώπηση ή η αγνόηση της επισήμανσης αυτής διευκολύνει ορισμένους απολογητές του «θριαμβεύοντος καπιταλισμού», αυτού του υπέργυρου γυμνού βασιλιά, να δρασκελίζουν το φράκτη στον παραδεισένιο κήπο των Οικουμενικών Διακηρύξεων για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και του Πολίτη. Ανεμπόδιστα μπορούν να θηρεύουν «συναίνεση» και υποταγή στις επεκτατικές ληστρικές πολιτικές τους

και να τσαλαβουτούν με χάρη επικίνδυνη στο βάλτο των εθνικισμών και των ρατσισμών, όποτε κρίνουν αναγκαίο. Μάλιστα, το θανατερό ενδιαφέρον τους, μέσω της «παγκοσμιοποίησης της ελεύθερης αγοράς», το αισθάνονται ολοένα πιεστικότερα οι επιστήμες, οι γλώσσες, οι πολιτισμοί και πριν απ' όλα οι περιθωριοποιημένοι άνθρωποι του πλανήτη. Ωστόσο, στη δίνη των περιστάσεων, πεδία της κατεχοχίν εφαρμογής του γνήσιου, πανάρχαιου μάλιστα, διεθνισμού και της επικοινωνίας των λαών –σε πείσμα των εκάστοτε κυρίαρχων τάσεων καπηλείας, εκμετάλλευσης, καταστολής, επεκτατισμού– παραμένουν οι επιστήμες, ιδίως οι κοινωνικές, οι γλώσσες και οι διάλεκτοι, οι λογοτεχνικές εκφράσεις της δημιουργικής ζωής, τα ποιοτικά πολιτιστικά παράγωγα που αντιστέκονται στη γενικευμένη εμπορευματοποίηση. Είναι αυτό το επάλληλο πολιτισμικό υπόστρωμα στη σημερινή αμφίθυμη παγκόσμια «νέα αταξία», που γεμίζει αισιοδοξία τον ανιδιοτελή και ονειροπόλο πολίτη κάθε κοινωνίας στην αυγή του νέου αιώνα.

Πρόκειται για διαπίστωση η οποία εδράζεται στην αναγνώριση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των πολιτισμικών μορφωμάτων, παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις. Πράγματι, δε μπορεί να διαχωρίζεται κανένας στο όνομα της «αυθεντικότητας» -βλέπε «ταυτότητα» ευρωπαϊκή, βαλκανική, ελληνική, αγγλική κ.ο.κ.- με απόλυτο τρόπο τους δρόμους που ακολούθησε η ανάπτυξη των γλωσσών, των εθνικών ιδιαιτερο-

τήτων, των επιστημών, των τοπικών πολιτισμών. Ούτε είναι λογικά επιτρεπτή η άγνοια της πολυμορφίας με την οποία εκδηλώνεται η ανάγκη επικοινωνίας ανάμεσα στους λαούς και τους πολιτισμούς, σε συνθήκες κοινωνικής, οικονομικής, πολιτισμικής ισότητας, προστασίας των οικολογικών συστημάτων.

Ακολούθως αποτελεί κοινό τόπο των διαπιστώσεων το ότι απομακρυνθήκαμε μόλις δύο αιώνες από τον 18ο αιώνα του θριαμβεύοντος ορθολογισμού, των επιστημονικών επιρροών και της ανόδου της αστικής τάξης στην πολιτική εξουσία. Αιτούμενο και ελπίδα, στη χαραυγή του 21ου αιώνα, είναι ο δημοκρατικός ορθολογικός τρόπος οργάνωσης των κοινωνιών, μέσα από την άρση των κοινωνικών ανισοτήτων και αποκλεισμών, των τεχνολογικών και γνωσιακών-πληροφοριακών εξαρτήσεων, της λεηλασίας της φύσης. Συνεπώς, οι διαχωριστικές λογικές (και στο τοπικό ναρκοπέδιο η δήθεν δημοκρατική λύση του Κυπριακού προβλήματος με δημοψηφισματικές εκβιαστικές λογικές), η δια πυρός και σιδήρου επιβολή «ελευθερίας και δημοκρατίας» τύπου USA (ιδίως σε περιοχές όπου μυρίζει πετρέλαιο!), το συνεχιζόμενο μακελειό των πολέμων και των «εθνικών εκκαθαρίσεων», όλα αυτά και άλλα δεινά τι είναι; Δε λειτουργούν όλα ως πεδίο διαψευσιμότητας των απολογητικών θεωριών και του κοινωνικού-οικονομικού σχηματισμού, που η κυρίαρχη αστική τάξη επιμένει να φτιασιδώνει και να επιβάλλει;

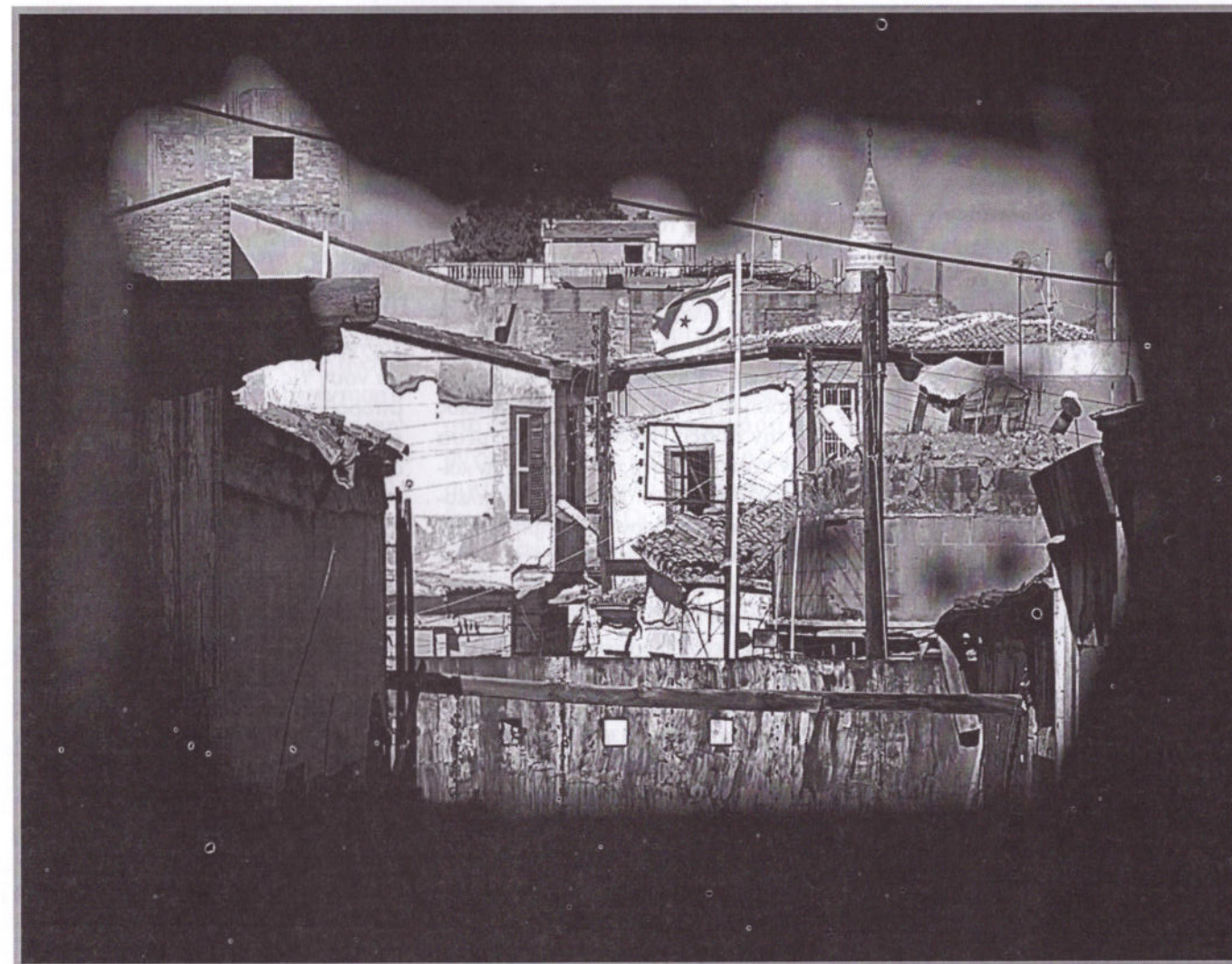
Να συγχωρήσουμε χωρίς να ξεχάσουμε: Μια πρόταση

Του Χακάν Καραχασάν

Το δοκίμιο αυτό αφορά σε μια προσπάθεια να δοθεί κάποια προοπτική στο παρόν πρόβλημα της Κύπρου. Για να δημιουργήσουμε ένα καλλίτερο μέλλον, θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι θα πρέπει να δουλέψουμε σκληρά. Όμως, πώς μπορούμε να κτίσουμε αυτό το μέλλον; Πάνω σε ποιες βάσεις; Σ' αυτό το δοκίμιο υποβάλλω ότι δεν θα πρέπει να ξεχάσουμε τι συνέβει στο παρελθόν, γιατί τα συμβάντα του παρελθόντος θα βοηθήσουν για να κτίσουμε ένα καλλίτερο μέλλον. Δεν υπονοώ, ωστόσο, ότι θα πρέπει να συνεχίσουμε να μιλούμε και να "βιώνουμε το παρελθόν", γιατί ζώντας το παρελθόν εμποδίζεται κάποιος από του να κτίσει ένα καινούργιο μέλλον. Εκείνο που υπονοώ είναι ότι το παρελθόν μπορεί να αποτελέσει γνώση για το μέλλον. Άλλωστε το να ξεχάσει κάποιος τα πάντα είναι αδύνατο, όπως αδύνατο είναι να θυμάται κάποιος τα πάντα. Όπως αναφέρει και ο Γιάννης Παπαδάκης στο βιβλίο του, "Perceptions of History and Collective Identity: A Comparison of Greek Cypriot and Turkish Cypriot Perspectives", "Το να θυμάται κανείς τα πάντα, θα εσήμαινε να βρίσκεται σε μια πλήρως χαώδη κατάσταση, ενώ το να φτάσει στην πλήρη λήθη θα δημιουργούσε ένα εξίσου ανεπιθύμητο κενό. Πράγματι, είναι η πιθανότητα της λήθης που επιτρέπει την πιθανότητα να θυμάται κανείς κάποια πράγματα και αντιθέτως"¹. Το δοκίμιο μιλά για τη σημασία της λήθης, καταφεύγοντας στην πραγματεία του Derrida "Περί συγχώρησης". Όπως αναφέρεται σχετικά, στην πράξη είναι

σημαντικό, όχι να ξεχνά κανείς αλλά να συγχωρεί. Για να μπορέσουμε να ζήσουμε ειρηνικά στο νησί μας και να δημιουργήσουμε ένα καλλίτερο μέλλον, θα μπορέσουμε να κτίσουμε γέφυρες, μόνο μέσα από τη συγχώρηση. Θα επαναλάβω όμως ότι δεν χρειάζεται να ξεχάσει κάποιος το παρελθόν αλλά το παρελθόν να λειτουργήσει ως μάθημα. Στην πραγματεία του "Περί συγχώρησης", ο Jacques Derrida μιλά για την ιδέα της συγχώρησης. Γι' αυτόν: Σαν θέμα αρχής, δεν υπάρχει όριο στη συγχώρηση, δεν υπάρχει μέτρο, δεν υπάρχει μετριάσμός, μέχρι "ποιο σημείο"... Τι είναι όμως η συγχώρηση; Ποιος την απαιτεί, ποιος την επιζητεί; Είναι τόσο δύσκολο να μετρήσει κάποιος μια πράξη συγχώρησης, όσο δύσκολο είναι να μετρήσει το ίδιο το αντικείμενο της αρχικής πράξης (2001, σελ. 27). Όπως λέει ο Derrida, ιδεωδώς "δεν υπάρχει όριο στη συγχώρηση". Ωστόσο είναι δύσκολο να καθορίσει κάποιος γιατί από τη μια μπορεί να συγχωρήσει κάτι, ενώ δεν μπορεί να το κάμει και από την άλλη. Μέσα σ' αυτά τα δεδομένα, πώς μπορούμε λοιπόν να εφαρμόσουμε την ιδέα της συγχώρησης, στα πολιτικά πράγματα της Κύπρου; Με δυο λόγια, μπορεί να υπάρξει κάποια σχέση μεταξύ της πολιτικής της μνήμης, της λήθης και της συγχώρησης; Αν ναι, πώς μπορούμε να τα συσχετίσουμε; Χρειάζεται η συγχώρηση στα πολιτικά πράγματα της Κύπρου; Σύμφωνα με τον Derrida, "υπάρχει το ασυγχώρητο" [2001, σελ. 32], ωστόσο εκείνο που κάνει τη συγχώρηση προβληματική είναι το γεγονός ότι: "Εάν κάποιος

"Το να θυμάται κανείς τα πάντα, θα εσήμαινε να βρίσκεται σε μια πλήρως χαώδη κατάσταση, ενώ το να φτάσει στην πλήρη λήθη θα δημιουργούσε ένα εξίσου ανεπιθύμητο κενό. Πράγματι, είναι η πιθανότητα της λήθης που επιτρέπει την πιθανότητα να θυμάται κανείς κάποια πράγματα και αντιθέτως".

είναι έτοιμος να συγχωρήσει ότι φαίνεται συγχωρητέο, εκείνο που η εκκλησία ονομάζει 'συγγνωστό, μη θανάσιμο αμάρτημα', τότε η όλη ιδέα της συγχώρησης θα εξαφανιστεί" [2001, σελ. 32]. Με δυο λόγια, αν κάποιος συγχωρήσει μόνο τα συγχωρητέα, όχι τα ασυγχώρητα, τότε δεν μπορεί να μιλήσει για οτιδήποτε ονομάζεται συγχώρηση. Για τον Derrida, "Η συγχώρηση αφορά μόνο το ασυγχώρητο. Δηλαδή η συγχώρηση θα πρέπει να προαναγγελλεται ως το ακατόρθωτο, το μη δυνατό. Τότε μόνο είναι δυνατή, όταν καταφέρνει το αδύνατο (2001, ελ. 32, 33). Εν πάση περιπτώσει, το πρόβλημα είναι, πώς μπορεί κάποιος να συγχωρεί το ασυγχώρητο, αν πράγματι είναι ασυγχώρητο. Είναι κάτι τέτοιο δυνατό; Ο Derrida αναφέρει σαν παράδειγμα τον Jankelevitch. Σύμφωνα με τον τελευταίο, "η συγχώρηση θα πρέπει νάχει κάποιο

νόημα" (2001, σελ. 36), που όπως διατείνεται ο Derrida εξυπακούει την ανάγκη τιμωρίας του εγκληματία. Στην πολιτική της συγχώρησης, η τιμωρία είναι επίσης σημαντική. Όπως παρατηρά η Hannah Arendt, "Η τιμωρία έχει κάτι κοινό με τη συγχώρηση, καθώς τείνει να θέσει φραγμό σε κάτι, που χωρίς κάποια επέμβαση θα μπορούσε να συνεχίσει στο διηνεκές (2001, σελ. 37). Για τον Jankelevitch λοιπόν, για να μπορέσει να υπάρξει συγχώρηση υπάρχει η ανάγκη της τιμωρίας του εγκλήματος. Διαφορετικά δεν μπορεί κανείς να μιλήσει για συγχώρηση. Παρατηρά ωστόσο ο Derrida, ότι είναι ενδιαφέρον ότι η ίδια η συγχώρηση παρουσιάζεται προβληματική. Και τούτο γιατί, ...οι δυο πλευρές θα πρέπει να συμφωνήσουν αναφορικά με τη φύση του πταίσματος, θα πρέπει συνειδητά να

γνωρίζουν ποιος είναι ένοχος, από ποιο προέρχεται το κακό, εναντίον ποιου στρέφεται κλπ. Ταυτόχρονα είναι στην πράξη αναγκαία η μεταβλητότητα, ο μη προσδιορισμός, ακόμη και η κατανόηση να παραμεινούν αμείωτα. Η συγχώρηση είναι τρέλλα, θα πρέπει να καταδυθεί αλλά με ευκρίνεια μέσα στη νύχτα του μη καταληπτού. Ονόμασε το ασυνείδητο ή μη συνειδητό αν θέλεις... Μόλις το θύμα 'αντιληφθεί' τον εγκληματία, μόλις αρχίσει να μιλά, να συμφωνεί μαζί του, η σκηνή της συμφιλίωσης έχει αρχίσει και μαζί μ' αυτό η συνήθης συγχώρηση που κάθε άλλο είναι παρά συγχώρηση. Ακόμα κι αν σε κάποιο που ζητά τη συγχώρησή μου του πω 'δε σε συγχωρώ', όμως τον καταλαμβαίνω αλλά κι αυτός με τη σειρά του με καταλαμβαίνει, τότε έχει αρχίσει η διαδικασία της συγχώρησης. Όπως παρατηρά ο Derrida, για να αρχίσει η διαδικασία της 'συμφιλίωσης',

το ένα μέρος θα πρέπει να δοκιμάσει να καταλάβει το άλλο. Με άλλα λόγια, για να μπορεί να γίνει λόγος για το ξεκίνημα της συμφιλίωσης, κι οι δυο πλευρές θα πρέπει να δοκιμάσουν να καταλάβουν η μια την άλλη - τόσο το θύμα όσο και ο εγκληματίας - και αφ' ης στιγμής καταλάβουν ο ένας τον άλλο ξεκινά η συμφιλίωση. Για να μιλήσουν για συμφιλίωση θα πρέπει τόσο το θύμα όσο και ο εγκληματίας να μιλούν την ίδια γλώσσα, που εξυπακούει ότι κι οι δυο πλευρές θα πρέπει να καταλάβουν η μια την άλλη.

Εν πάση περιπτώσει, πώς μιλά κάποιος για την πράξη της συγχώρησης μέσα στην πολιτική σκηνή της Κύπρου; Αν κοιτάξει κάποιος το ιστορικό της κάθε πλευράς, θα δει ότι τόσο η επίσημη τουρκική όσο και η επίσημη ελληνική αφήγηση επικεντρώνονται στα ίδια πράγματα, με ένα διαφορετικό όμως τρόπο. Εν ολίγοις δεν υπάρχει διαφορά στη ρητορική του επίσημου ελληνοκυπριακού σλόγκαν "δεν ξεχνώ" και του επίσημου τουρκοκυπριακού unutmayaca_iz. Και τα δυο σημαίνουν περίπου το ίδιο πράγμα. Το πρώτο σημαίνει "δεν ξεχνώ" και το δεύτερο "δεν θα ξεχάσουμε". Μοναδική διαφορά ότι το ένα είναι στον ενικό και το άλλο στον πληθυντικό. Ωστόσο εκφράζουν και τα δυο τον ίδιο λόγο.

Παρά ταύτα, για να "ξεχάσουν τις πράξεις του παρελθόντος, κι οι δυο πλευρές θα πρέπει να κάνουν ένα βήμα ακόμα και να "συγχωρήσουν" αλλήλους. Εναλλακτικά, τόσο η τουρκοκυπριακή όσο και η ελληνοκυπριακή πλευρά θα πρέπει να κάτσουν μαζί και να ζητήσουν συγχώρηση από την άλλη πλευρά². Κι αυτό γιατί, όπως λέει ο Derrida, "Αν ζητώντας τη συγχώρηση, επρόκειτο να αρχίσουμε να κατηγορούμε τους εαυτούς μας, για όλα τα εγκλήματα εναντίον της ανθρωπότητας, δεν θα υπάρχει ούτε ένας αθώος στη γη και κατ' επέκτασιν ούτε ένας σε θέση για να κρίνει ή να διαμεσολαβήσει. Τα λόγια του Derrida μπορούν να εφαρμοστούν στην περίπτωση της Κύπρου. Στο παρελθόν υπήρχε διεθνική βία στην Κύπρο. Εν όσω και οι δυο πλευρές προσπαθήσουν να επιχειρηματολογήσουν ότι η δική τους πλευρά είναι η μόνη που λέει την αλήθεια, ενώ η άλλη είναι η μόνη πλευρά που προσπαθεί να εξαπατήσει τους πάντες,

τότε δεν θα υπάρξει λύση. Όπως υποδεικνύει ο Παπαδάκης, είναι εύκολο να καταδειχθεί ότι οι διάφορες πλευρές τείνουν να ερμηνεύουν το ίδιο πράγμα ή την Ιστορία κατά τρόπο που να εξυπηρετεί τους δικούς τους σκοπούς. Για τον Παπαδάκη "Ο λόγος του παρελθόντος δεν εκφράζει απλώς το παρελθόν. Καθ' υπονοούμενο τρόπο, εκφράζει και την άποψη της κάθε πλευράς για το μέλλον και ανταναικλά τους μελλοντικούς στόχους"³. Έτσι, έχοντας κατά νουν τις απόψεις Παπαδάκη, θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι ο επίσημος αφηγηματικός λόγος και στις δυο πλευρές δεν εκφράζει το παρελθόν και στις δυο πλευρές αλλά ότι ανταναικλά τους στόχους της επίσημης πλευράς και των δυο κοινοτήτων στην Κύπρο.

Αν έτσι έχουν τα πράγματα, τι θα πρέπει να κάμουν οι Τουρκοκύπριοι και οι Ελληνοκύπριοι; Όπως παρατηρά ο Benedict Anderson στο βιβλίο του "Φαντασιακές Κοινότητες : Σκέψεις για τις καταβολές και την επέκταση του Εθνικισμού"⁴ καθώς και ο Γιάννης Παπαδάκης, η μνήμη και η λήθη αποτελούν σημαντικούς παράγοντες στην κατασκευή του έθνους. Για να ενισχύσει αυτό το σημείο ο Derrida δίνει το παράδειγμα μιας γυναίκας της οποίας ο άντρας δολοφονήθηκε από την αστυνομία. Όπως διατείνεται η γυναίκα, "Η διοίκηση ή η Κυβέρνηση δεν μπορούν να συγχωρήσουν. Μόνο εγώ θα μπορούσα ενδεχομένως να το κάμω. Και δεν είμαι έτοιμη να συγχωρήσω (Derrida, σελ. 43). Κατ' ακολουθίαν θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι, στην κυπριακή πολιτική σκηνή, εκείνο που έχει σημασία, είναι η συγχώρηση. Όμως, αν πρόκειται να γίνει κάτι τέτοιο, θα πρέπει να βρίσκεται στο μυαλό των δυο εθνικών ομάδων της Κύπρου, των Τουρκοκυπρίων και των Ελληνοκυπρίων, όχι μόνο στις επίσημες πολιτικές. Διαφορετικά, η συγχώρηση στον επίσημο λόγο δεν θα σημαίνει τίποτα, γιατί "Αν είναι κάποιος που έχει το δικαίωμα να συγχωρά, είναι το θύμα και όχι κάποιος τρίτος" (Derrida σελ. 44). Δεδομένου ότι στο παρελθόν θύματα υπήρξαν τόσο οι Τουρκοκύπριοι όσο και οι Ελληνοκύπριοι, αν πρόκειται να υπάρξει συγχώρηση οι πρώτοι που έχουν αυτό το δικαίωμα είναι οι Τουρκοκύπριοι και οι

Ελληνοκύπριοι.

Όμως, είναι δυνατόν να υπάρχει συγχώρηση, χωρίς να ξεχνά κανείς το παρελθόν; Πρόκειται για ένα από τα πιο πολύπλοκα, κατά την άποψή μου θέματα, που αντιμετωπίζουμε αυτή τη στιγμή στην Κύπρο. Το να συγχωρεί κανείς είναι αναγκαίο κατά κάποιο τρόπο, διαφορετικά, όπως παρατηρά ο Παπαδάκης "θα βρισκόταν κάποιος σε μια κατάσταση χάους". Την ίδια στιγμή όμως, είναι αλήθεια ότι υφίσταται και η ανάγκη να θυμάται κανείς. 'Ισως η απάντηση σ' αυτό το δίλημμα να βρίσκεται στη συγχώρηση χωρίς τη λήθη. Σ' ένα από τα τραγούδια του ο Κορ αναφέρει ότι "Σε συγχωρώ, δεν σε ξεχνώ". 'Ισως αυτό να αποτελεί την καλύτερη απάντηση σ' αυτό το ερώτημα, γιατί, όπως ισχυρίζεται ο Derrida, αναφερόμενος στα γεγονότα της Αλγερίας, "Η 'οριστική' συγχώρηση δεν αποτελεί συγχώρηση αλλά μόνο μια πολιτική, στρατηγική ή μια ψυχοθεραπευτική οικονομία" (σελ. 50). Κατ' επέκταση, οποιοδήποτε ενέργεια σε επίσημο επίπεδο μπορεί να μη λειτουργήσει μακροπρόθεσμα, γιατί εκείνο που έχει σημασία όπως παρατηρά ο Derrida είναι "η συγχώρηση του ασυγχώρητου".

Στην εισαγωγή του βιβλίου τους "Για τον Κοσμοπολιτισμό και τη Συγχώρηση", οι

Simon Critchley και Richard Kearney παρατηρούν:

Ο Derrida ισχυρίζεται ότι η αληθινή συγχώρηση συνίσταται στη συγχώρηση του ασυγχώρητου: πρόκειται για μια αντίφραση, πολύ περισσότερο οξεία σ' αυτό τον αιώνα των εγκλημάτων πολέμου (ξεκινώντας από το Ολοκαύτωμα, περνώντας στην Αλγερία και φτάνοντας στο Κόσσοβο), και των δικαστηρίων συμφιλίωσης, όπως την "Επιτροπή για την Αλήθεια και τη Συμφιλίωση" στη Νότιο Αφρική. Αν η συγχώρηση περιοριζόταν στο να συγχωρεί κάποιος, μόνο ότι είναι συγχωρητέο, τότε, ισχυρίζεται ο Derrida, αυτή καθαυτή η ιδέα της συγχώρησης θα εξαφανιζόταν. Ως εκ τούτου θα πρέπει να αφορά στην προσπάθεια συγχώρησης του ασυγχώρητου: είτε πρόκειται για τη φονικότητα του Άπαρχάιτ είτε του Shoah (σελ. vii-viii).

Συνεχίζουν να παρατηρήσουν οι Critchley και Kearney ότι, είναι μεν για τον Derrida το κεντρικό σημείο η 'συγχώρηση του ασυγχώρητου' αλλά η καθαρή και χωρίς όρους συγχώρηση, για να έχει τη σημασία της, δεν θα πρέπει να έχει έννοια, οριστικότητα, ούτε δε και ευκρίνεια. Πρόκειται για μια τρέλλα του μη εφικτού. Χωρίς να χαλαρώσει, χρειάζεται να παρακολουθήσει κάποιος τις συνέπειες

αυτού του παραδόξου ή αυτής της απορίας (Derrida, σελ. 45).

Όπως ισχυρίζεται ο Derrida, η συγχώρηση είναι ένα είδος τρέλλας γιατί, "ποτέ δεν θα μπορούσε κάποιος μέσα από την κοινή λογική να βρει την πολιτική ή τον νόμο της συγχώρησης" (Derrida σελ. 39). Για να το θέσω διαφορετικά, δεν υπάρχει νόμος για το πώς θα πρέπει κάποιος να συγχωρεί. Έτσι η συγχώρηση είναι ένα είδος ανάληψης κινδύνου, γιατί με το να συγχωράς κάποιον προσπαθείς να συμβιβάσεις τη σχέση του ενός με τον άλλο.

Εν πάση περιπτώσει, η καλύτερη απάντηση σ' αυτό το δίλημμα φαίνεται να είναι η συγχώρηση του ασυγχώρητου, χωρίς όμως ταυτόχρονα να συνοδεύεται και από τη λήθη. Φαίνεται, όπως παρατηρά και ο Derrida, ότι στη συγχώρηση υπάρχει το παράδοxon αλλά κι αν ακόμα κάτι τέτοιο είναι αλήθεια, θα μπορούσε να είναι η καλύτερη περίπτωση για την Κύπρο. Αρκεί να λεχθεί ότι για να υπάρξει συγχώρηση κι οι δυο πλευρές πρέπει πρώτα να μιλούν την ίδια γλώσσα, κάτι που θα μπορούσε να αποτελέσει τη λύση στο πρόβλημα του εθνικισμού στην Κύπρο. Μετά θα μιλήσει κανείς για συγχώρηση και συμφιλίωση. ■

"Το να θυμάται κανείς τα πάντα, θα εσήμαινε να βρίσκεται σε μια πλήρως χαώδη κατάσταση, ενώ το να φτάσει στην πλήρη λήθη θα δημιουργούσε ένα εξίσου ανεπιθύμητο κενό. Πράγματι, είναι η πιθανότητα της λήθης που επιτρέπει την πιθανότητα να θυμάται κανείς κάποια πράγματα και αντιθέτως".

Σημειώσεις

1. Παπαδάκης Γιάννης: The Politics of Memory and Forgetting".
2. Ο Αρχισυντάκτης του "Πολίτη" Αντρέας Παράσχος ζήτησε συγχώρηση από τους Τουρκοκύπριους. Μίλησε πρώτα, σ' ένα πρόγραμμα του καναλιού Genç T.V. (τουρκοκυπριακό ιδιωτικό τηλεοπτικό κανάλι), για τα κακά που οι Ελληνοκύπριοι είχαν κάμει στους Τουρκοκύπριους. Στη συνέχεια έγραψε άρθρο γι' αυτή του την ενέργεια στον "Πολίτη" με τον τίτλο "Ναι το είπα και δεν μετανιώνω" (15.05.03). Επρόκειτο εδώ για μια σημαντική προσπάθεια "συμφιλίωσης" των δυο μερών, ωστόσο τέτοιες πράξεις θα πρέπει να γίνονται δημοσίως και από τις δυο πλευρές και από τους επισήμους. Αν τόσο οι επίσημες πλευρές όσο και ο λαός ζητήσουν συγχώρηση ο ένας από τον άλλο, τότε θα μπορούσε να μιλήσει κάποιος για ένα νέο τρόπο μέτρων δημιουργίας εμπιστοσύνης.
3. Παπαδάκης Γιάννης. Ibid.
4. Πρβλ. Anderson Benedict: Imagined Communities: Reflections on the Origin and the Spread of Nationalism. London & New York, Verso 2nd revised edition 1991.

Βιβλιογραφία

Derrida Jacques. "Για τη Συγχώρηση" στο "Cosmopolitanism & Forgiveness, London & New York Routledge 2001.
 Παπαδάκης Γιάννης: The Politics of Memory and Forgetting.

Όταν η στείρα παιδεία γέννησε το "ΟΧΙ"

Της Έλμα Μις

Στα πλαίσια μιας πολιτικής συζήτησης των τελευταίων ημερών κάποιος εκπαιδευτικός ρώτησε τον κ. Βασιλείου (πρώην πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας)

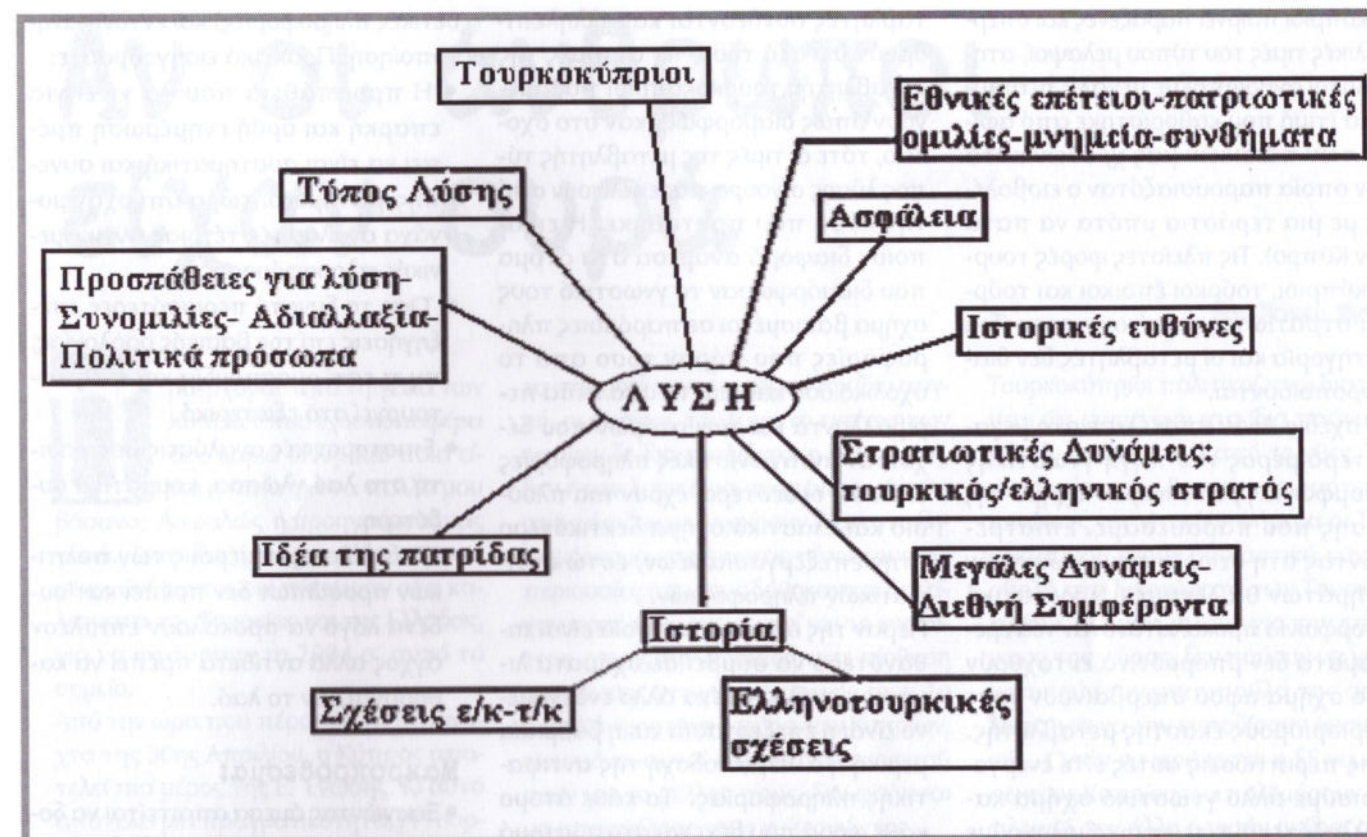
γιατί ενώ τόσα χρόνια συζητούσαμε λύση με βάση την ομοσπονδία, ποτέ δεν προνοήθηκε από καμία κυβέρνηση να μπει ο όρος ομοσπονδία στην διδακτέα ύλη ώστε να προετοιμαστούν οι πολίτες του αύριο για την πραγματικότητα με την οποία θα βρεθούν αντιμέτωποι. Ο τελευταίος απάντησε πως πάντα βρισκόμασταν σε διαρκείς συνομιλίες αλλά ποτέ δεν πιστέψαμε ότι θα 'ρχόταν η μέρα που θα ήμασταν τόσο κοντά στη λύση. Πιθανόν η διεθνής κοινότητα αλλά και αρκετοί κύπριοι πολίτες να διερωτούνται πως προέκυψε αυτό το βροντερό όχι τη στιγμή που τόσα χρόνια ποθούσαμε τη λύση. Φαίνεται πως οι κύπριοι είτε δεν ήταν έτοιμοι για λύση είτε ανέμεναν κάτι εντελώς διαφορετικό.

Στην περίπτωση του χειρισμού αυτού του κρίσιμου διλήμματος από τον κυπριακό λαό η ψυχολογική θεωρία των γνωστικών σχημάτων έρχεται να επεξηγήσει τη σκέψη της πλειοψηφίας και ειδικά των νέων ανθρώπων, να την αιτιολογήσει και να προτείνει πιθανούς τρόπους αλλαγής της στάσης αυτής. Τα γνωστικά σχήματα αποτελούν δομές οι οποίες αναπαριστούν έννοιες

αποθηκευμένες στη μνήμη, είναι δηλαδή πακέτα γνώσης που καθοδηγούν τόσο τις σκέψεις όσο και τις πράξεις σε σχέση πάντα με τα εκάστοτε δεδομένα. Διαθέτουν μεταβλητές οι τιμές των οποίων εξαρτώνται από το ερέθισμα ή την κατάσταση που αντιμετωπίζουμε. Επίσης διαθέτουν περιορισμούς, οι οποίοι συντείνουν στην οργάνωση των περιβαλλοντικών δεδομένων (δηλ. εισιόντων στο σύστημα) καθώς και την απόρριψη ή τροποποίηση δεδομένων που δεν φαίνονται να συνάδουν με το γνωστικό σχήμα που έχει ενεργοποιηθεί. Κανένα περιβάλλον δεν παρέχει επαρκείς πληροφορίες για συγκεκριμένο σχήμα, έτσι απαιτείται κάθε μεταβλητή εκτός από περιορισμούς να διαθέτει και κάποια συνήθως ισχύοντα, δηλαδή συνήθεις τιμές που λαμβάνει στην απουσία επαρκών δεδομένων.

Τα γνωστικά σχήματα επιτρέπουν την οργάνωση, αξιολόγηση και ερμηνεία των πληροφοριών που δεχόμαστε ώστε να αποδίδεται νόημα στο εισιόν, καθώς και στην εξαγωγή συμπερασμάτων και διεξαγωγή προβλέψεων για τις δοθείσες πληροφορίες. Στο βαθμό που οι προβλέψεις και τα συμπεράσματα είναι ορθά το ενεργοποιημένο γνωστικό σχήμα συγκεκριμενοποιείται κι ολοκληρώνεται η διαδικασία κατανόησης του ερεθίσματος.

Στην προκειμένη περίπτωση στο ζήτημα του κυπριακού ενεργοποιείται το γνωστικό σχήμα "λύση" το οποίο όπως

άλλωστε κάθε γνωστικό σχήμα είναι αποτέλεσμα μάθησης. Έχει προέλθει από τις επιδράσεις σχολικού και οικογενειακού περιβάλλοντος αλλά και του ευρύτερου κοινωνικού. Παρακάτω επιχειρούμε σχηματικά να ορίσουμε το σχήμα "λύση" (βλ. Σχήμα) έτσι όπως διαμορφώθηκε από τις εκπαιδευτικές επιδράσεις. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι κάποιες από τις μεταβλητές ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα ενώ άλλες είναι αποτέλεσμα μιας παιδείας που έμεινε μακριά από αυτήν.

Συγκεκριμένα για τη μεταβλητή τύπος λύσης φαίνεται ότι συνήθως ισχύουν είναι η εντύπωση λύσης τύπου απελευθέρωσης, επιστροφή όλων των προσφύγων, παντοκρατορία ελληνοκυπρίων. Λύσεις τύπου ομοσπονδία, συνομοσπονδία, διχοτόμηση συναντώνται ελάχιστα. Ως προς τις προσπάθειες για λύση συνήθως ισχύουν είναι οι συνεχείς και επίπονες προσπάθειες της πλευράς μας έναντι της αδιαλλαξίας των τουρκοκυπρίων και ειδικά του Ντενκτάς και της Τουρκίας που έχουν ως αποτέλεσμα το αδιέξο-

δο. Ως προς την ιδέα της πατρίδας συνήθως ισχύουν τείνει να είναι μια αμιγώς ελληνική, χριστιανική Κύπρος. Η δε συμβίωση με το τουρκοκυπριακό του ευρύτερου κοινωνικού. Παρακάτω επιχειρούμε σχηματικά να ορίσουμε το σχήμα "λύση" (βλ. Σχήμα) έτσι όπως διαμορφώθηκε από τις εκπαιδευτικές επιδράσεις. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι κάποιες από τις μεταβλητές ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα ενώ άλλες είναι αποτέλεσμα μιας παιδείας που έμεινε μακριά από αυτήν.

Η μεταβλητή ιστορία περιλαμβάνει δύο υποκείμενες μεταβλητές τις σχέσεις ε/κ- τ/κ και τις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Για τα περισσότερα άτομα οι ελληνοτουρκικές σχέσεις αντικατοπτρίζουν τις σχέσεις ε/κ-τ/κ έτσι που τελικά οι δύο υποκείμενες μεταβλητές να μένουν αδιαφοροποιητές. Η πιθανότητα αρμονικής συνύπαρξης φαντάζει ως περιορισμός. Η πρωτοβάθμια και μέση εκπαίδευση δίνει σχεδόν αποκλειστικά έμφαση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις έτσι που άτομα που δέχονται λίγα ή καθόλου ερεθίσματα επί της προκειμένης μεταβλητής να μην αναπτύσσουν την συνυποκείμενη μεταβλητή σχέσης ε/κ-τ/κ. Η μεταβλητή μεγάλες δυνάμεις-διεθνή συμφέροντα περιλαμβάνει έννοιες του τύπου η Κύπρος στο επίκεντρο αλληλοσυγκρουόμενων συμφερόντων και διεθνών συνομοσπονδίων. Το συνήθως ισχύον

είναι ότι η Κύπρος οφείλει να είναι το κέντρο του ενδιαφέροντος. Ως προς τις στρατιωτικές δυνάμεις επικρατεί η αντίληψη του προστάτη ελληνικού στρατού και του φονικού, επεκτατικού και βάρβαρου τουρκικού στρατού. Για τις ιστορικές ευθύνες ισχύει συνήθως ότι η Τουρκία εισέβαλε στην Κύπρο και δεν γίνεται μεία για τις ελληνοκυπριακές και τις ελληνικές ευθύνες. Στο θέμα της ασφάλειας συνήθως ισχύει η ανάγκη απόλυτης ασφάλειας και κυριαρχίας, χωρίς εγγυήσεις και κηδεμονία. Η μεταβλητή που περιλαμβάνει τις εθνικές επετείους, τις πατριωτικές ομιλίες, μνημεία και συνθήματα παίρνει σημαντικές διαστάσεις στα πλαίσια της εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα συνήθως ισχύοντα και περιορισμοί καθορίζουν τις τιμές της. Για παράδειγμα δεν νοείται εθνική επέτειος χωρίς σημαίες της Κύπρου και της Ελλάδας, τρανταχτά συνθήματα, έντονη ηρωοποίηση των πρωταγωνιστών και η υποβάθμιση του εχθρού που στην περίπτωση της Κύπρου είναι και το στοιχείο με το οποίο θα πρέπει να συμβιώσουμε. Τέλος η μεταβλητή Τουρ-

κοκύπριοι παίρνει παράξενες και υπερβολικές τιμές του τύπου μελαψοί, ατημέλητοι άνθρωποι με μεγάλα παπούτσια (τιμή που καθορίστηκε από αφίσα των παιδικών μας χρόνων κατά την οποία παρουσιαζόταν ο εισβολέας με μια τεράστια μπότα να πατά την Κύπρο). Τις πλείστες φορές τουρκοκύπριοι, τούρκοι έποικοι και τούρκοι στρατιώτες μπαίνουν στην ίδια κατηγορία και οι μεταβλητές δεν διαφοροποιούνται.

Το σχέδιο Ανάν αποτέλεσε στο μεγαλύτερο μέρος του πηγή γνωστικής ασυμφωνίας με το παρόν σχήμα της λύσης που παραθέσαμε. Επιστρέφοντας στη θεωρία των γνωστικών σχημάτων θα λέγαμε ότι γνωστική ασυμφωνία προκαλείται όταν νέα ερεθίσματα δεν μπορούν να ενταχθούν στο σχήμα αφού υπερβαίνουν τους περιορισμούς έκαστης μεταβλητής. Στις περιπτώσεις αυτές είτε ενεργοποιούμε άλλο γνωστικό σχήμα καταλληλότερο, είτε επαναξιολογούμε το υπάρχων σχήμα. Όταν κάποια πληροφορία αντικρούεται από το γνωστικό σχήμα τότε αρχικά αγνοείται, έπειτα μπορεί να απορριφθεί ως λανθασμένη ή γίνει δεχτή ως εξαίρεση. Αν γίνει το πιο πάνω τότε το άτομο διατηρεί μια στάση άμυνας του γνωστικού σχήματος και απώθησης όλων των εισερχόμενων πληροφοριών. Λόγω της αντίθεσης νέων πληροφοριών και υπαρχόντων (που είναι ήδη ενταγμένες στα γνωστικά σχήματα) υφίσταται γνωστική ασυμφωνία η οποία είναι εξαιρετικά στρεσογόνος κατάσταση και ο οργανισμός στην προσπάθειά του να διατηρήσει την ομοιόστασή του (μείωση του άγχους) τείνει να την παρακάμπτει απορρίπτοντας τις αντιφατικές πληροφορίες και αποφεύγοντας την περαιτέρω επεξεργασία τους. Παραδείγματα των όσων έχουμε αναφέρει στο σημείο αυτό είναι η άρνηση των πρώτων ημερών, ειδικά η φαινομενική αδιαφορία εκ μέρους των νέων αλλά και η τελική τους άρνηση να επεξεργαστούν τις πληροφορίες που δεν επαλήθευαν το γνωστικό τους σχήμα.

Όπως πιθανόν έχει διαφανεί οι με-

ταβλητές συνδέονται και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, πχ αν τιμές της μεταβλητής τουρκοκύπριοι παραμένουν όπως διαμορφώθηκαν στο σχολείο, τότε οι τιμές της μεταβλητής τύπος λύσης σίγουρα παρεκκλίνουν από την λύση που προτάθηκε. Η ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στα άτομα που διαμόρφωσαν το γνωστικό τους σχήμα βασισμένοι σε παρόμοιες πληροφορίες που πήραν τόσο από το σχολικό όσο και από τα υπόλοιπα περιβάλλοντα και των ατόμων που δέχονταν ανταγωνιστικές πληροφορίες είναι ότι οι δεύτεροι έχουν πιο πλούσιο και ελαστικό σχήμα δεκτικότερο στην επεξεργασία νέων, έστω αντιφατικών πληροφοριών.

Πέραν της άρνησης, η οποία είναι πιθανότερο να συμβεί σε σχήματα λιγότερο ευέλικτα, ένα άλλο ενδεχόμενο είναι η επεξεργασία και η βαθμιαία μερική ή ολική αποδοχή της αντιφατικής πληροφορίας. Το κάθε άτομο κάθε φορά που δέχεται στο σύστημά του μια ασύμβατη πληροφορία καλείται να απαντήσει σε τρία κρίσιμα ερωτήματα: α) εάν ισχύει η πληροφορία, β) εάν αυτά που γνωρίζει μπορούν με κάποιο τρόπο να την επεξηγήσουν και γ) εάν θα πρέπει να γίνει αλλαγή του σχήματος για να απομωιωθεί η πληροφορία. Οι απαντήσεις αυτές είναι βασικές στο να καθορίσουν τη συμπεριφορά μας και εξαρτώνται από τους εξής δύο παράγοντες: α) την προϋπάρχουσα γνώση και β) τον βαθμό που το άτομο έχει επενδύσει σε αυτήν. Διερωτάστε ίσως πως είναι δυνατόν να επέλθει γνωστική αλλαγή στο σύστημά μας. Για την αλλαγή του σχήματος είναι απαραίτητο να έλθει το άτομο σε επαφή με πολλά δεδομένα που συγκρούονται με τις προϋπάρχουσες του γνώσεις, τέτοια που να οδηγούν το άτομο να αμφισβητήσει αυτά που γνωρίζει. Η διαδικασία αυτή χρειάζεται οπωσδήποτε επαρκή κίνητρα αλλά και στήριξη για αντιμετώπιση του άγχους που η σοβαρή αυτή εσωτερική σύγκρουση προκαλεί. Τέλος καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι όσο πιο στεφάνη υπήρξε η παιδεία τόσο μεγαλύτερη προκύπτει η ανάγκη για πολλά επιχειρήματα (αντι-

θετικές πληροφορίες) και έντονη κινητοποίηση. Πρακτικά εισηγούμαστε:

- Η προσπάθεια που θα γίνει για επαρκή και ορθή ενημέρωση πρέπει να είναι συστηματική και συνεπής γιατί μέχρι τώρα υπήρχαν μονάχα αναλαμπές τέτοιας αντικειμενικής πληροφόρησης
- Όσο το δυνατό περισσότερες επεξηγήσεις επί της βασικής ορολογίας, πχ τι εστί ομοσπονδία και πως λειτουργεί στο εξωτερικό.
- Επιστημονικές αναλύσεις με προσοχή στο λαό γλώσσα, κομματικά ουδέτερη.
- Οι δηλώσεις εκ μέρους των πολιτικών προσώπων δεν πρέπει κατ'ουδένα λόγο να προκαλούν επιπλέον άγχος αλλά αντίθετα πρέπει να καθησυχάζουν το λαό.

Μακροπρόθεσμα:

- Ξεκινώντας άμεσα απαιτείται να δοθεί νέα διάσταση στην παιδεία και να γίνει επαναπροσδιορισμός του σχολικού αναλυτικού προγράμματος
- Προσανατολισμός προς την ανοχή της διαφορετικότητας ιδιαίτερα τώρα που καλούμαστε να συνυπάρξουμε εντός της Ε.Ε. σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία
- Επιβάλλεται οι Κύπριοι μαθητές πλέον να διδάσκονται την Ιστορία της Κύπρου

Σ' αυτούς που έχουν δημιουργήσει εκπαιδευτική πολιτική όλα αυτά τα χρόνια που μεσολάβησαν απαντούμε ότι η εσκεμμένη ίσως παράλειψη να εφοδιάσουν τα γνωστικά μας σχήματα με τις απαραίτητες μεταβλητές (π.χ. τύπος λύσης: ομοσπονδία) έχει προκαλέσει αυτή την τεραστίων διαστάσεων γνωστική ασυμφωνία που ταλανίζει τον κάθε έστω μερικώς σκεπτόμενο κύπριο πολίτη. Είναι επομένως χρέος της πολιτικής ηγεσίας έστω και εκ των υστέρων να αφουγκραστεί τις ανησυχίες, τα διλήμματα και τα αδιέξοδα των πολιτών και να συμπτύξει το χάσμα που δημιουργήθηκε μεταξύ πραγματικότητας και γνωστικού σχήματος. ☐

Αν οι άνθρωποι είχαν ουρά

Του Σονέρ Ενγκίν

ροέρχομαι από τη γενιά των Κυπρίων που έχουν υποφέρει όσο καμιά άλλη. Και ποια είναι η αιτία για τα πολλά μου βάσανα; Ασφαλώς η προηγούμενή μας γενιά. Γιατί δεν ήταν και τόσο μορφωμένοι άνθρωποι και πίστεψαν στα καλέσματα της Τουρκίας και της Ελλάδας, για να φτάσουμε το 2004 σ' αυτό το σημείο.

Από την ώρα που πέρασαν τα μεσάνυχτα της 30ης Απριλίου, η Κύπρος αποτελεί πια μέρος της Ε. Ένωσης. Κι αυτό αποτελεί μια πραγματικότητα. Η Τουρκία, που πάντοτε χρησιμοποιούσε τους Τουρκοκύπριους αλλά και ο ίδιος ο Ραούφ Ντενκτάσ ησφαλώς, δεν ήθελαν ποτέ να δεχτούν αυτή τη πραγματικότητα. Γιατί οι Τούρκοι κυβερνήτες του Βορρά πάντα πίστευαν ότι η ένταξη της Κύπρου θα αναβαλλόταν, ενόσω δεν συμφωνούσαν οι δυο κοινότητες για το Κυπριακό. Ακόμα ότι αυτή η συμφωνία θα ερχόταν μετά ή περίπου την εποχή που η Τουρκία θα γινόταν μέλος της ΕΕ. Αυτό σκεφτόταν πάντα και ο Ραούφ Ντενκτάσ, ο περίγυρος και οι οπαδοί του καθώς και μερικοί άλλοι πολιτικοί. Αλλά δεν μπορούν πια παρά να αναγνωρίσουν αυτή την πραγματικότητα. Έχοντας παρακολουθήσει από κοντά το τι συμβαίνει στη Τουρκία από το 1980, πώς μπορώ να έχω εμπιστοσύνη στους Τούρκους πολιτικούς; Ο τρόπος που χειρίστηκαν τις συνομιλίες δείχνει ότι δε σέβονται τους Κυπρίους και ιδιαίτερα τους Τουρκοκύπριους. Πράγματι για το μέλλον των Τουρκοκυπρίων αποφασίζουν ουσιαστικά οι έποικοι, μια και οι Τουρκοκύπριοι έχουν κατακτήσει μειονότητα στην ίδια τους τη χώρα. Την ίδια στιγμή οι έποικοι, τουλάχιστο εκείνοι των οποίων δε διασφαλίζεται η παραμονή, δεν ήταν λογικό να αναμένεται ότι θα αποφάσιζαν να ψηφίσουν «να» στο δημοψήφισμα, αφήνοντας πίσω τους τις περισσότερες που τους δόθηκαν και δεν είχαν ποτέ τους ονειρευτεί και το κυριώτερο, χωρίς την οποιαδήποτε αίσθηση αφοσίωσης στη χώρα διαμονής τους. Το ότι η Κύπρος είναι η χώρα των Κυπρίων, που μόνοι αυτοί έπρεπε να αποφασίσουν για το μέλλον τους, δεν φαίνεται να απασχόλησε τους κυβερνώντες ...

Αρκετούς Τουρκοκύπριους πολιτικούς δεν απασχόλησε στα σοβαρά η λύση, αφού πήραν σημαντικές ελληνοκυπριακές περιουσίες, χωρίς να πληρώσουν απολύτως τίποτε, άδικο και παράνομα. Ακόμα κάποιοι απ' αυτούς βρίσκονται με δυο ή και τρεις συντάξεις, ενώ για να βρίσκονται στις καρέκλες τους χρειάστηκε να καταφύγουν στις ψήφους των εποίκων.

Τα κόμματα της τότε τουρκοκυπριακής αντιπολίτευσης πήραν αρκετούς ψήφους από τους εποίκους στις τελευταίες εκλογές του περασμένου Δεκέμβρη. Τι άλλαξε; Τι έκανε τους εποίκους που ονόμαζαν προδότες τους πολιτικούς της αντιπολίτευσης, να αλλάξουν; Και φυσικά αφού έδωσαν εκεί που έδωσαν τη ψήφο τους, κανείς δεν σκέφτεται πια να τους στείλει πίσω στη Τουρκία. Μήπως είναι εύκολο να καταλάβει κανείς τις μύχιες σκέψεις των ανθρώπων; Μάλλον όχι ... Ωστόσο κάποιοι δείχνουν το πραγματικό τους πρόσωπο, ακόμα κι όταν φορούν μάσκα. Έτσι κάποιοι

Τουρκοκύπριοι πολιτικοί, ενώ διατείνονται ότι επιμένουν στα ίδια πράγματα, μιλούν διαφορετικά από το χθες. Έχοντας φέρει στο Βορρά περισσότερους εποίκους απ' ότι είναι σήμερα οι Τουρκοκύπριοι, έχουν ουσιαστικά κάνει εισβολή στα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων. Κι όμως μιλούν για την επανένωση της χώρας, δεν παύουν να χρησιμοποιούν τον μπαμπούλα της ασφάλειας, για να την εμποδίσουν ουσιαστικά... Ωσάν να πρόκειται η ΕΕ να αφήσει τους Κυπρίους να πολεμήσουν η μια πλευρά την άλλη ή ωσάν οι ίδιοι οι Κύπριοι να είναι τόσο ανόητοι, για να καταφύγουν πάλι στη βία ...

Είναι δύσκολο να διαβάσει κανείς τη σκέψη των ανθρώπων αλλά είναι ακόμα πιο δύσκολο να καταλάβει πώς σκέφτονται οι πολιτικοί που δεν έχουν πρόβλημα να πουν ψέματα ή να μιλήσουν διαφορετικά την επόμενη μέρα. Είναι πιο εύκολο ωστόσο να διαβάσει κανείς τη σκέψη των ζώων, γιατί χωρίς κρυψίνια την αποκαλύπτουν. Για παράδειγμα σε δοκιμάζον τα ζώα μαζί και τα πουλιά - προσπαθώντας να σε αγγίσουν ή να σε δαγκώσουν ελαφρά στο χέρι. Αν δεν αποσύρεις το χέρι καταλαβαίνουν ότι είσαι φίλος τους. Οι σκύλοι ιδιαίτερα δείχνουν τη φιλία τους κουνώντας δεξιά - αριστερά την ουρά τους. Αν την ουρά τους έχουν σηκωμένη προς τα πάνω ή γαβγίζουν, προφανώς δεν τους άρεσες και μπορεί και να σε δαγκώσουν. Δυστυχώς οι άνθρωποι δεν έχουν ουρά, εξού και είναι δύσκολο να αντιληφθεί κανείς τις διαθέσεις τους, πιο πολύ των πολιτικών ... ☐

Οι Τούρκοι κυβερνήτες του Βορρά πάντα πίστευαν ότι η ένταξη της Κύπρου θα αναβαλλόταν, ενόσω δεν συμφωνούσαν οι δυο κοινότητες για το Κυπριακό.

Η Δύναμη μέσα στη Τουρκοκυπριακή Κοινότητα (Παρόν και Παρελθόν)

Του Αχμέτ Τζιαβίτ Αν

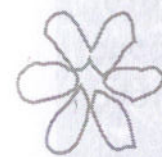
Η Τουρκοκυπριακή Κοινότητα αποτελεί το 18% του Κυπριακού πληθυσμού, ενώ η ελληνοκυπριακή πλειοψηφία, συμπεριλαμβανομένων και των Αρμενίων, των Μαρωνιτών και των Λατίνων, το 82%. Η θρησκευτική Μουσουλμανική Κοινότητα της Οθωμανικής περιόδου μετεξελιχθη σε εθνικοεθνοτική κοινότητα στο πρώτον ήμισυ του 20ου αιώνα, καθώς η Τ/Κή κοινότητα καταπολεμούσε τον μουσουλμάνο εκπρόσωπο του Ενκaf που ήταν συνεργάτης της Βρετανικής Αποικιοκρατικής Διοίκησης, που ξεκίνησε το 1878⁽¹⁾. Μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, ο Δρ Φαζίλ Κιουτσιούκ, ιδιοκτήτης της εφημερίδας Halkin Sesi [Η Φωνή του Λαού], ανέλαβε την αρχηγία της Τ/κής Κοινότητας από τον Νετζιαττί Οζκάν, που στις εκλογές του Νομοθετικού Συμβουλίου του 1930, το οποίο ένα χρόνο αργότερα καταργήθηκε, είχε υπερισχύσει του επικεφαλής του Ενκaf Σερ Μύνιρ.⁽²⁾ Όταν η Ελληνορθόδοξη Εκκλησία και η εθνικιστική Ε/κή ηγεσία άρχισαν την αντιβρετανική καμπάνια του 1955 για ένωση της νήσου με την Ελλάδα, με τη βοήθεια της μυστικής οργάνωσης «ΕΟΚΑ», οι Τουρκοκύπριοι επέλεξαν να απαιτήσουν τη διχοτόμηση (Ταξίμ) της νήσου, κάτι που βοηθούσε και η πολιτική του «διαίρει και βασίλευε» των βρετανών κυβερνητών. Η Τ/κή ηγεσία και η βρετανική αποικιοκρατική διοίκηση οργάνωσαν διάφορες προβοκάτσιες μέσω της παράλληλα λειτουργούσας τουρκοκυπριακής οργάνωσης «TMT», με στόχο να εκτρέψουν τον αντιαποικιακό αγώνα σε διακοινοτική διαμάχη. Τα Τ/κά μέλη των Συντεχνιών εξαναγκάστηκαν να απο-

χωρήσουν από τις κοινές αριστερές συντεχνίες, ενώ οι εκπρόσωποι τους, το Μάιο και τον Ιούνιο του 1958 είτε δολοφονήθηκαν είτε πληγώθηκαν από τις ειδικές ομάδες της παραστρατιωτικής «TMT». Ταυτόχρονα οι δημοκρατικές δυνάμεις που επέκριναν τη διχοτομική πολιτική της Τ/κής ηγεσίας βρέθηκαν κάτω από τη πίεση της TMT. Λίγο αργότερα, τον Αύγουστο του 1958, η αρχηγία της TMT ανατέθηκε σε αξιωματικό από τη μητροπολιτική Τουρκία. Από κείνη την ημέρα τέθηκε σε λειτουργία το σχέδιο του «τουρκικού βαθέως κράτους», K.I.P., Kibris Istirdat Planı (Το Σχέδιο του Ξανακερδίσματος της Κύπρου). Η περίοδος του εκμοντερνισμού, που ξεκίνησε τη δεκαετία του '40 και συνέχισε μέχρι τα μέσα του '50, βοήθησε την Τ/κή κοινότητα να κάμει σημαντικά βήματα προόδου προς τη κατεύθυνση μιας δημοκρατικής κουλτούρας.⁽³⁾ Ωστόσο αυτή η πρόοδος μπλοκαρίστηκε από το πρώτο τρομοκρατικό κύμα της TMT το 1958, που έκανε να σιγήσουν οι δυναμικά δημοκρατικοί αντιπρόσωποι, που πολεμούσαν τη διχοτομική πολιτική της Τ/κής ηγεσίας. Μερικοί από τους δημοκράτες που αντιτίθεντο στις διχοτομικές και σωβινιστικές απόψεις και ενέργειες της TMT, είτε σκοτώθηκαν είτε πληγώθηκαν – όπως έχει αναφερθεί – είτε εξαναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν το νησί.⁽⁴⁾ Το δημοσιογραφικό όργανο των Τ/κών δημοκρατικών δυνάμεων Inkilapçı (Επαναστάτης) έκλεισε μαζί με άλλες Ε/κές προοδευτικές εφημερίδες και οργανώσεις, ενώ εκατοντάδες Τ/κών εργατών, απειλήθηκαν με τη ποινή του θανάτου,

έτσι που εξαναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη συντεχνία της ΠΕΟ, που μέχρι τότε ήταν η κοινή συνδικαλιστική οργάνωση των Τ/κών και των ΕΚ/ων εργατών. Εξαναγκάστηκαν έτσι οι Τ/κοί εργάτες να γίνουν μέλη της νεοϊδρυθείσας εθνικιστικής Τ/κής συντεχνίας⁽⁵⁾. Στις 16 Αυγούστου του 1960, ανακηρύχθηκε η Δημοκρατία της Κύπρου. Ωστόσο οι ηγεσίες και από τις δύο πλευρές δεν ήταν σε θέση να στηρίξουν τη δημοκρατική ανάπτυξη του νέου ανεξάρτητου κράτους. Πράγματι, ο κρατικός μηχανισμός έπεσε στα χέρια των φιλοεθνοτικών της ΕΟΚΑ και των φιλοδιχοτομικών μελών της TMT. Οι Τ/κοί επιχειρηματίες ήταν σχετικά υποανάπτυκτοι σε σύγκριση με τους Ε/κούς επιχειρηματίες, που είχαν συσσωρεύσει τα κεφάλαιά τους πολύ πριν. Η καμπάνια της TMT «από Τούρκο σε Τούρκο» στόχευε να δημιουργήσει την οικονομική βάση της δι-

θηκαν από την TMT. Ο Ahmet Gürkan και ο Ayhan Hikmet ήταν η φωνή της δημοκρατικής αντιπολίτευσης στη διχοτομική πολιτική της Τ/κής ηγεσίας, που πρέσβευε ότι οι Τ/κοί και οι ΕΚ/οί δε μπορούσαν να ζήσουν μαζί⁽⁷⁾. Όταν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπος Μακάριος πρότεινε τις τροποποιήσεις των 13 σημείων στο Κυπριακό Σύνταγμα, πριν καν δοθεί ο χρόνος στη Τ/κή ηγεσία να τις αξιολογήσει, η Τουρκία τις απέρριψε. Μετά τις διακοινοτικές ταραχές του Δεκέμβρη του 1963, η Τ/κή κοινότητα και η ηγεσία της αποσύρθηκαν από τον κρατικό μηχανισμό και άρχισαν να ζουν σε μικρούς Τ/κούς θυλάκους, που ήταν διασκορπισμένοι στη νήσο και καταλάμβαναν λιγότερο από το 5% του εδάφους. Ο Τ/κός πληθυσμός τέθηκε κάτω από την ανοιχτή στρατιωτική διοίκηση της TMT που διοικούσε ο Bayraktar (Ο Μπόζ-

χωρίς τη παραμικρή δύναμη. Έγραφε ο Δρ Κιουτσιούκ στις 7 Οκτωβρίου του 1967 στην εφημερίδα του, Halkin Sesi : «Θα ήταν καλύτερα τα γεγονότα του 1963-66, που ήταν ντροπή για την ανθρωπότητα και την ιστορία, να αφηθούν για κατοπινή αξιολόγηση ... Οι νεοεμφανισθέντες οππορτιουνίστες προσπαθούν να μας παραμερίσουν. Δε θα κουραστούμε να αγωνιζόμαστε εναντίον τους. Αυτοί που δοκίμασαν κάποια στιγμή να μας στριμώξουν και να μας εκφοβίσουν έχουν ξαφνιαστεί. Τρέμουν με την ιδέα ότι κάποια μέρα θα προσαχθούν σε δίκη. Ιδρώνουν από το φόβο του θανάτου. Όμως την ιστορία δε μπορούν να την κάνουν να σωπάσει με τις απειλές και ούτε με τα όπλα μπορούν να κλείσουν τις σελίδες της. Η ιστορία δυστυχίας και βασάνων αυτών των τριών χρόνων, θα διαβάζεται μέσα από τα έγγραφα που θα βρίσκονται μπροστά στα

Όταν η Ελληνορθόδοξη Εκκλησία και η εθνικιστική Ε/κή ηγεσία άρχισαν την αντιβρετανική καμπάνια του 1955 για ένωση της νήσου με την Ελλάδα, με τη βοήθεια της μυστικής οργάνωσης «ΕΟΚΑ», οι Τουρκοκύπριοι επέλεξαν να απαιτήσουν τη διχοτόμηση (Ταξίμ) της νήσου, κάτι που βοηθούσε και η πολιτική του «διαίρει και βασίλευε» των βρετανών κυβερνητών

χοτόμησης, ωστόσο παρά τη τρομοκρατία και τις απειλές της TMT, δεν υπήρξε επιτυχής. Οι Τ/κοί κτηματίες δεν ήταν σε θέση να αντιδράσουν στη πολιτική της Τ/κής ηγεσίας και συντάχθηκαν με τη δύναμη της. Η κοινωνία των πολιτών δε μπορούσε να αναπτυχθεί κάτω από τους παραστρατιωτικούς γραφειοκράτες της TMT, ενώ ολόκληρη η πολιτική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή της Τ/κής κοινότητας βρέθηκε κάτω από την επιρροή της επίσημης διχοτομικής πολιτικής της Τ/κής ηγεσίας. Ιδιαίτερα μετά τις διακοινοτικές ταραχές που ξεκίνησαν το Δεκέμβρη του 1963, η TMT ανέλαβε πλήρως τα ηνία της πολιτικής διοίκησης των Τ/κών. Προηγούμενος, τον Απρίλη του 1962, οι δυο δικηγόροι ιδιοκτήτες και αρθρογράφοι της εβδομαδιαίας εφημερίδας "Cumhuriyet" (Δημοκρατία), δολοφονή-

κουρτ, ο Γκρίζος Λύκος) που βρισκόταν στη Τουρκική Πρεσβεία στον Τ/κό τομέα της Λευκωσίας και που διοικούσε τις επαρχίες με τους Sancaktar (σημαιοφόρους) που ήταν όλοι Τούρκοι αξιωματικοί. Ωστόσο υπήρχε πάντα μια ομάδα Τ/κών που πίστευε στη φιλία και τη συνεργασία Τ/κών και ΕΚ/ων. Ένας απ' αυτούς ήταν ο Dervî Ali Kavazo İu, μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ που δολοφονήθηκε τον Απρίλη του 1965 μαζί με τον ΕΚ/ο φίλο του και επίσης συνδικαλιστή Μισιαούλη⁽⁸⁾. Αυτό το τρίτο κύμα τρομοκρατίας έδειξε πόσο οι δυνάμεις της διχοτόμησης ήταν αποφασισμένες να προχωρήσουν στην εφαρμογή των διχοτομικών τους σχεδίων. Η Τ/κή ηγεσία ήταν εντελώς στα χέρια της TMT αφήνοντας τον Τ/κό αντιπρόεδρο της Δημοκρατίας Δρα Κιουτσιούκ

μάτια των νέων γενεών». Μια μέρα μετά τη δημοσίευση αυτού του άρθρου, στις 8 Οκτωβρίου του 1967, η εφημερίδα υποχρεώθηκε να ανακοινώσει τα παρακάτω : «Η αναφορά του Αντιπροέδρου της Δημοκρατίας, Δρ. Φαζίλ Κιουτσιούκ, που δημοσιεύτηκε στη χτεσινή έκδοση της εφημερίδας μας, ανακαλείται κατά παράκληση των εκπροσώπων της Κυβέρνησης της Μητέρας Πατρίδας. Κι' αυτό χάριν της υπόθεσης στην οποία πιστεύουμε καθώς και της εθνικής ενότητας. Διατηρούμε το δικαίωμα μας να επανέλθουμε». Μόλις 27 χρόνια μετά, μπόρεσαν να γίνουν στον τύπο από τον πρώτο διοικητή της χωροφυλακής Ahmet Niyazi, οι πρώτες δηλώσεις για την εξευτελιστική καταπίεση και τη σύλληψη του ίδιου και ενός αστυνομικού διοικητή, του Ρε-

φίς, από την TMT τις πρώτες ημέρες του 1964. Και μόνο τότε η κοινή γνώμη μπόρεσε για πρώτη φορά να λάβει γνώση γι' αυτή τη σκοτεινή περίοδο.⁽⁹⁾

Μετά τη απαχώρηση από τη Κυβέρνηση της Κύπρου το τέλος του 1963, και μεταξύ του Μαΐου του 1964 και το Δεκέμβρη του 1967, όταν κυρήχθηκε η Τουρκοκυπριακή Προσωρινή Διοίκηση, σχηματίστηκε η «Γενική Επιτροπή», με σκοπό να έχει το πάνω χέρι στους πολίτες. Αυτή την περίοδο η Τ/κή κοινότητα εκυβερνάτο μέσα από τη συνεργασία των πολιτικών και του στρατού.

Στην περίοδο μεταξύ της έναρξης των διακοινοτικών διαπραγματεύσεων και του Ιούλη του '74, κινητοποιήθηκαν μέσα στη Τ/κή κοινότητα οι δυνάμεις τις αντιπολίτευσης που δεν ήταν ικανοποιημένες με τη Τ/κή ηγεσία και προέρχονταν βασικά από φοιτητές που σπού-

Οι τρομοκρατικές ενέργειες που άρχισαν το 1970 εναντίον του Προέδρου Μακαρίου και των οπαδών του μέσω της φασιστικής ΕΟΚΑ Β, που ήταν το όργανο της ελληνικής χούντας στη Κύπρο, έφτασαν στο απόγειο τους με το πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου του 1974. Πέντε μέρες αργότερα, εκμεταλλευόμενη την ευκαιρία η Τουρκία, εισέβαλε στο νησί για να εφαρμόσει τελικά με τη χρήση βίας τα δικά της σχέδια, εκείνα της διχοτόμησης της Κύπρου.

Το ανερχόμενο κύμα του σωβινισμού και η συγκέντρωση των ΤΚ/ων στο βόρειο 37% της νήσου, είχαν ως αποτέλεσμα την ανακήρυξη από μέρους της TMT του ούτω καλούμενου «Τουρκοκυπριακού Ομόσπονδου Κράτους» και αργότερα της «Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου». Αυτή τη περίοδο, όταν τα πάντα είχαν υπαχθεί κάτω από τον έλεγχο

στις 19 Ιουλίου του 1994 στην εφημερίδα της Κωνσταντινούπολης Sabah, ο αρθρογράφος από τη Τουρκία Güneri Cıvaο lu.

"Εμείς οι δημοσιογράφοι, εκπλαγήκαμε ακούοντας τα λόγια του Turan Güne, τότε Υπουργού Εξωτερικών της Τουρκίας, ότι «είναι ανάγκη να καταλάβουμε το μισό μέρος του νησιού». Και τον ρωτήσαμε, «Τι γίνεται μετά, θα μας αφήσουν οι υπερδυνάμεις να παραμείνουμε εκεί;» Ο μακαρίτης Turan Güne μας απάντησε με το δικό του φυσικό και πρακτικό τρόπο. «Πρώτα θα πρέπει να προχωρήσουμε, να καταλάβουμε το μισό του νησιού και να δημιουργήσουμε ένα fait accompli. Μετά, ούτε ύστερα από 20 χρόνια δε θα μπορέσουν να μας ξεριζώσουν. Ας αφήσουμε τον Θεό να αποφασίσει για το μετά. Μέχρι τότε, κανείς δε θα μπορεί πια να επιβάλει τη συνύπαρ-

Το ανερχόμενο κύμα του σωβινισμού και η συγκέντρωση των ΤΚ/ων στο βόρειο 37% της νήσου, είχαν ως αποτέλεσμα την ανακήρυξη από μέρους της TMT του ούτω καλούμενου «Τουρκοκυπριακού Ομόσπονδου Κράτους» και αργότερα της «Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου».

δαζαν στη Τουρκία και είχαν αρχίσει να εισάγουν στην Κύπρο τις αριστερές τους πολιτικές.

Στο τέλος του '70 ιδρύθηκε το Τουρκικό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα, δηλώνοντας ότι ο αγώνας του θα στρεφόταν ενάντια στο φασισμό του Β.Ε.Υ., που ήταν το αρκτικόλεξο των λέξεων Bayraktarlık (το κυβερνών σώμα της TMT), Elcilik (Η Τουρκική Πρεσβεία στη Λευκωσία) και Yönetim (Η Τ/κή Διοίκηση). Το 1968 ιδρύθηκε η Συντεχνία των Τ/κων Δασκάλων, που απετέλεσε την έκφραση της αντίστασης των δασκάλων της στοιχειώδους εκπαίδευσης ενάντια στη καταπίεση της στρατιωτικής διοίκησης.

Και ενώ ο Μακάριος επέλεγε το «εφικτόν» αντί της ένωσης και αποφάσιζε να ενισχύσει τη Κυπριακή Δημοκρατία δίνοντας μαθήματα δημοκρατίας στη φασιστική χούντα της Αθήνας, η Τ/κή ηγεσία στήριζε ακόμα τις αποσχιστικές πολιτικές των σωβινιστικών κύκλων της Άγκυρας.

της Τουρκίας και των στρατιωτικών της, περισσότεροι από 100 χιλιάδες έποικοι μετεφέρθηκαν από τη μητροπολιτική Τουρκία και οι ΤΚ/οι έγιναν μειονότητα [στο Βορρά], ενώ η παρουσία των 35 χιλιάδων των Τούρκων στρατιωτών έγινε το μεγαλύτερο εμπόδιο στην ανέλιξη και τη πρόοδο της ΤΚ/ής Κοινωνίας.

Το ιδεολογικό υπόβαθρο της Τουρκικής Κατοχής στη Κύπρο, αναλύθηκε από τον καθηγητή Mustafa Kuran στο Συμπόσιο «Τα Προβλήματα της Τουρκίας», που οργανώθηκε στη Κωνσταντινούπολη από την εφημερίδα Yeni Dü ünce (Νέα Σκέψη) ο οποίος παρατήρησε: «Λεν ότι δεν έχουμε στραμμένο το βλέμμα μας σε εδάφη έξω από τα «Εθνικά Σύνορα». Αυτό είναι λάθος. Όλα τα έθνη έχουν τις μεγάλες τους ιδεολογίες. Τι κάμνει ο τουρκικός στρατός στην Κύπρο; Η Κύπρος δεν εμπίπτει στα «Εθνικά Σύνορα»⁽¹⁰⁾. Αναφερόμενος στις συνομιλίες της Γενεύης πριν την εισβολή του '74, έγραφε

ξη των εντελώς αποκομμένων γενεών των Τ/κων και των Ε/κων».

Πράγματι. Έχουν περάσει 20 χρόνια και η πρόβλεψη του μακαρίτη Turan Güne έχει επαληθευτεί και κανένας δεν θα μπορέσει να ξεριζώσει τους Τούρκους απ' εκεί».

Στις 9 Μαρτίου 1997, η Τ/κή εφημερίδα Yeni Düzen, κάτω από τον τίτλο «Ισχυρισμός για Έπαρξία» και «Προδότες» στη Πολιτική Άμυνα, ανέφερε:

«Ο διευθυντής της Οργάνωσης Πολιτικής Άμυνας» Ερντάλ Τεζ (αξιωματικός από τη Τουρκία), ισχυρίστηκε ότι η ΤΔΒΚ είναι επαρχία της Τουρκίας. Είχε πει: Για τη Τουρκία, η ΤΔΒΚ είναι ακριβώς όπως οποιαδήποτε άλλη επαρχία. Έτσι ήταν πριν την «Ειρηνευτική Επιχείρηση», έτσι είναι και τώρα. Την ίδια στιγμή ο περιφερειακός αρχηγός της ίδιας οργάνωσης Σοζέρ Αρτούν παρατηρούσε: θα πρέπει να είμαστε έτοιμοι για την οποιαδήποτε επίθεση απέξω ή απομέσα της χώρας. Θα πρέπει να πάρουμε όλα τα

μέτρα έναντι των οποιωνδήποτε προσπαθειών υπονόμησης». Η δολοφονία στις 6 Ιουλίου 1996 του αρθρογράφου Κουτλού Ανταλί, ο οποίος ήταν έντονος επικριτής της διχοτομικής πολιτικής της Τ/κής ηγεσίας, υποστηρικτής της ιδέας του κυπριατισμού μιας ομόσπονδης και ενωμένης Κύπρου καθώς και της φιλίας μεταξύ Εκ/ων και Τ/κων, ήταν το άμεσο αποτέλεσμα αυτού του τρόπου σκέψης. Σε συνέντευξη στη Yeni Düzen, στις 17 Αυγούστου 1997, με τον Μεχμέτ Αλί Ταλάτ, Πρόεδρο του μεγαλύτερου κόμματος της αντιπολίτευσης του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (C.T.P.), αναφέρθηκαν τα παρακάτω:

Ερ. Σε ποιον είναι υπεύθυνη η αστυνομία;

Απ. Στους στρατιωτικούς, δηλαδή τις Κυπριακές (Τουρκικές) Δυνάμεις Ασφαλείας, που με τη σειρά τους σύμφωνα με το άρθρο 10 του Συντάγματος (της ΤΔΒΚ), στις Ειρηνευτικές Δυνάμεις και κατ' επέκταση το Γενικό Επιτελείο της Τουρκίας. Η Αστυνομία δεν υπάγεται στη πολιτική

εξουσία και δε μπορεί κάποιος να πάρει πληροφορίες απ' αυτούς, που μετά από κάποιο σημείο επιβάλλουν τη συσκόπηση.

Ερ. Τι γίνεται με τα δικαστήρια;

Απ. Όταν πρόκειται για θέματα που αφορούν την αστυνομία, δεν έχουν εξουσία. Κι αυτό γιατί κάποιοι στην εξουσία υφίστανται απλώς για να προστατεύουν την αστυνομία! Ακόμα και οι πληροφορίες που μπορεί να έχει ο πρωθυπουργός φτάνουν μέχρις ενός σημείου. Όχι μόνο η αστυνομία μας αλλά και η πυροσβεστική και οι τροχονόμοι μας είναι υπόλογοι στο στρατό. Μέχρι το 1983 στις συνεδρίες του Υπουργικού Συμβουλίου παραρρισκοτόταν και παρατηρητής από τη Τουρκική Πρεσβεία στη Λευκωσία. Από το 1983 δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο, ωστόσο φαίνεται ότι εξακολουθούν να μη μας εμπιστεύονται, εξού και δε δέχονται να βρίσκεται η αστυνομία υπό τον έλεγχο των πολιτικών. Και μας ενοχλεί αυτό...». Σ' ένα άρθρο στη Yeni Düzen της 14.1.93 του Fadıllı Ca da, πρώην βουλευτή του Τουρκικού Ρεπουμπλικανικού Κόμματος,

ο Πρόεδρος της Τ/κής Κοινότητας Ραούφ Νεντκτάσν είχε αποκαλύψει στους φοιτητές στο οικοτροφείο Sirkeci της Κωνσταντινούπολης, ότι «συνδεόταν με το Τουρκικό Γενικό Επιτελείο και ότι ενεργούσε σύμφωνα με τις οδηγίες που του δίνονταν».

Στη πράξη, ο από τους Τούρκους κατεχόμενος Βορράς της Κύπρου, κυβερνάται από το λεγόμενο «Εθνικό Συντονιστικό Συμβούλιο», που λειτουργεί ως το ανώτατο όργανο υπεράνω των νομοθετικών εκτελεστικών και δικαστικών οργάνων της «ΤΔΒΚ» και περιλαμβάνει τον Τούρκο Πρέσβη στη «ΤΔΒΚ», τον διοικητή της «Τουρκικής Ειρηνευτικής Δύναμης», τον διοικητή των «Δυναμικών Ασφαλείας», που όλοι διορίζονται από την Τουρκία. Από τη πλευρά της «ΤΔΒΚ», περιλαμβάνει τον Πρόεδρο, το Πρωθυπουργό και τον βοηθό του. Οι αποφάσεις αυτού του Συμβουλίου δε μπορούν να τροποποιηθούν από οποιοδήποτε πολιτικό όργανο και είναι τελεσίδικες. Χαρακτηριστική ήταν η δήλωση στην Άγκυ-

ρα, στις 29 Φεβρουαρίου του 2000 του Υπουργού Εργασίας Ozkan Murat, της κυβέρνησης συνασπισμού του Δημοκρατικού Κόμματος και του Τουρκικού Ρεπουμπλικανικού Κόμματος. Οποδήποτε μπορεί να συμβεί σ' αυτή τη χώρα, χωρίς τη δική μας πληροφόρηση.

Στις 8 Μαρτίου 1997, ο συντάκτης της καθημερινής εφημερίδας Yeni Düzen Ba_aran Düzgün, έγραψε γι' αυτό το Συμβούλιο τα παρακάτω :

«Το Εθνικό Συμβούλιο Ασφαλείας βρίσκεται στο προσκήνιο, στη Τουρκία. Ωστόσο, πόσοι γνωρίζουν ότι έχουμε κι εμείς ένα Εθνικό Συντονιστικό Συμβούλιο; Πόσοι γνωρίζουν ότι αυτό το Συμβούλιο συνέρχεται τακτικά, παίρνει σημαντικές αποφάσεις που επηρεάζουν την καθημερινή ζωή των Τουρκοκυπρίων και ότι μπορεί να ρίξει την κυβέρνηση και να σχηματίσει μίαν άλλη; Όμως, πόσοι

ντακτσή, ο διοικητής των Δυνάμεων Ασφαλείας συνταγματάρχης Ισμαήλ Κοτζιάν, ο Πρόεδρος της Τουρκίας στη Λοσία Αιτάν Καραχάν, ο Γ. Διευθυντής της Αστυνομίας Αττίλλα Σαβ καθώς και άλλοι υψηλόβαθμοι στρατιωτικοί Διοικητές. Καμμιά ανακοίνωση δεν εξεδόθη μετά τη συνεδρία. Ωστόσο σύμφωνα με αξιόπιστες πηγές αξιολογήθηκαν η «ιδιωτικοποίηση του ηλεκτρισμού» και «η σχετική ανακοίνωση της Türk Sen». Και ενώ συνεχιζόταν η συνεδρία στο Προεδρικό, [ο τότε] Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης Μεχμέτ Αλί Ταλάτ συναντούσε τον Πρόεδρο της Türk Sen Οντέρ Κονούνογλου στη Βουλή. Στον Κονούνογλου έγινε σωματική έρευνα πριν μπει στη Βουλή. Όπως είπε ο Ταλάτ, «Εμείς ως Κυβέρνηση δεν δεχόμαστε πιέσεις... Προφανώς δεν είμαστε αυτή τη στιγμή ούτε αρκετά πολιτική κυβέρνηση ού-

από μέρους της Τουρκίας. Οι πολιτικοί που δραστηριοποιούνται στα πλαίσια του Τουρκικού Ρεπουμπλικανικού Κόμματος, του Κόμματος Κοινοτικής Απελευθέρωσης καθώς και άλλων κομμάτων της αντιπολίτευσης, που επικρίνουν το κόμμα των [τότε] κρατούντων, εκείνο της Εθνικής Ενότητας, δε θα μπορούσαν να ακολουθήσουν μια πολιτική που θα μπορούσε να ήταν υπαλλακτική στην ακολουθούμενη εθνική πολιτική, ούτε και θα μπορούσαν να υποδείξουν το πώς βγαίνει κανείς έξω από τη κρίση. Μπροστά μας υπάρχουν πολλές ερωτήσεις που θα πρέπει να απαντηθούν. Είναι νίκη ή ήττα αυτό που πέτυχε η Τ/κή Κοινότητα μετά το 1974; Δεν είναι ανάγκη να ενημερωθεί ο κόσμος για εκείνα τα σημεία που είναι αντίθετα με τον διεθνή νόμο και τα ανθρώπινα δικαι-

Μέρος των διανοομένων που θα πρέπει να κάνει τον τομέα των εργαζομένων να έχει αυτογνωσία, δεν έχει φτάσει δυστυχώς το σημείο όπου θα σκεφτόταν ανεξαρτημένα από την επίσημη ιδεολογία, για τη ποιότητα της «εθνικής υπόθεσης» και το χειρότερο εξυπηρετεί αυτή την ιδεολογία.

μπορούν να διαβάσουν στις εφημερίδες ή να παρακολουθήσουν από τη τηλεόραση στα νέα, τις αποφάσεις αυτού του Συμβουλίου; Αν υπάρχει κανείς θα ήθελα να το ξέρω...».

Στις 22 Δεκεμβρίου 1995 και κάτω από το τίτλο «Μυστική συνεδρία στο Προεδρικό, μια άλλη ειδηση είχε δει το φως της δημοσιότητας στην εφημερίδα Kıbrıs». Επρόκειτο για τις κατηγορίες της Türk Sen ότι «η Τουρκική Πρεσβεία επεμβαίνει στα εσωτερικά της «ΤΔΒΚ» και αναφερόταν η συντεχνία στις προσπάθειες να παραχωρηθεί η Αρχή Ηλεκτρισμού στην ιδιωτική εταιρεία STFA της Τουρκίας.

Το λεγόμενο «Συντονιστικό Συμβούλιο» συνήλθε χθες [έλεγε η ειδηση] στο Προεδρικό. Η συνεδρία ξεκίνησε στις 11.00 και κράτησε 3,5 ώρες, χωρίς διακοπή. Σ' αυτή πήραν μέρος ο Πρόεδρος Ραούφ Ντενκτάσ, ο Πρωθυπουργός Χακκί Ατούν, ο Υπαρχηγός της Τουρκοκυπριακής Ειρηνευτικής Δύναμης Χασάν Κου-

τε αρκετά δημοκρατική... Δεν μπορούμε να δεχόμαστε κουβέντες που εξευτελίζουν τον λαό...».

Η Τ/κή ηγεσία παίζει το παιχνίδι του «κρατισμού» μετατρέποντας μεγάλο μέρος του πληθυσμού σε δημόσιους υπαλλήλους, αποκλείοντάς τους από τη διαδικασία της παραγωγής και διασφαλίζοντας την εξουσία τους, κάνοντας αυτό το μέρος του πληθυσμού εξηρημένο απ' αυτήν μέσα απ' το στομάχι τους και χρησιμοποιώντας τη στήριξη των εποίκων από τη Τουρκία. Όταν το ένα τέταρτο του πληθυσμού παίρνουν μισθό από το κράτος, δεν είναι δυνατόν μέρος της κοινωνίας να μετατραπεί σε πραγματικούς αντιτιθέμενους στο καθεστώς. (11)

Από το 1974 η Τ/κή κοινότητα έχει βιώσει πολλές δομικές αλλαγές και έχει επίσης βιώσει συνθήκες κρίσης, έτσι που δε θα μπορούσε να παράξει μια πολιτική αντιπολίτευση με επίδραση ενάντια στην πολιτική της προσάρτησης

ώματα; Για να έχουμε μια κοινωνία των πολιτών δεν αποτελεί προϋπόθεση να δοθεί τέλος στη ξένη επέμβαση και κατοχή και να αποσυρθούν οι έποικοι από τη Τουρκία; Οι λεγόμενοι αντικαθεστωτικοί θα πρέπει εθελούσια να πάψουν να υπερασπίζονται την επίσημη ιδεολογία. Θα πρέπει να αποκρυπτογραφήσουν εκείνα τα θέματα που οι διοικούντες θέλουν να κρατήσουν μυστικά και να ανασκευάσουν την διαστρεβλωμένη πραγματικότητα που παρουσιάζεται στη Κοινότητα. Αντί να αναπαράγουν και να αναμεταδίδουν την επίσημη ιδεολογία, θα πρέπει να μεταφέρουν στο λαό την αλήθεια που για χρόνια του αποκρύβουν. Αυτά καθώς και άλλα καθήκοντα βρίσκονται αυτή τη στιγμή μπροστά μας. Ένα άλλο σημείο που δε θα πρέπει να ξεχνούμε, είναι ότι η τάξη των εργαζομένων, που θα ηγηθεί της προσπάθειας δημιουργίας της κοινωνίας των πολιτών, είναι αδύνατη

και κινείται παράλληλα με τις αδυναμίες της Τ/κής μπουρζουαζίας. Μέρος των διανοομένων που θα πρέπει να κάνει τον τομέα των εργαζομένων να έχει αυτογνωσία, δεν έχει φτάσει δυστυχώς το σημείο όπου θα σκεφτόταν ανεξαρτημένα από την επίσημη ιδεολογία, για τη ποιότητα της «εθνικής υπόθεσης» και το χειρότερο εξυπηρετεί αυτή την ιδεολογία. Αυτοί οι λεγόμενοι διανοούμενοι που, εθελούσια ή χωρίς να το θέλουν, παίρνουν μέρος στα αγγλοαμερικανικά σχέδια, παρεμποδίζουν ουσιαστικά το δρόμο προς τη κοινωνία των πολιτών, δίνοντας προτεραιότητα στα προσωπικά τους παρά στα συμφέροντα της κοινότητας και το χειρότερο είναι πρόθυμοι να εξυπηρετήσουν την στρατιωτικοπολιτική συνεργασία (12).

Εν όψει των ανωτέρω, η Τ/κή κοινότητα χάνει την ικανότητα της να δει τον εαυτό της ως το αποτέλεσμα της στρατιωτικοπολιτικής πίεσης που υφίσταται και δεν είναι σε θέση να εκφράσει ελεύθερα την πολιτική και πολιτιστική της ταυτότητα. Τα μίντια που βρίσκονται κάτω από τον έλεγχο του Ειδικού Τμήματος Πολέμου και των διαφόρων άλλων μυστικών υπηρεσιών, παρεμποδίζουν την ελεύθερη πρόσβαση στη πληροφόρηση για τη κοινότητα, ενώ οι εμπειρίες της παλιάς γενιάς που αντέδρασε στη διχοτομική πολιτική, δε μπόρεσαν να μεταφερθούν στην νεώτερη. Οι συμβιβασμοί και οι συνεργασίες ορισμένων ονομαζόμενων αριστερών κομμάτων και διανοούμε-

νων με τη πλευρά των αποσχιστικών, έθεσαν τις βάσεις για τον αποχρωματισμό της ταυτότητας της αντιπολίτευσης. Αυτό επέφερε μεγάλη ζημιά στο κίνημα της κοινωνίας των πολιτών. Ο Bülent Akarcali, αντιπρόεδρος του κόμματος ANAP της Τουρκίας, σ' ένα πρόγραμμα για τη Κύπρο στο τηλεοπτικό κανάλι της τουρκικής τηλεόρασης TRT2, όπως αναφέρεται στην εφημερίδα Yeni Demokrat της 2ας Σεπτεμβρίου του 2001, ανέφερε τα ακόλουθα :

«Σήμερα η ΤΔΒΚ είναι δημοκρατία μόνο στα χαρτιά. Τα χρήματα, τα πάντα στη κυριολεξία προέρχονται από τη Τουρκία. Ο πρόεδρος μας είναι εκεί κι αν κάνω λάθος μπορεί να με διορθώσει. Ο Τούρκος πρόεδρος τίποτε δεν μπορεί να κάμει χωρίς την άδεια του εκεί στρατιωτικού διοικητή. Όλες οι μεγάλες επενδύσεις που γίνονται στη Βόρεια Κύπρο προσφοροδοτούνται κατ' ευθείαν από την Άγκυρα. Αυτό σημαίνει απλά ότι, [η ΤΔΒΚ] κυβερνάται ως μια επαρχία της Τουρκίας. Είναι ανόητο και λανθασμένο να νομίζουμε ότι οι Ε/κοι και οι Έλληνες καθώς και άλλα μέλη της ΕΕ δεν το γνωρίζουν. Το ξέρουν πολύ καλά». Φαίνεται ότι η πενηντηκονταετής περιπέτεια της Τουρκίας και του εγκάθετού της στην Κύπρο Ραούφ Νεκτάσ έχουν κάνει να χάσουν το παιγνίδι και να έχουν ξανάρθει εκεί που ξεκίνησαν. Ανέφερε πρόσφατα ο Ντενκτάσ καθώς επέκρινε την τουρκική κυβέρνηση κατά την επίσκεψη του στα γραφεία της τουρκικής εφημερί-

δας Hürriyet στη Κωνσταντινούπολη, όπως η ίδια η εφημερίδα αναφέρει στην έκδοσή της της 1ης Σεπτεμβρίου του 2003 :

«Τα τελευταία 40 χρόνια εδώσετε μυστικά όπλα σε μια δράκα ανθρώπων, λέγοντας τους πως επρόκειτο για την περίπτωση του τουρκισμού, τη περίπτωση της Τουρκίας και τους εκάμετε να δημιουργήσουν μια οργάνωση και να βγουν στην παρανομία. Και ξοδέψαμε για τον τουρκισμό 50 χρόνια από τη ζωή μας. Εν τοιαύτη περιπτώσει, δεν μπορείτε να πείτε, «Όχι αγαπητέ! Έγινε λάθος. Δεν υπήρχε λόγος γι' αυτό». Δεν έχετε το δικαίωμα να πείτε κάτι τέτοιο. Αν θα το πείτε, να το πείτε σαν άνδρας προς άνδρα. Θα πρέπει να φωνάξετε τους αρχηγούς και να τους πείτε : «Φίλοι είτε θα ζήτε κάτω από την Ελληνοκυπριακή / Ελληνική διοίκηση είτε κάτω από τη Τουρκική. Δεν έχουμε θέμα Κύπρου». Έχουμε ξοδέψει όλη μας τη νιότη.

Για να γίνουμε κοινωνία των πολιτών εξαρτάται από τη Τ/κή κοινότητα. Είναι αρκετό να εισηγηθούμε μια υπαλλακτική λύση μιας πολιτικής ταυτότητας με επιρροή, για να επιτύχουμε την ενότητα και μια ομοσπονδιακή δομή στην Κύπρο, μακράν της πολιτικής της διχοτόμησης της νήσου και της προσάρτησής της στη Τουρκία, μια πολιτική που η Τ/κή ηγεσία ακολούθησε από το 1958.

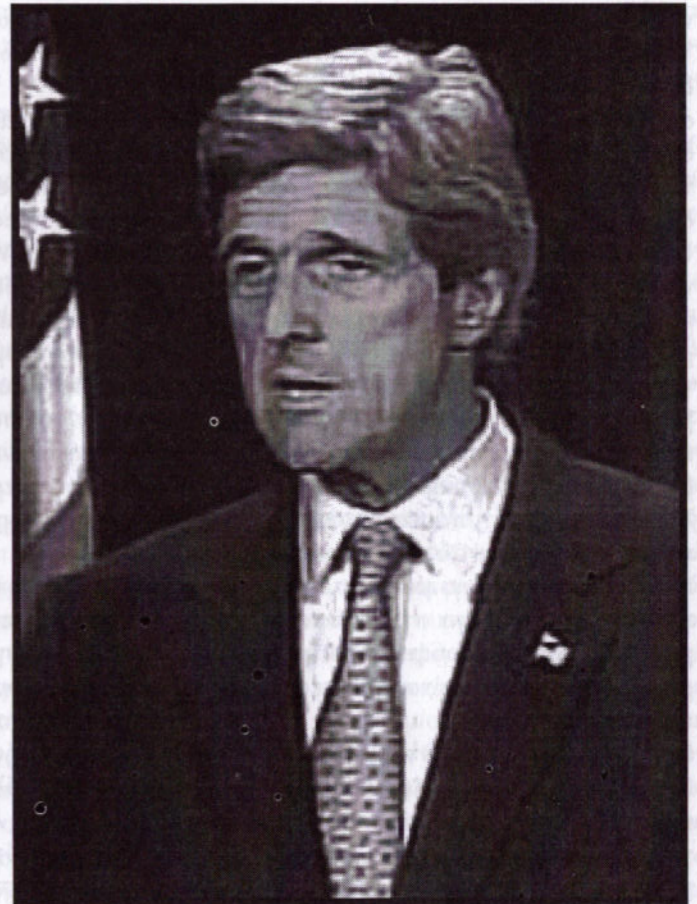
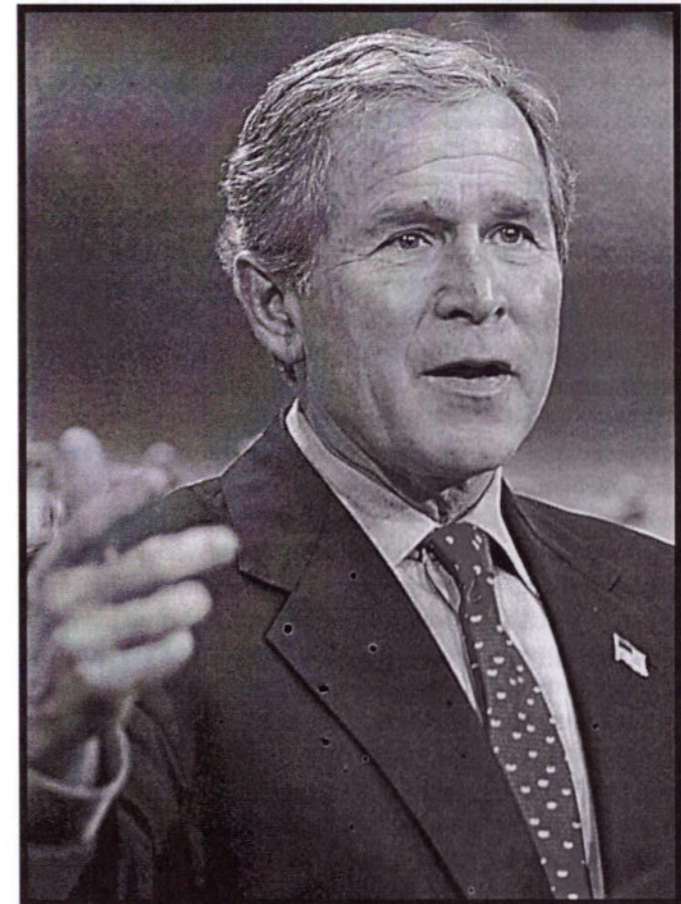
Πηγές : (στα τουρκικά)

1. An Ahmet : Ο σχηματισμός της Τ/κής ηγεσίας (1900 – 1942), Λευκωσία 1997.
2. An Ahmet : Τα ταραχώδη χρόνια της Κύπρου (1942-1962), Λευκωσία 1996.
3. An Ahmet : Ο ρόλος της TMT σε σχέση με το Κυπριακό πρόβλημα, στο Quo Vadis Κύπρος, Κωνσταντινούπολη 2002, σελ. 121-140.
4. An Ahmet : Άρθρα για τη Τ/κή κουλτούρα, Λευκωσία 1999, σελ. 91-122.
5. βλ. No. 2 σελ. 81-86.
6. βλ. No. 2 σελ. 146-155.
7. βλ. No. 2 σελ. 103-136.
8. Aydin Yusuf : Στη μνήμη του Καβάζογλου, με την ευκαιρία της 37ης επετείου της δολοφονίας του, στη «Σοσιαλιστική Αλήθεια στη Κύπρο», No. 72, Απρίλης 2002.
9. An Ahmet : Κάποιες σημαντικές δηλώσεις για το σκοτεινό μας παρελθόν. Εφημερίδα "Yeni_a_" No. 77, 24 Φεβρουαρίου 1992.
10. Καθημερινή Εφημερίδα της Κωνσταντινούπολης, 3.2.1986.
11. Πρβλ. No. 3 Η κατάσταση των εργαζομένων και μη εργαζομένων στη Βόρεια Κύπρο σελ. 232-238.
12. Πρβλ. No. 3 Σύνομη αναφορά της Τ/κής Αριστεράς : Παρελθόν και Παρόν σελ. 223-231.

Bush ή Kerry; Καμμιά διαφορά

Του John Pilger*

Ένας μύθος, παρόμοιος εκείνου του παραμυθιού περί των όπλων μαζικής καταστροφής του Ιράκ, κερδίζει έδαφος και στις δυο πλευρές του Ατλαντικού. Είναι εκείνος που λέει ότι ο John Kerry προσφέρει μια παγκόσμια αντίληψη, διαφορετική από εκείνη του George Bush. Προσέξτε πώς καλλιεργείται αυτό το μεγάλο ψέμα, καθώς ο Kerry στέφεται ως ο υποψήφιος των Δημοκρατικών, και η κίνηση «οποιοσδήποτε εκτός του Bush», μετατρέπεται σε φιλελεύθερο «cause celebre».

Ενώ η αναρρίχηση στην εξουσία της συμμορίας Bush, των νεοσυντηρητικών, απασχόλησε τα μίντια καθυστερημένα, το μήνυμα των αντίστοιχων τους στο Δημοκρατικό Κόμμα λίγο τους κίνησε το ενδιαφέρον. Ωστόσο οι ομοιότητες είναι ακαταμάχητες. Λίγο πριν την «εκλογή» Bush το 2000, το Σχέδιο για τον Νέο Αμερικανικό Αιώνα, η νεοσυντηρητική ομάδα πίεσης, εξέδωσε ένα ιδεολογικό πρόγραμμα «για τη διατήρηση της παγκόσμιας αμερικανικής υπεροχής, αποκλείοντας την άνοδο μιας μεγάλης ανταγωνιστικής δύναμης, προδιαγράφοντας ταυτόχρονα την διεθνή τάξη ασφάλειας κατά τρόπο που να συνάδει με τις αμερικανικές αρχές και ενδιαφέροντα». Και η τελευταία εισήγηση του προγράμματος για επιθετικότητα και κατάκτηση, υιοθετήθηκαν από τη πολιτική εξουσία.

Προοδευτικής Πολιτικής, που αποτελούσε βραχίονα του Ηγετικού Συμβουλίου των Δημοκρατικών, δημοσίευσε ένα δεκαενασιαέλιδο μανιφέστο για τους «Νέους Δημοκρατικούς», στους οποίους περιλαμβάνονται όλοι οι κύριοι υποψήφιοι του Δημοκρατικού Κόμματος και ιδιαίτερα ο John Kerry. Το μανιφέστο καλούσε στην «τολμηρή ενάσκηση της αμερικανικής δύναμης», στο κέντρο μιας «νέας Δημοκρατικής στρατηγικής, που στηριζόταν στη κομματική παράδοση του ρωμαλαίου διεθνισμού». Μια τέτοια στρατηγική θα «καθιστούσε τους Αμερικανούς πιο ασφαλείς παρά εκείνη της μονομερούς πορείας των Ρεπουμπλικάνων, που αποξένωσε τους φυσικούς μας συμμάχους και έθεσε υπό πίεση τους πόρους μας. Στόχος μας είναι να ξανακτίσουμε τα ηθικά θεμέλια της παγκόσμιας αμερικανικής ηγεμονίας».

Όλοι οι Δημοκρατικοί Προεδρικοί υποψήφιοι, εκτός από ένα, τον Howard Dean, υποστήριξαν την εισβολή στο Ιράκ: Ο Kerry, όχι μόνο ψήφισε υπέρ της εισβολής αλλά εξέφρασε και την απογοήτευσή του, γιατί τα πράγματα δεν πήγαν σύμφωνα με τους σχεδιασμούς. Ανέφερε σχετικά στο περιοδικό "Rolling Stone": «Αν περίμενα τον Bush να τα κάνει θάλασσα όπως τα έκανε; Δεν νομίζω ότι το περίμενε κανείς». Ούτε ο Kerry ούτε κανείς από τους άλλους υποψήφιους ζήτησαν να δοθεί κάποιο τέλος στην αιματοβαμμένη και παράνομη κατοχή. Το αντίθετο, όλοι τους ζήτησαν περισσότερα στρατεύματα για το Ιράκ. Μάλιστα ο Kerry ζήτησε «πρόσθετες 40,000 του τακτικού στρατού». Στήριξε την συνεχιζόμενη αιματηρή επίθεση του Bush εναντίον του Αφγανιστάν καθώς επίσης και τα σχέδια της Κυβέρνησης για «επιστροφή της Λατινικής Αμερικής κάτω από την Αμερικανική ηγεμονία», με την υπονόμηση της Δημοκρατίας στη Βε-

Ένα χρόνο αργότερα, το Ινστιτούτο

Ποια η διαφορά από την επηρμένη κενολογία του Bush; Εκτός από τους ευ-

νεζουέλα.

Όμως πάνω απ' όλα, δεν έχει κατουδένει τρόπο αμφισβητήσει την ιδέα της αμερικανικής στρατιωτικής υπεροχής ανά το παγκόσμιο, που έχει ανεβάσει τον αριθμό των αμερικανικών βάσεων σε πάνω από 750. Ούτε και έχει κάμει νύξιν στο πραξικόπημα του Πενταγώνου στην Washington και του διακυρηγμένου στόχου του, εκείνου της «κυριαρχίας σ' ολόκληρο το φάσμα. Όσο για τη «Προληπτική Πολιτική» του Bush, βάσει της οποίας επιτίθενται [οι ΗΠΑ] εναντίον άλλων χωρών, κανένα πρόβλημα δεν υπάρχει. Ακόμα και ο πιο φιλελεύθερος από τη παρέα των Δημοκρατικών, ο Howard Dean, ανέφερε ότι ήταν έτοιμος να χρησιμοποιήσει «τα γενναία και αξιόλογα στρατεύματά μας» εναντίον οποιασδήποτε «επικείμενης απειλής». Έτσι το έθεσε και ο ίδιος ο Bush...

Εκείνο στο οποίο εναντιώνονται οι Νέοι Δημοκρατικοί είναι η ευθυρημοσύνη – η τραχύα εντιμότητα αν θέλετε – της συμμορίας του Bush, η οποία μιλά ανοικτά για τα σχέδια της και όχι πίσω από το σύνθημα πέπλο ή τον συνήθη αληθοφανή κώδικα αυτοκρατορικού φιλελευθερισμού και της «ηθικής εξουσίας». Οι Νέοι Δημοκρατικοί του είδους του Kerry είναι όλοι υπέρ της Αμερικανικής αυτοκρατορίας. Νοείται βέβαια ότι θα προτιμούσαν να μη γίνεται αναφορά σ' αυτές τις λέξεις. Ο «προοδευτικός διεθνισμός» είναι πολύ πιο αποδεκτός...

Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο που τα σχέδια της συμμορίας του Bush εκπονούνται από τους νεοσυντηρητικούς, με τον ίδιο τρόπο και ο John Kerry στο βιβλίο του για την εκστρατεία του «Το Κάλεσμα στην Υπηρεσία», αποκαλύπτει σχεδόν κατά λέξη το πολεμοκάπηλο μανιφέστο των Νέων Δημοκρατικών. «Ήρθε η ώρα», γράφει, «για να αναβιώσει το τολμηρό όραμα του προοδευτικού διεθνισμού», μαζί και μια «παράδοση» που «τιμά» αυτούς που είναι διατεθειμένοι για μια στρατηγική διεθνούς εμπλοκής και ηγεμονίας, που σφυρηλάτησαν οι Wilson και Roosevelt ... και της οποίας υπεραμύνθηκαν ο Truman και ο Kennedy την εποχή του ψυχρού πολέμου». Πανομοιότυπες σκέ-

ψεις εμφανίζονται και στη σελίδα τρία του μανιφέστου των Νέων Δημοκρατικών :

Ως Δημοκρατικοί, είμαστε περήφανοι για τη παράδοση του διεθνισμού και του ιστορικού παρελθόντος του κόμματός μας, στη προάσπιση της Αμερικής. Οι πρόεδροι Woodrow Wilson, Franklin D. Roosevelt και Harry Truman οδήγησαν τις Ηνωμένες Πολιτείες στη νίκη σε δυο παγκόσμιους πολέμους ... [Η πολιτική του Truman] θριάμβευσε τελικά στο ψυχρό πόλεμο, ενώ ο Πρόεδρος Kennedy έγινε ο κατεξοχήν εκπρόσωπος της αμερικανικής δέσμευσης «στην επιβίωση και επιτυχία της ελευθερίας».

Σημειώστε τα ιστορικά ψέμματα σ' αυτή την αναφορά : τη «νίκη» των ΗΠΑ με τη πολύ σύντομη παρέμβαση τους στο Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, το πέρας στα ξυστά του αποφασιστικού ρόλου της Σοβιετικής Ένωσης στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, τον ανύπαρκτο «θρίαμβο» της Αμερικανικής ελίτ στα διεθνή γεγονότα που αποτέλεσαν το έναυσμα στη πτώση της Σοβιετικής Ένωσης και τη περίφημη αφοσίωση του John F. Kennedy στην «ελευθερία», που παρέβλεψε το θάνατο τριών περίπου εκατομμυρίων ανθρώπων στην Ινδοκίνα.

Ίσως το πιο αποκρουστικό μέρος του βιβλίου [του] γράφει ο Mark Hand, εκδότης του Press Action, της ομάδας που παρακολουθεί τα αμερικανικά μίντια «είναι εκεί που ο Kerry αναφέρεται στο πόλεμο του Βιετνάμ και το αντιπολεμικό κίνημα». Αυτοδιαφημιζόμενος ως ήρωας του πολέμου, ο Kerry προσχώρησε για πολύ σύντομο διάστημα στο κίνημα διαμαρτυρίας όταν γύρισε από το Βιετνάμ. Με τη διπλή του ιδιότητα γράφει : «Λέω και στους δυο, τόσο τους συντηρητικούς όσο και τους φιλελεύθερους παρερμηνευτές του πολέμου, ότι είναι καιρός να το ξεπεράσουν και να αναγνωρίσουν ότι πρόκειται για την εξαίρεση παρά το κανόνα των αμερικανών στρατιωτικών υποχρεώσεων τον 20στόν αιώνα».

«Σ' αυτό και μόνο το απόσπασμα», γράφει ο Hand, ο Kerry προσπαθεί να δικαιολογήσει τα εκατομμύρια των ανθρώπων που έχουν σφαγεί από τους

στρατιωτικούς των ΗΠΑ και τους τοποτηρητές τους στη διάρκεια του 20ου αιώνα [και] υποβάλλει ότι οι οποιοσδήποτε ανησυχίες για τα εγκλήματα πολέμου των ΗΠΑ στο Βιετνάμ δεν χρειάζονται πια ... Ο Kerry και οι συνάδελφοι του στο «προοδευτικό διεθνιστικό κίνημα, είναι τόσο ευαίσθητοι όσο και οι αντίστοιχοι τους στο Λευκό Οίκο ... Ποιος θα πάρει τη ψήφο σας όταν θάρθει ο Νιόβρης; Η Κόκα Κόλα ή η Πέψι;

Η κίνηση «οποιοσδήποτε εκτός από τον Bush» αντιτίθεται στην αντιστοιχία του «Κόκα Κόλα ή Πέψι» και για την ώρα η πηγή αυτής της αντίθεσής τους είναι ο Ralph Nader. Πριν εφτά χρόνια στη Βρετανία, μια παρόμοια γελοιοποίηση επισωρεύθηκε στα κεφάλια αυτών που υπέδειξαν τις ομοιότητες μεταξύ του Tony Blair και της ηρωίδας του, της Margaret Thatcher – ομοιότητες που έχουν έκτοτε αποδειχθεί. «Είναι ένας ωραίος μύθος που βολεύει, ότι οι φιλελεύθεροι είναι οι ειρηνοποιοί και οι συντηρητικοί οι πολεμοκάπηλοι», έγραφε ο σχολιαστής της Guardian Hywel Williams. Αλλά ο ιμπεριαλισμός του φιλελεύθερου μπορεί να είναι πιο επικίνδυνος, εξαιτίας της επιδεχόμενης ερμηνιών φύσης του και της πεποίθησής του ότι εκπροσωπεί ένα σχήμα ποιοτικά ανώτερης ζωής».

Όπως και στη περίπτωση των οπαδών του Blair, ο John Kerry και οι συνοδοιπόροι του Δημοκρατικοί, προέρχονται από μια παράδοση φιλελευθερισμού που έχει δημιουργήσει και υπερασπιστεί τις αυτοκρατορίες ως «ηθικές» επιχειρήσεις. Το ότι το Δημοκρατικό Κόμμα έχει αφήσει ένα μακρύτερο μονοπάτι αίματος, κλοπής και καθυπόταξης παρά οι Ρεπουμπλικάνοι, θεωρείται αιρετικό για τους φιλελεύθερους σταυροφόρους, των οποίων η φωνική ιστορία πάντοτε χρειάζεται, από ότι φαίνεται, ένα ευγενή μανδύα.

Όπως ορθώς υποδεικνύει το μανιφέστο των Νέων Δημοκρατικών, ο «ρωμαλαίος διεθνισμός» άρχισε με τον Woodrow Wilson, ένα μεγαλομανή χριστιανό, που πίστευε ότι η Αμερική ήταν η εκλεκτή του Θεού «για να δείξει στα έθνη αυτού του κόσμου το δρόμο της ελευθερίας». Στο θαυμάσιο του νέο

βιβλίο, «The Sorrows of Empire» (Verso) ο Chalmers Johnson γράφει :

Με τον Woodrow Wilson, τα ιδεολογικά θεμέλια του αμερικανικού ιμπεριαλισμού βρήκαν τη θέση τους. Ο Theodore Roosevelt ... είχε παρουσιάσει ένα στρατιωτικό όραμα του ιμπεριαλισμού που καθοδηγείτο από την Ευρώπη και που στηριζόταν από τίποτε πιο ουσιώδες από την ιδέα ότι το έκδηλο πεπρωμένο των Ηνωμένων Πολιτειών ήταν να κυβερνήσουν τους ρατσιστικά υποδεέστερους λατινοαμερικάνους και ανατολικο-ασιάτες. Ο Wilson το επικάλυψε με τη δική του υπεριδεαλιστική συναισθηματική και ανιστόρητη ιδέα [της παγκόσμιας αμερικανικής κυριαρχίας]. Επρόκειτο για ένα πολιτικό σχέδιο όχι λιγότερο φιλόδοξο και όχι λιγότερο παράφορο από το όραμα του παγκόσμιου κομμουνισμού, που ξεκίνησε σχεδόν την ίδια εποχή από τους αρχηγούς της μπολσεβίκικης επανάστασης.

Ήταν η Ουίλσονιακή κυβέρνηση των Δημοκρατικών του Harry Truman, που μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο δημιούργησε το μιλιταριστικό «κράτος εθνικής ασφαλείας» και την αρχιτεκτονική του ψυχρού πολέμου : τη CIA, το Πεντάγωνο και το Εθνικό Συμβούλιο Ασφαλείας. Ως ο μόνος αρχηγός κράτους που χρησιμοποίησε ατομικά όπλα, ο Truman εξουσιοδότησε το στρατό να επεμβαίνει οπουδήποτε «για να υπερασπίζεται τις ελεύθερες επιχειρήσεις». Το 1945, η κυβέρνηση του ίδρυσε τη Διεθνή Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ως πράκτορες του οικονομικού ιμπεριαλισμού των ΗΠΑ. Αργότερα, χρησιμοποιώντας την «ηθική» γλώσσα του Woodrow Wilson, ο John F. Kennedy εισέβαλε στο Βιετνάμ και εξαπέλυσε τις ειδικές δυνάμεις των ΗΠΑ ως τάγματα θανάτου. Σήμερα δρουν σε όλες τις ηπείρους.

Ο Bush υπήρξε δωροεodόχος αυτής της τακτικής. Οι νεοσυντηρητικοί του δεν προέρχονται από τις παραδοσιακές ρίζες του κόμματος των Ρεπουμπλικάνων αλλά από τη πτέρυγα των γερακιών του Δημοκρατικού Κόμματος, όπως για παράδειγμα το καθεστώς των συντεχνιών, το AFL – C10 (γνωστό ως «AFL CIA»), που πήραν εκατομμύρια

δολλαρίων για να υπονομεύσουν συντεχνίες και πολιτικά κόμματα σε παγκόσμια κλίμακα καθώς επίσης και η πολεμική βιομηχανία, που δημιουργήθηκε και γαλουχήθηκε από τον Δημοκρατικό Γερουσιαστή Henry "Scoop" Jackson. Ο Paul Wolfowitz ο κατεξοχήν φανατικός του Bush, άρχισε τη πολιτική του καριέρα στην Washington δουλεύοντας για τον Jackson. Το 1972, μια παρέκκλιση εκ του κανονικού, ο George McGovern αντιμετώπισε τον Richard Nixon ως ο αντιπολεμικός υποψήφιος των Δημοκρατικών. Έχοντας εγκαταλειφθεί από το κόμμα και τους ισχυρούς του υποστηρικτές, ο Mc Govern τελικά συνεντρίβει ...

Ο Bill Clinton, ήρωας των οπαδών του Blair, έμαθε το μάθημα του απ' αυτό. Οι μύθοι που ξεδιπλώθηκαν γύρω από τη «χρυσή εποχή του φιλελευθερισμού» του Clinton, είναι αναδρομικά καταγελαστοί. Απολαύστε αυτό το δουλοπρεπές πρωτοσέλιδο κομμάτι από τον πολιτικό αρχισυντάκτη της Guardian που σχολίαζε την ομιλία του Clinton στη διάσκεψη του Εργατικού Κόμματος το 2002 :

Χτες ο Clinton έκανε μια ομιλία που υπνώτιζε ... σε μια επίδειξη και προσεκτικά ισορροπημένη προσαγόρευση, που συνέπαιρνε τη φαντασία των αντιπροσώπων στους χειμερινούς κήπους του Blackpool ... Παρατηρητές περιέγραψαν την ομιλία ως μια από τις πλέον εντυπωσιακές και συγκινητικές στην ιστορία των συνδιασκέψεων του κόμματος. Η Υπουργός Εμπορίου και Βιομηχανίας Patricia Hewitt την περιέγραψε ως «έξοχη».

Ένα συνοδευτικό κύριο άρθρο κατέληγε σε διαχύσεις : «Σ' ένα οικείο, σχεδόν φιλικό τόνο, μιλώντας μόνο από σημειώσεις, ο Bill Clinton έκανε μια ομιλία αληθινού πολιτικού αριστοτέχνη ... Αν επρόκειτο κάποιος να τη κρίνει, δεν θα ήταν αρκετό να βαθμολογηθεί με δέκα ... Τι ομιλία ... Πόσος επαγγελματισμός ... Και τι απώλεια για την ηγεσία της Αμερικής και του κόσμου». Καμιά προσωπολατρεία δεν ήταν αρκετή. Στο λογοτεχνικό φεστιβάλ του Hay – on – Wye, ο ηγέτης του «τρίτου δρόμου» και του «προοδευτικού διεθνισμού», δέχτηκε μια ολόκληρη σειρά

από ανθρώπους των μίντια καθώς και του Blair που τον επεφημούσαν ως τον χαμένο ηγέτη, «τον πρωταθλητή της κεντροαριστεράς».

Η αλήθεια είναι ότι ο Clinton λίγο διέφερε από τον Bush, ένα κρυπτοφασίστα. Επί εποχής Clinton, τα κυριώτερα δύκτια ασφαλείας της ευημερίας του πληθυσμού αναιρέθηκαν και η φτώχεια στην Αμερική αυξήθηκε κατακόρυφα. Ένα «αμυντικό» σύστημα πολλών δισεκατομμυρίων δολλαρίων γνωστό ως Πόλεμος των Άστρων II υπεθάληθη, ενώ εγκρίθηκε ο μεγαλύτερος προϋπολογισμός για στρατιωτικές επιχειρήσεις και εξοπλισμούς. Η επαλήθευση των βιολογικών όπλων απεργήθη, μαζί και μια συμφωνία απαγόρευσης των πυρηνικών δοκιμών. Απεργήθη ακόμα η δημιουργία δικαστηρίου εγκληματιών πολέμου καθώς και η σε παγκόσμια κλίμακα απαγόρευση των ναρκών ξηράς. Αντίθετα από τον μύθο που θέλει να αποδώσει την ευθύνη στον Bush, στην πράξη είναι η κυβέρνηση Clinton που κατάστρεψε το κίνημα καταπολέμησης της υπερθέρμανσης του πλανήτη.

Το ότι οι Δημοκρατικοί άφησαν ένα μακρύτερο μονοπάτι αίματος κλοπών και καθυπόταξης παρά οι Ρεπουμπλικάνοι, είναι αιρετικό για τους φιλελεύθερους σταυροφόρους.

Επιπρόσθετα έγινε εισβολή στην Αϊτή και το Αφχανιστάν, ενισχύθηκε ο παράνομος αποκλεισμός της Κούβας, ενώ το Ιράκ υποβλήθηκε σε μια μεσαιωνική πολιορκία που στοίχισε σχεδόν ένα εκατομμύριο ζωές, την ίδια στιγμή που η χώρα υφίστατο επιθέσεις μια φορά κάθε τρεις μέρες κατά μέσον όρον, κάτι που απετέλεσε τη μεγαλύτερη αγγλοαμερικανική επιχείρηση βομβαρδισμών στην ιστορία. Κατά το 1999, στην επίθεση εναντίον της Σερβίας, της οποίας ηγείτο ο Clinton, μια «ηθική σταυροφορία», εβομβαρδίστηκαν δημόσιες συγκοινωνίες, μη στρατιωτικής φύσεως εργοστάσια, εργοστάσια επεξεργασίας τροφίμων, νοσοκομεία, σχολεία, μουσεία, εκκλησίες, μοναστήρια εθνικής κληρονομιάς και φάρμες. «Τους τελείωσαν οι στρατιωτικοί στόχοι της πρώτες μια – δυο βδο-

μάδες», παρατήρησε ο James Bissett, τένος Καναδός πρέσβυς στη Γιουγκοσλαβία. «Ήταν τοις πάσιν γνωστό τότε, ότι το ΝΑΤΟ πέρασε στο τρίτο στάδιο : τους πολιτικούς στόχους». Στην επίθεση τους εναντίον του Σουδάν με πυραύλους κρουζ, οι στρατηγοί του Clinton στόχευσαν και κατάστρεψαν εργοστάσιο που παρήγε το μεγαλύτερο μέρος των φαρμάκων της υποσαχάριας Αφρικής. Ανέφερε ο γερμανός πρέσβυς στο Σουδάν : «Είναι δύσκολο να υπολογίσει κανείς πόσοι άνθρωποι πέθαναν σ' αυτή τη φτωχή χώρα ως αποτέλεσμα [της επίθεσης] ... μερικές δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι θάταν μια λογική εικασία». Κάτω από τη κάλυψη ευφημισμών όπως «το κτήσιμο της δημοκρατίας» και η «διατήρηση της ειρήνης», «ανθρωπιστική επέμβαση» και «φιλελεύθερη επέμβαση», οι οπαδοί του Clinton μπορούν να παινεύονται για πολύ πιο πετυχημένες αυτοκρατορικές επιδόσεις παρά οι νεοσυντηρητικοί του Bush, κυρίως γιατί η Washington έχει παραχωρήσει στους Ευρωπαίους τελετουργικό ρόλο αλλά ακόμα γιατί το ΝΑΤΟ βρισκόταν «επί τόπου». Στην κούρσα του θανάτου και της καταστροφής, ο Clinton κερδίζει τον Bush κατά παρασάγγας. Μια ερώτηση που οι Νέο Δημοκρατικοί αρέσκονται να υποβάλλουν είναι οι εξής : Τι θα έκανε ο Al Gore αν ο Bush δεν του είχε κλέψει τη Προεδρία; Υπενθυμίζεται ότι επί κεφαλής των συμβούλων του Gore ήταν ο επικεφαλής των γερακιών Leon Fuerth, που είχε πει ότι οι ΗΠΑ θάπρεπε «να κατέστρεφαν το Ιράκ εκ θεμελίων». Ο Joseph Lieberman ο συναγωνιστής του Gore το 2000, βοήθησε να περάσει το ψήφισμα του Bush για το πόλεμο από το Κογκρέσο. Μάλιστα το 2002 ο ίδιος ο Gore εδήλωσε ότι βραχυπρόθεσμα δεν χρειαζόταν η εισβολή στο Ιράκ, «ωστόσο όλοι οι Αμερικανοί θάπρεπε να συμφωνήσουν ότι στη πραγματικότητα το Ιράκ αποτελούσε σοβαρή απειλή». Όπως και ο Blair, εκείνο που ήθελε ο Gore ήταν «μια διεθνή συμμαχία» που να προσφέρει κάλυψη στα για πολλά χρόνια υφιστά-

μενα σχέδια για έλεγχο της Μέσης Ανατολής. Το παράπονό του με τον Bush ήταν ότι, προχωρώντας μόνη η Washington, μπορούσε «να εξασθενήσει την ικανότητά μας να ηγούμαστε του κόσμου σ' αυτό τον αιώνα». Η συμπαιγνία μεταξύ των στρατοπέδων του Bush και του Gore ήταν σνηθισμένο πράγμα. Στη διάρκεια των εκλογών του 2000 ο Richard Holbrooke, που κατά πάσαν πιθανότητα θα γινόταν Υπουργός Εξωτερικών του Gore, συνωμοτούσε με τον Paul Wolfowitz για να διασφαλίσουν ότι οι αντίστοιχοι υποψήφιοι τους δεν θα έλεγαν τίποτε για τη πολιτική των ΗΠΑ αναφορικά με τον ματωμένο ρόλο της Ινδονησίας στη νοτιανατολική Ασία. «Ο Πωλ κι εγώ βρισκόμαστε σε διαρκή επαφή» είχε πει ο Holbrooke, «για να βεβαιωθούμε ότι το Ανατολικό Τιμόρ θα κρατηθεί μακριά από τον προεδρικό προεκλογικό αγώνα, κάτι που δεν θα βοηθούσε ούτε τα αμερικανικά ούτε τα ινδονησιακά συμφέροντα». Το ίδιο θα μπορούσε να λεχθεί και για την ανελέητη και παράνομη επεκτατική πολιτική του Ισραήλ, για την οποία τίποτε δεν λέχθηκε και ούτε λέγεται : Πρόκειται για ένα έγκλημα που διαπράττεται με τη πλήρη στήριξη, τόσο των Ρεπουμπλικάνων όσο και των Δημοκρατικών. Ο John Kerry υποστήριξε την αφαίρεση εκατομμυρίων φτωχών Αμερικανών από τους καταλόγους ευημερίας και στήριξε την επέκταση της ποινής του θανάτου. Ο «ήρωας» ενός πολέμου που τεκμηριώνεται ως μια φρικαλαϊότητα, ξεκίνησε τον προεκλογικό του αγώνα μπροστά από ένα αγκυροβολημένο αεροπλανοφόρο. Επετέθει στον Bush γιατί δεν πρόνοησε για αρκετά χρήματα για το Εθνικό Ίδρυμα για τη Δημοκρατία, που όπως έγραψε ο ιστορικός William Blum «ιδρύθηκε από την CIA κατά κυριολεξίαν και για 20 χρόνια δεν έκανε τίποτε άλλο από την αποσταθεροποίηση κυβερνήσεων, προοδευτικών κινήματων, συνδικαλιστικών οργανώσεων καθώς και οποιουδήποτε άλλου βρισκόταν στον κατάλογο πληγμάτων της Washington». Όπως

τον Bush – καθώς και όλους εκείνους που άνοιξαν το δρόμο στο Bush ξεκινώντας από τον Woodrow Wilson μέχρι και τον Bill Clinton – ο Kerry προωθεί τις μυστηριώδεις «αξίες της αμερικανικής δύναμης» καθώς επίσης και αυτό που ο συγγραφέας Ariel Dorfman ονόμασε «η μάστιγα της θυματοποίησης ... Τίποτε πιο επικίνδυνο από ένα γίγαντα που φοβάται». Οι άνθρωποι που αντιλαμβάνονται αυτό τον κίνδυνο αλλά υποστηρίζουν τους θαυμαστές του μένα τρόπο με τον οποίο βρίσκουν να συμφωνούν, πιστεύουν ότι μπορούν να νάχουν και το ψωμί σωστό και το σκύλο χορτάτο. Δεν μπορούν όμως ... Ο παραγωγός κινηματογραφικών ταινιών Michael Moore πρέπει να το ξέρει καλύτερα από οποιονδήποτε άλλο. Ωστόσο υποστήριξε τον βομβαρδιστή του ΝΑΤΟ Wesley Clark ως υποψήφιο των Δημοκρατικών. Αποτέλεσμα είναι να αυξηθεί ο κίνδυνος για όλους μας, αφού κάτι τέτοιο εξυπακούει ότι είναι εντάξει να βομβαρδίζεις και να σκοτώνεις και μετά να μιλάς για την ειρήνη. Όπως συμβαίνει με το καθεστώς Bush, οι Νέο Δημοκρατικοί φοβούνται τις πραγματικά αντίθετες φωνές τους, τα λαϊκά κινήματα : την γνήσια δηλαδή δημοκρατία στην ίδια τη χώρα αλλά και στο εξωτερικό. Η αποικιακή κλοπή στο Ιράκ είναι σχετική. «Αν κινήσαι πολύ γρήγορα» λέει ο Noah Feldman, πρώην νομικός σύμβουλος του καθεστώτος στη Βαγδάτη, «θα μπορούσαν να εκλεγούν τα ακατάλληλα πρόσωπα». Το ίδιο περιπίπτει επί και ο Blair με το δικό του αμίμητο τρόπο : «Δεν μπορούμε να καταλήξουμε με μια έρευνα του αν ο πόλεμος [στο Ιράκ] ήταν σωστός ή λανθασμένος. Αυτό είναι κάτι που εμείς πρέπει να αποφασίσουμε. Εμείς είμαστε οι πολιτικοί».

*** Ο John Pilger είναι βραβευμένος βρετανός δημοσιογράφος, που αρθρογραφεί στο New Statesman και παραχώρησε στο Εξυπαρχής το δικαίωμα αναδημοσίευσης των άρθρων του.**

www.johnpilger.com

βιβλίο, «The Sorrows of Empire» (Verso) ο Chalmers Johnson γράφει : Με τον Woodrow Wilson, τα ιδεολογικά θεμέλια του αμερικανικού ιμπεριαλισμού βρήκαν τη θέση τους. Ο Theodore Roosevelt ... είχε παρουσιάσει ένα στρατιωτικό δράμα του ιμπεριαλισμού που καθοδηγείτο από την Ευρώπη και που στηριζόταν από τίποτε πιο ουσιαστικό από την ιδέα ότι το έκδηλο πεπρωμένο των Ηνωμένων Πολιτειών ήταν να κυβερνήσουν τους ρατσιστικά υποδεέστερους λατινοαμερικανούς και ανατολικο-ασιάτες. Ο Wilson το επικάλυψε με τη δική του υπεριδεαλιστική συναισθηματική και ανιστόρητη ιδέα [της παγκόσμιας αμερικανικής κυριαρχίας]. Επρόκειτο για ένα πολιτικό σχέδιο όχι λιγότερο φιλόδοξο και όχι λιγότερο παράφορο από το όραμα του παγκόσμιου κομμουνισμού, που ξεκίνησε σχεδόν την ίδια εποχή από τους αρχηγούς της μπολσεβίκικης επανάστασης. Ήταν η Ουίλσονιακή κυβέρνηση των Δημοκρατικών του Harry Truman, που μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο δημιούργησε το μιλιταριστικό «κράτος εθνικής ασφαλείας» και την αρχιτεκτονική του ψυχρού πολέμου : τη CIA, το Πεντάγωνο και το Εθνικό Συμβούλιο Ασφαλείας. Ως ο μόνος αρχηγός κράτους που χρησιμοποίησε ατομικά όπλα, ο Truman εξουσιοδότησε το στρατό να επεμβαίνει οπουδήποτε «για να υπερασπίζεται τις ελεύθερες επιχειρήσεις». Το 1945, η κυβέρνηση του ίδρυσε τη Διεθνή Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ως πράκτορες του οικονομικού ιμπεριαλισμού των ΗΠΑ. Αργότερα, χρησιμοποιώντας την «ηθική» γλώσσα του Woodrow Wilson, ο John F. Kennedy εισέβαλε στο Βιετνάμ και εξαπέλυσε τις ειδικές δυνάμεις των ΗΠΑ ως τάγματα θανάτου. Σήμερα δρουν σε όλες τις ηπείρους. Ο Bush υπήρξε δωροδοχός αυτής της τακτικής. Οι νεοσυντηρητικοί του δεν προέρχονται από τις παραδοσιακές ρίζες του κόμματος των Ρεπουμπλικάνων αλλά από τη πτέρυγα των γερακιών του Δημοκρατικού Κόμματος, όπως για παράδειγμα το καθεστώς των συντεχνιών, το AFL – C10 (γνωστό ως «AFL CIA»), που πήραν εκατομμύρια

δολλαρίων για να υπονομεύσουν συντεχνίες και πολιτικά κόμματα σε παγκόσμια κλίμακα καθώς επίσης και η πολεμική βιομηχανία, που δημιουργήθηκε και γαλουχήθηκε από τον Δημοκρατικό Γερουσιαστή Henry "Scoop" Jackson. Ο Paul Wolfowitz ο κατεξοχήν φανατικός του Bush, άρχισε τη πολιτική του καριέρα στην Washington δουλεύοντας για τον Jackson. Το 1972, μια παρέκκλιση εκ του κανονικού, ο George McGovern αντιμετώπισε τον Richard Nixon ως ο αντιπολεμικός υποψήφιος των Δημοκρατικών. Έχοντας εγκαταλείψει από το κόμμα και τους ισχυρούς του υποστηρικτές, ο Mc Govern τελικά συνεντρίβει ... Ο Bill Clinton, ήρωας των οπαδών του Blair, έμαθε το μάθημα του απ' αυτό. Οι μύθοι που ξεδιπλώθηκαν γύρω από τη «χρυσή εποχή του φιλελευθερισμού» του Clinton, είναι αναδρομικά καταγεγραμμένα. Απολαύστε αυτό το δουλοπρεπές πρωτοσέλιδο κομμάτι από τον πολιτικό αρχισυντάκτη της Guardian που σχολίαζε την ομιλία του Clinton στη διάσκεψη του Εργατικού Κόμματος το 2002 : Χτες ο Clinton έκανε μια ομιλία που υπνώτιζε ... σε μια επιδέξια και προσεκτικά ισορροπημένη προσαγόρευση, που συνέπαιρνε τη φαντασία των αντιπροσώπων στους χειμερινούς κήπους του Blackpool ... Παρατηρητές περιέγραψαν την ομιλία ως μια από τις πλέον εντυπωσιακές και συγκινητικές στην ιστορία των συνδιασκέψεων του κόμματος. Η Υπουργός Εμπορίου και Βιομηχανίας Patricia Hewitt την περιέγραψε ως «έξοχη». Ένα συνοδευτικό κύριο άρθρο κατέληγε σε διαχύσεις : «Σ' ένα οικείο, σχεδόν φιλικό τόνο, μιλώντας μόνο από σημειώσεις, ο Bill Clinton έκανε μια ομιλία αληθινού πολιτικού αριστοτέχνη ... Αν επρόκειτο κάποιος να τη κρίνει, δεν θα ήταν αρκετό να βαθμολογηθεί με δέκα ... Τι ομιλία ... Πόσος επαγγελματισμός ... Και τι απώλεια για την ηγεσία της Αμερικής τον του κόσμου». Καμιά προσωπολατρεία δεν ήταν αρκετή. Στο λογοτεχνικό φεστιβάλ του Hay – on – Wye, ο ηγέτης του «τρίτου δρόμου» και του «προοδευτικού διεθνισμού», δέχτηκε μια ολόκληρη σειρά

από ανθρώπους των μίντια καθώς και του Blair που τον επεφημούσαν ως τον χαμένο ηγέτη, «τον πρωταθλητή της κεντροαριστεράς». Η αλήθεια είναι ότι ο Clinton λίγο διέφερε από τον Bush, ένα κρυπτοφασίστα. Επί εποχής Clinton, τα κυριότερα δύκτια ασφαλείας της ευημερίας του πληθυσμού αναίρεθηκαν και η φτώχεια στην Αμερική αυξήθηκε κατακόρυφα. Ένα «αμυντικό» σύστημα πολλών δισεκατομμυρίων δολλαρίων πουλάει ως Πόλεμος των Άστρων II υπερθάλφθη, ενώ εγκρίθηκε ο μεγαλύτερος προϋπολογισμός για στρατιωτικές επιχειρήσεις και εξοπλισμούς. Η επαλήθευση των βιολογικών όπλων απεργήθη, μαζί και μια συμφωνία απαγόρευσης των πυρηνικών δοκιμών. Απεργήθη ακόμα η δημιουργία δικαστηρίου εγκληματιών πολέμου καθώς και η σε παγκόσμια κλίμακα απαγόρευση των ναρκών ξηράς. Αντίθετα από τον μύθο που θέλει να αποδώσει την ευθύνη στον Bush, στην πράξη είναι η κυβέρνηση Clinton που κατάστρεψε το κίνημα καταπολέμησης της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Το ότι οι Δημοκρατικοί άφησαν ένα μακρύτερο μονοπάτι αίματος κλοπών και καθυπόταξης παρά οι Ρεπουμπλικάνοι, είναι αιρετικό για τους φιλελευθέρους σταυροφόρους. Επιπρόσθετα έγινε εισβολή στην Αϊτή και το Αφγανιστάν, ενισχύθηκε ο παράνομος αποκλεισμός της Κούβας, ενώ το Ιράκ υποβλήθηκε σε μια μεσαιωνική πολιορκία που στοίχισε σχεδόν ένα εκατομμύριο ζωές, την ίδια στιγμή που η χώρα υφίστατο επιθέσεις μια φορά κάθε τρεις μέρες κατά μέσον όρον, κάτι που απετέλεσε τη μεγαλύτερη αγγλοαμερικανική επιχείρηση βομβαρδισμών στην ιστορία. Κατά το 1999, στην επίθεση εναντίον της Σερβίας, της οποίας ηγετίο ο Clinton, μια «ηθική σταυροφορία», βομβαρδίστηκαν δημόσιες συγκοινωνίες, μη στρατιωτικής φύσεως εργοστάσια, εργοστάσια εξεργασίας τροφίμων, νοσοκομεία, σχολεία, μουσεία, εκκλησίες, μοναστήρια εθνικής κληρονομιάς και φάρμες. «Τους τέλειωσαν οι στρατιωτικοί στόχοι της πρώτες μια – δυο βδο-

μάδες», παρατήρησε ο James Bissett, τέως Καναδός πρέσβυς στη Γιουγκοσλαβία. «Ήταν τοις πάσιν γνωστό τότε, ότι το ΝΑΤΟ πέρασε στο τρίτο στάδιο: τους πολιτικούς στόχους». Στην επίθεση τους εναντίον του Σουδάν με πυραύλους κρουζ, οι στρατηγοί του Clinton στόχευσαν και κατάστρεψαν εργοστάσιο που παρήγε το μεγαλύτερο μέρος των φαρμάκων της υποσαχάριας Αφρικής. Ανέφερε ο γερμανός πρέσβυς στο Σουδάν: «Είναι δύσκολο να υπολογίσει κανείς πόσοι άνθρωποι πέθαναν σ' αυτή τη φτωχή χώρα ως αποτέλεσμα [της επίθεσης] ... μερικές δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι θάταν μια λογική εικασία».

Κάτω από τη κάλυψη ευφημισμών όπως «το κτήσιμο της δημοκρατίας» και η «διατήρηση της ειρήνης», «ανθρωπιστική επέμβαση» και «φιλελεύθερη επέμβαση», οι οπαδοί του Clinton μπορούν να παινεύονται για πολύ πιο πετυχημένες αυτοκρατορικές επιδόσεις παρά οι νεοσυντηρητικοί του Bush, κυρίως γιατί η Washington έχει παραχωρήσει στους Ευρωπαίους τελετουργικό ρόλο αλλά ακόμα γιατί το ΝΑΤΟ βρισκόταν «επί τόπου». Στην κούρσα του θανάτου και της καταστροφής, ο Clinton κερδίζει τον Bush κατά παρασάγγας.

Μια ερώτηση που οι Νέο Δημοκρατικοί αρέσκονται να υποβάλλουν είναι οι εξής: Τι θα έκανε ο Al Gore αν ο Bush δεν του είχε κλέψει τη Προεδρία; Υπενθυμίζεται ότι επί κεφαλής των συμβούλων του Gore ήταν ο επικεφαλής των γερακιών Leon Fuerth, που είχε πει ότι οι ΗΠΑ θάπρεπε «να κατέστρεφαν το Ιράκ εκ θεμελίων». Ο Joseph Lieberman ο συναγωνιστής του Gore το 2000, βοήθησε να περάσει το ψήφισμα του Bush για το πόλεμο από το Κογκρέσο. Μάλιστα το 2002 ο ίδιος ο Gore εδήλωσε ότι βραχυπρόθεσμα δεν χρειαζόταν η εισβολή στο Ιράκ, «ωστόσο όλοι οι Αμερικανοί θάπρεπε να συμφωνήσουν ότι στη πραγματικότητα το Ιράκ αποτελούσε σοβαρή απειλή». Όπως και ο Blair, εκείνο που ήθελε ο Gore ήταν «μια διεθνή συμμαχία» που να προσφέρει κάλυψη στα για πολλά χρόνια υφιστά-

μενα σχέδια για έλεγχο της Μέσης Ανατολής. Το παράπονό του με τον Bush ήταν ότι, προχωρώντας μόνη η Washington, μπορούσε «να εξασθενήσει την ικανότητά μας να ηγούμαστε του κόσμου σ' αυτό τον αιώνα».

Η συμπαιγνία μεταξύ των στρατοπέδων του Bush και του Gore ήταν συνηθισμένο πράγμα. Στη διάρκεια των εκλογών του 2000 ο Richard Holbrooke, που κατά πάσαν πιθανότητα θα γινόταν Υπουργός Εξωτερικών του Gore, συνωμοτούσε με τον Paul Wolfowitz για να διασφαλίσουν ότι οι αντίστοιχοι υποψήφιοι τους δεν θα έλεγαν τίποτε για τη πολιτική των ΗΠΑ αναφορικά με τον ματωβαμένο ρόλο της Ινδονησίας στη νοτιανατολική Ασία. «Ο Πωλ κι εγώ βρισκόμαστε σε διαρκή επαφή» είχε πει ο Holbrooke, «για να βεβαιωθούμε ότι το Ανατολικό Τιμόρ θα κρατηθεί μακριά από τον προεδρικό προεκλογικό αγώνα, κάτι που δεν θα βοηθούσε ούτε τα αμερικανικά ούτε τα ινδονησιακά συμφέροντα». Το ίδιο θα μπορούσε να λεχθεί και για την ανελέητη και παράνομη επεκτατική πολιτική του Ισραήλ, για την οποία τίποτε δεν ελέγχει και ούτε λέγεται: Πρόκειται για ένα έγκλημα που διαπράττεται με τη πλήρη στήριξη, τόσο των Ρεπουμπλικάνων όσο και των Δημοκρατικών.

Ο John Kerry υποστήριξε την αφαίρεση εκατομμυρίων φτωχών Αμερικανών από τους καταλόγους ευημερίας και στήριξε την επέκταση της ποινής του θανάτου. Ο «ήρωας» ενός πολέμου που τεκμηριώνεται ως μια φρικταλαιότητα, ξεκίνησε τον προεκλογικό του αγώνα μπροστά από ένα αγκυροβολημένο αεροπλανοφόρο. Επετέθει στον Bush γιατί δεν πρόνοησε για αρκετά χρήματα για το Εθνικό Ίδρυμα για τη Δημοκρατία, που όπως έγραψε ο ιστορικός William Blum «ιδρύθηκε από την CIA κατά κυριολεξία και για 20 χρόνια δεν έκανε τίποτε άλλο από την αποσταθεροποίηση κυβερνήσεων, προοδευτικών κινημάτων, συνδικαλιστικών οργανώσεων καθώς και οποιουδήποτε άλλου βρισκόταν στον κατάλογο πληγμάτων της Washington». Όπως

τον Bush – καθώς και όλους εκείνους που άνοιξαν το δρόμο στο Bush ξεκινώντας από τον Woodrow Wilson μέχρι και τον Bill Clinton – ο Kerry προωθεί τις μυστηριώδεις «αξίες της αμερικανικής δύναμης» καθώς επίσης και αυτό που ο συγγραφέας Ariel Dorfman ονόμασε «η μάστιγα της θυματοποίησης ... Τίποτε πιο επικίνδυνο από ένα γίγαντα που φοβάται».

Οι άνθρωποι που αντιλαμβάνονται αυτό τον κίνδυνο αλλά υποστηρίζουν τους θαυμαστές του μένα τρόπο με τον οποίο βρίσκουν να συμφωνούν, πιστεύουν ότι μπορούν νάχουν και το ψωμί σωστό και το σκύλο χορτάτο. Δεν μπορούν όμως ... Ο παραγωγός κινηματογραφικών ταινιών Michael Moore πρέπει να το ξέρει καλύτερα από οποιονδήποτε άλλο. Ωστόσο υποστήριξε τον βομβαρδιστή του ΝΑΤΟ Wesley Clark ως υποψήφιο των Δημοκρατικών. Αποτέλεσμα είναι να αυξηθεί ο κίνδυνος για όλους μας, αφού κάτι τέτοιο εξυπακούει ότι είναι εντάξει να βομβαρδίζεις και να σκοτώνεις και μετά να μιλάς για την ειρήνη. Όπως συμβαίνει με το καθεστώς Bush, οι Νέο Δημοκρατικοί φοβούνται τις πραγματικά αντίθετες φωνές τους, τα λαϊκά κινήματα: την γνήσια δηλαδή δημοκρατία στην ίδια τη χώρα αλλά και στο εξωτερικό. Η αποικιακή κλοπή στο Ιράκ είναι σχετική. «Αν κινήσαι πολύ γρήγορα» λέει ο Noah Feldman, πρώην νομικός σύμβουλος του καθεστώτος στη Βαγδάτη, «θα μπορούσαν να εκλεγούν τα ακατάλληλα πρόσωπα». Το ίδιο περίπου είπε και ο Blair με το δικό του αμίμητο τρόπο: «Δεν μπορούμε να καταλήξουμε με μια έρευνα του αν ο πόλεμος [στο Ιράκ] ήταν σωστός ή λανθασμένος. Αυτό είναι κάτι που εμείς πρέπει να αποφασίσουμε. Εμείς είμαστε οι πολιτικοί».

* Ο John Pilger είναι βραβευμένος βρετανός δημοσιογράφος, που αρθρογραφεί στο New Statesman και παραχώρησε στο Εξυπαρχίς το δικαίωμα αναδημοσίευσης των άρθρων του.

www.johnpilger.com

Η Κυπριακή Κοινωνία αντιμέτωπη με την Λύση:

Πατριωτικοί Λόγοι Ή Ταξικά Συμφέροντα;

Μια Κοινωνιολογική Προσέγγιση για τις
Κοινωνικές Δυνάμεις, τα Συμφέροντα και τις
Διαφαινόμενες Αντιφάσεις στη Λύση του
Κυπριακού εν όψει του Σχεδίου Ανάν

Του Νίκου Τριμικλιγιώτη

Εισαγωγή

Η Κύπρος περνά τη κρίσιμότερη ίσως ιστορική στιγμή στην ιστορία της καθώς η ένταξη έχει συνδεθεί με τις προοπτικές λύσης στη βάση του σχεδίου Ανάν. Οι εμπλεκόμενες ξένες δυνάμεις (ΟΗΕ, ΗΠΑ, ΕΕ και οι «εγγυήτριες δυνάμεις») για λόγους που σχετίζονται με τις ανακατατάξεις διεθνώς στην μεταψυχροπολεμική περίοδο και λόγω δικών τους συμφερόντων, ώθησαν προς τη διαδικασία λύσης αξιοποιώντας την ένταξη ως την καλύτερη ίσως συγκυρία για λύση: Η Κυπριακή Δημοκρατία εντάσσεται στην ΕΕ την 1η του Μάη, ενώ η Τουρκία έχει ανάγκη να δείξει «καλή διαγωγή» λόγω των δικών της ενταξιακών φιλοδοξιών. Εξάλλου για χρόνια προτείναμε την διαδικασία ένταξης ως καταλύτης για την λύση του Κυπριακού. Η κατάσταση είναι εξαιρετικά δύσκολη: Ο κίνδυνος νομιμοποίησης της διχοτόμησης κρέμεται σαν δαμόκλειος σπαθί από πάνω μας.

Σε αυτή την μελέτη δεν θα ασχοληθούμε με τις εξωτερικές ή διεθνείς δυνάμεις που προωθούν την λύση ή την παγίωση του στάτους κβό, παρόλο και αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό ζήτημα προς συζήτηση δεδομένης και της χρήσης και κατάχρησης του ζητήματος στα ΜΜΕ. Θα ασχοληθούμε αποκλειστικά με τις ενδογενείς δυνάμεις, παρόλο που πρέπει να έχουμε πάντοτε υπόψη ότι οι «ενδογενείς» και ξένες δυνάμεις πάντοτε αλληλο-επιδρούν και αλληλο-συμπληρώνονται.

Το «Εθνικό» και το «Ταξικό»: Ενδοταξικές αντιφάσεις και οι διακομματικές ταξικο-εθνικιστικές προσεγγίσεις
Για να κατανοήσουμε την ιστορική στιγμή απαιτείται μια ακριβής, αντικειμενική και επαληθεύσιμη ανάλυση του συσχετισμού και διάταξης των τάξεων και των ισομορφιών της κάθε ιστορικής στιγμής όπως αυτές διατυπώνονται, αναπτύσσονται και αρθρώνονται μέσα από τις λογικές των πολιτικών, ιδεολογικών και οικονομικών προτεραιοτήτων. Ασφαλώς, στο εθνικό ζήτημα τα πράγματα είναι εξαιρετικά πολύπλοκα και η αυτονόμηση του ιδεολογικού και πολιτικού στοιχείου φτάνει στα όρια της, με φαινόμενα όπως διάφορους εθνικισμούς να αποκτούν τη δική τους αυτόνομη δυναμική, να διαβρώνουν συνειδήσεις και να συναρθρώνονται με ταξικά, κοινωνικά και άλλα συμφέροντα μέσα σε ιδεολογήματα ιδιόρρυθμα που ξεφεύγουν πολλές φορές από όποια οικονομική εξήγηση. Αποφεύγουμε λοιπόν τόσο τον ανταγωνισμό/οικονομισμό, όπως επίσης και τις αταξικές προσεγγίσεις που αδυνατούν να κατανοήσουν τις διαδικασίες συνάρθρωσης και αλληλο-επικάλυψης του ταξικού με το εθνικό και το εθνοτικό στοιχείο. Σαφέστατα πέραν των ιδεολογικών λόγων υπάρχουν και λειτουργούν συμφέροντα που δομήθηκαν, αναπτύχθηκαν και δικαιώνονται στη βάση του υφιστάμενου διαχωρισμού και επομένως οι όροι που θέτουν για λύση είναι εντελώς εξωπραγματικοί, δικαιώνοντας έτσι τη διχοτόμηση ενώ άλλες κοινωνικές δυνάμεις γιατί έχουν συμφέροντα ωθούν προς τη συμβιβαστική λύση.

Μια κοινωνία συνεχώς παράγει και αναπαράγει τις κοινω-

νικές σχέσεις στη βάση των αντιφάσεων της και των κοινωνικών συγκρούσεων. Οι ιδέες, αντιλήψεις, γνώσεις και πεποιθήσεις είναι σίγουρα αντιφατικές, ενώ οι επικρατούσες ιδεολογίες απαιτούν συνεχή νομιμοποίηση, αν θα συνεχίσουν να επικρατούν. Αλληλοσυγκρουόμενες απόψεις εδράζονται σε διαφορετικές φιλοσοφίες και σχετίζονται με διαφορετικά συμφέροντα, επιδιώξεις, στρατηγικές, μεθόδους και προτεραιότητες σε μια διαρκή διαπάλη για να κυριαρχήσουν ιδεολογικά, πολιτικά, και κοινωνικά. Αυτή είναι η διαδικασία και δομή αυτού που ονομάζεται ηγεμονία, δηλαδή τη (ρευστή) κοινωνική διεργασία μέσα από την οποία αρθρώνεται και νομιμοποιείται η ηγεσία μιας κοινωνικής τάξης ή μερίδα αυτής: Η κυβερνώσα τάξη (ή μερίδα) δεν ηγείται αποκλειστικά, ή καλύτερα κυρίως, με τη βία, αλλά κυρίως στη βάση της συναίνεσης και με συμμαχίες με άλλες κοινωνικές ομάδες ή τάξεις. Η προσφυγή στη βία γίνεται ως τελευταία επιλογή, αν αποτύχουν οι άλλοι τρόποι και μέσα. Σε αυτή την συνεχή διαπάλη για ηγεμονία εξαιρετικό ρόλο διαδραματίζουν οι μηχανισμοί, δομές και άτομα που εμπλέκονται ενεργά στην πάλη των ιδεών. Οι διανοούμενοι, όχι μόνο οι παραδοσιακοί διανοούμενοι (άνθρωποι των γραμμάτων, καθηγητές, δικηγόροι, κληρικοί κτλ.) αλλά οι οργανικοί διανοούμενοι δηλαδή εκείνα τα στελέχη οργανισμών, κομμάτων κι οργανώσεων που έχουν τον ρόλο να αρθρώνουν πολιτικό λόγο στη βάση των ταξικών-πολιτικών και κοινωνικών συμφερόντων προς όφελος ή απευθυνόμενοι σε τάξεις και συμμαχίες τάξεων. Το εθνικό ζήτημα αποτελεί κεντρικό ζήτημα στη ηγεμονία μιας τάξης γιατί συσσωματώνει και εδραιώνει την ηγεμονία στο κοινωνικό σχηματισμό αντλώντας ευρύτερη κοινωνική νομιμοποίηση στη βάση του λόγου που αναπτύσσεται γύρω από τον «εθνικό συμφέρον» το οποίο τίθεται δήθεν πέρα και πάνω από τα συμφέροντα της τάξης ή της παράταξης. Η ιδέα του «έθνους», της «εθνικής ομοψυχίας» και της πατρίδας συσκοτίζει και αποπροσανατολίζει από τα ταξικά, κοινωνικά ή άλλα επιμέρους συμφέροντα – τα οποία όμως ουδέποτε εξαφανίζονται αλλά υποβόσκουν.

Στην πραγματικότητα οι διάφορες ενδο-ταξικές αντιφάσεις παράγονται και αναπαράγονται στη βάση πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων, ενώ αρθρώνονται ως λογικές με σχετική, ή ακόμα και με απόλυτη αυτονομία σε ορισμένες περιπτώσεις ως ιδεολογίες. Το ταξικό στοιχείο στην ανάλυση μας γίνεται αντιληπτό με δογματικό και μηχανιστικό τρόπο έτσι που να απλουστεύει και παραποιεί την συνθετότητα της κοινωνικής πραγματικότητας, αλλά για να εμπλουτίσει και να διευρύνει την ανάλυση μας. Επομένως είναι εσφαλμένη η απόλυτη ταύτιση των διαφόρων ταξικών συμφερόντων που θεωρούνται ότι αντιστοιχούν απόλυτα σε συγκεκριμένους κομματικούς ή παραταξιακούς σχηματισμούς. Παραταύτα, σε πολλές περιπτώσεις είναι διακριτή, ακόμα και έντονα αισθητή, παρόλη την επικράτηση ταξικών ιδιαιτεροτήτων, είτε από πλευράς δομικής ή ιστορικής σχέσης με μια κοινωνική τάξη (ή κατηγορία αυτής), ή λόγω υποστήριξης από κάποιες κοινω-

νικές τάξεις ή άρθρωσης πολιτικού λόγου που τις εκφράζει. Οι εθνικιστικές ιδεολογίες διαφόρων τάσεων και αποχρώσεων διαχέονται ευρέως σ' όλες τις κοινωνικές τάξεις και σ' ένα ευρύ φάσμα κομματικών σχηματισμών, ενώ ταξικά συμφέροντα διαπλέκονται σε διαφορετικούς κομματικούς, ακόμα και ιδεολογικά αντιθετικούς σχηματισμούς. Μπορούμε επομένως να μιλούμε για υπέρ-κομματικές, ταξικό-εθνικιστικές προσεγγίσεις και ιδεολογικό-πολιτικές τάσεις που δομούνται και αναδομούνται υπερκεράζοντας και διαπλέκοντας τα «κομματικά σύνορα». Εξάλλου, η σύγχρονη ταξική ηγεμονία απαιτεί ευρύτερους και ευέλικτους σχηματισμούς και συνασπισμούς εξουσίας, αν θα νομιμοποιηθεί μέσα στο δημοκρατικό παιχνίδι της «εναλλαγής της εξουσίας», κι αν ακολουθούν κατά βάση ίδιες πολιτικές. Παρόλα αυτά υπάρχουν και λειτουργούν κατ' εξοχήν εθνικιστικά κόμματα (π.χ. ακροδεξιά κόμματα ή λαϊκιστικά κόμματα) και παρατάξεις και κατ' εξοχήν ταξικά κόμματα (κόμματα με σαφή σοσιαλιστικό ή καπιταλιστικό προσανατολισμό) τα οποία έχουν στο ιδεολογικό-πολιτικό τους πυρήνα εθνικιστική ή αντιθέτως ταξικό πρόγραμμα, προτεραι-

το κριτήριο των «κατάλληλων αποτελεσμάτων». Ο Πουλαντζάς με αναφορές σε όρους όπως «κατηγορία», «στρώμα» και «μερίδα» εξηγεί ότι είναι προβληματικές γιατί «με τρόπο συχνά μη διακρινόμενο», τόσο οι κατηγορίες όσο και οι μερίδες – ειδικότερα οι αυτόνομες μερίδες, υπό ορισμένες προϋποθέσεις έχουν την δυνατότητα να αποτελέσουν κοινωκτικές δυνάμεις. Μεριδες επισημαίνονται στο επίπεδο των παραγωγικών σχέσεων – όπως η εμπορική βιομηχανική, η χρηματιστική μερίδα της αστικής τάξης. Η πολιτική σχέση φαίνεται στην περίπτωση της σχέσης της γραφειοκρατίας προς τον κρατικό μηχανισμό. Σε πολιτικό επίπεδο οι μερίδες έχουν την δυνατότητα να ασχοληθούν και να λειτουργήσουν ως κοινωνικές δυνάμεις, ενώ τα «στρώματα» δεν έχουν αυτή την δυνατότητα συγκρότησης. Για την Κύπρο ο κοινωνικός σχηματισμός έχει έντονο το μετα-αποικιακό χαρακτήρα και υπάρχει ένας ιδιότυπος ιστορικός κρατικός σχηματισμός εν μέρει αποτέλεσμα των σκληρών δυαδικών προνοιών του επιβεβλημένου συντάγματος, και εν μέρει ως κατάλοιπο της αποικιοκρατίας, το οποίο όμως διαιωνίστηκε σαν «διαλεκτική της μισαλλοδοξίας».

Το εθνικό ζήτημα αποτελεί κεντρικό ζήτημα στη ηγεμονία μιας τάξης γιατί συσσωματώνει και εδραιώνει την ηγεμονία στο κοινωνικό σχηματισμό αντλώντας ευρύτερη κοινωνική νομιμοποίηση στη βάση του λόγου που αναπτύσσεται γύρω από τον «εθνικό συμφέρον» το οποίο τίθεται δήθεν πέρα και πάνω από τα συμφέροντα της τάξης ή της παράταξης.

ότητες και αφετηρίες. Οι σχέσεις δεν είναι κατ' ανάγκη αντιθετικές, μπορούν για παράδειγμα να αρθρώνονται διαφορετικά ταξικά στοιχεία σε εθνικούς και εθνικό-απελευθερωτικούς αγώνες, ή το ταξικό να επικαλύπτεται από το εθνικό ή και αντίθετα. Σε κάθε περίπτωση πρόκειται για μια ιδιαίτερα σύνθετη κατάσταση που αξίζει να έχουμε υπόψη αν θα κατανοήσουμε την κυπριακή συγκυρία που υπάρχει τόσο επιτακτικά μπροστά μας σήμερα.

Ο Νίκος Πουλαντζάς (1985: 114) αναφέρεται σε κοινωνικές κατηγορίες τις οποίες ορίζει ως «κοινωνικά σύνολα με 'κατάλληλα αποτελέσματα' - που μπορούν να γίνουν, όπως έδειξε ο Λένιν, κοινωνικές δυνάμεις – που το διακριτικό τους χαρακτηριστικό βρίσκεται στην ειδική και υπερπροσδιοριστική σχέση τους προς δομές εκτός από τις οικονομικές: είναι κυρίως η περίπτωση της γραφειοκρατίας, στις σχέσεις τους με το Κράτος, και των «διανοομένων», στις σχέσεις τους με το ιδεολογικό στοιχείο.» Πέραν από τις κοινωνικές κατηγορίες ο Πουλαντζάς αναφέρεται σε αυτόνομες μερίδες τάξεων, οι οποίες ορίζονται ως «μερίδες που αποτελούν την υπόσταση ενδεχόμενων κοινωνικών δυνάμεων», ενώ «με τον όρο μερίδες τα κοινωνικά σύνολα που είναι επιδεκτικά να γίνουν αυτόνομες μερίδες: και αυτό σύμφωνα με

Η ηγεμονία του κεφαλαίου σε ένα κοινωνικό σχηματισμό εδράζεται στους συσχετισμούς δύναμης εντός και γύρω από το καπιταλιστικό κράτος κι όχι κατ' ανάγκη με την εκάστοτε κυβέρνηση. Κι όμως η ηγεμονία αυτή είναι αντιφατική αφού μέσα στους κόλπους της συμμαχίας λειτουργούν διάφορα τμήματα και μερίδες και ξεχωριστά συμφέροντα και προτεραιότητες: Το βιομηχανικό κεφάλαιο, το χρηματιστηριακό, το τραπεζικό-επενδυτικό και οι τουριστικές επιχειρήσεις κτλ. Ακόμα στην Κυπριακή περίπτωση όλο και περισσότερο υπάρχουν επιχειρησιακοί σχηματισμοί που δεν έχουν μια συγκεκριμένη τομεακή βάση αλλά κινείται στη βάση συμπλεγμάτων συμφερόντων στο πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα όλα τα τμήματα έχουν ιδιαίτερα συμφέροντα και λειτουργούν ανταγωνιστικά. Ορισμένοι μελετητές θεωρούν ότι υπάρχουν τρία κύρια τμήματα (factions): (α) Το χρηματιστηριακό κεφάλαιο (finance capital), το εμπορικό κεφάλαιο (commercial capital), με πρωτοκαθεδρία ή ηγεμονία του χρηματιστηριακού κεφαλαίου επί του βιομηχανικού κεφαλαίου και σχετική αυτονομία ανάμεσα στα διάφορα τμήματα (Κάττος 1999). Η ηγεμονία του χρηματιστηριακού κεφαλαίου οδήγησε στην μετατόπιση της βάσης για ανάπτυξη της χώρας από την ανάπτυξη

ενδογενών παραγόντων (όπως η τοπική ζήτηση), στη ζήτηση από το εξωτερικό, από την προστατευμένη οικονομία (ταρίφες και δασμοί) σε μια ανοικτή οικονομία και μια διαδικασία οικονομικής αναδόμησης και υποδομικής προσαρμογής γνωστής ως structural adjustment. Ασφαλώς, ανταγωνισμός υφίσταται και εντός κάθε ταξικού τμήματος π.χ. ξενοδόχοι κι εστιατόρες σε κάποιο βαθμό ανταγωνίζονται και μεταξύ τους για την αγορά, ενώ λειτουργούν και ανταγωνισμοί πιο πολιτικού και μακροπρόθεσμου χαρακτήρα ανάμεσα στα πιο «ανεπτυγμένα», ή πιο ευέλικτα, πιο διεθνοποιημένα ή απλά ευκαιριακά αντιλαμβάνονται ότι τα συμφέροντα μιας ταξικής μερίδας εξυπηρετούνται καλύτερα με την α' ή β' πολιτική ή λογική.

Στην Κύπρο διαφαίνονται όλο και περισσότερο, ή τουλάχιστον αναδεικνύονται καλύτερα νέες αντιφάσεις: Η ομάδα του Λόρδου για παράδειγμα λειτουργεί σαν την «εμπροσθοφυλακή» ή το vanguard μαζί με άλλες πρωτοβουλίες όντως επιχειρηματίες, ελληνοκύπριοι και τουρκοκύπριοι που έφερε μαζί ο κ. Χόλμπρουκ – για την ανάπτυξη οικονομικών – ταξικών σχέσεων μεταξύ τους. Η ΟΕΒ και το ΚΕΒΕ έχουν τακτικές επαφές και σχέσεις με το τουρκοκυπριακό επιμελητήριο όχι τυχαία: Μια συνεργασία θα επιφέρει τεράστια κέρδη σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Από την άλλη υπάρχουν ανταγωνιστικά συμφέροντα π.χ. οι ξενοδόχοι μέσω του ΠΑΣΥΞΕ – κυρίως στην Λεμεσό και Πάφο είναι δυσχεραστημένοι από τις τελευταίες εξελίξεις γιατί έχουν επηρεαστεί δυσμενώς οι επιχειρήσεις τους, ενώ ο ΣΤΕΚ δεν αισθάνεται να απειλείται από την λύση στη βάση του σχεδίου Ανάν.

Η Ρεαλιστική και Ευρωπαϊζούσα Αστική τάξη: Συμβιβαστική Λύση ως Διέξοδος από την (επερχόμενη) Κρίση Μέσα από διάφορες αναλύσεις των κυριαρχούσων απόψεων της παραδοσιακής Δεξιάς στη Κύπρο, είναι πασιφανές ότι οι δυνάμεις του ε/κ κεφαλαίου σήμερα είναι διασπασμένες: Το κυρίαρχο τμήμα του κεφαλαίου φαίνεται να προσανατολίζεται προς τη κατεύθυνση συμβιβασμού στο κυπριακό διότι όντας επαρκώς τεχνικο-οικονομικά εφοδιασμένο κι ανεπτυγμένο του συμφέρει μια λύση η οποία θα σταθεροποιεί, μονιμοποιεί και θα νομιμοποιεί την κατάσταση στη Κύπρο (και τα συμφέροντα τους). Μια λύση ανοίγει προοπτικές για κατ'έκταση συσώρευση με επέκταση επενδύσεων στις περιοχές που θα επιστραφούν υπό ε/κ διοίκηση και στα εδάφη που θα υπάγονται υπό τ/κ διοίκηση (περιοχές όχι τόσο τουριστικά «ανεπτυγμένες») θα αποτελούσε διέξοδο στα οικονομικά προβλήματα της χώρας: Της επιβράδυνσης της Κυπριακής οικονομίας, η οποία αποτελεί απόληξη μιας μακροχρόνιας πτωτικής τάσης σε κρίσιμα μεγέθη όπως ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης, οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου ως ποσοστό του ΑΕΠ, ο ρυθμός υποκατάστασης της εργασίας από πάγιο κεφάλαιο, ο ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας και της απασχόλησης. Πιθανόν και με μια διχοτομική λύση ίσως να «βουλευόταν», όμως αυτό θα έχει σίγουρα περιπλοκές. Σαφέστατα επομένως υπάρχει προτίμηση σε μια βιώσιμη

και λειτουργική λύση γιατί αφενός αποτελεί την πιο σταθερή και μόνιμη κατάσταση πραγμάτων, και αφετέρου γιατί μια κοινώς αποδεκτή συμβιβαστική λύση πολιτικά νομιμοποιείται ευκολότερα και χωρίς προστριβές. Ας μην ξεχνούμε την αυτονομία του πολιτικού και ιδεολογικού στοιχείου που σίγουρα θέτει όρια στις διάφορες λογικές οικονομικού ή οικονομιστικού τύπου.

Φαίνεται να υπάρχει ανταπόκριση από ένα ισχυρό τμήμα τ/κ παραγόντων που θέλουν διακαώς να ξεφύγουν από το υφιστάμενο αντιδημοκρατικό και παράνομο καθεστώς απομόνωσης και ημι-στρατοκρατίας, της διοικητικής ασυδοσίας από το διεφθαρμένο Ντεκτασικό κατεστημένο, χρόνιας υπανάπτυξης και πλήρους εξάρτησης από την Τουρκία. Μια συμβιβαστική λύση προσφέρει διέξοδο στο ταξικό αυτό τμήμα που θέλει επιτέλους πρόσβαση στις αγορές κι επενδύσεις από την Ευρώπη αλλά και της πιο ανεπτυγμένης Κύπρου. Με το ε/κ κεφάλαιο μπορεί να έχει ανταγωνισμό, εντούτοις θα βρίσκεται σε πλεονεκτικότερη θέση από τη σημερινή στατική κατάσταση φτάνει να διασφαλιστούν ορισμένοι «περιορισμοί» (κι όχι κατ'ανάγκη μόνιμοι). Μια προοπτική είναι η ανάπτυξη κοινοπραξιών και διαφόρων μορφών συνεργασίας για τη μετάδοση εκπαίδευσης, τεχνολογίας και αναπτυξιακής υποδομής, πρόσβασης επενδύσεων κτλ. Μπορούμε ίσως να μιλούμε πλέον και για ένα (υπό εκκώλυση) εμβρυακό υπερ-κοινοτικό κεφάλαιο.

Ο Επίσημος ΔΗΣΥ Ως ή Ηττημένος Εθνικισμός υπό την Σκιά της Ακροδεξιάς

Θα ήταν εσφαλμένο και δογματικό να θεωρούμε ότι υπάρχει πλήρης σύμπτωση κι ομοφωνία στο κεφάλαιο, ακόμα και στο λεγόμενο «μεγάλο κεφάλαιο». Ιστορικά η ε/κ αστική τάξη υπήρξε διασπασμένη ανάμεσα στις δύο κυρίως τάσεις την έμπορο-μεσιτική τάξη που ήταν πιο κοσμοπολιτική και προσκολλημένη στο Λονδίνο και την πιο «λακωβίνικη», η οποία ήταν πιο εθνικά προσανατολισμένη προς την Αθήνα. Η εκκλησία η οποία είχε τα δικά της τεράστια συμφέροντα και περιουσίες και δρούσε ως ο συνεκτικός μηχανισμός συνάρθρωσης των διαφόρων ταξικών συμφερόντων με εξασφαλισμένη την ηγεσία λόγω παράδοσης και αναγνώρισης από τους Οθωμανούς αρχικά και τους αποικιοκράτες στη συνέχεια.

Με την ανεξαρτησία η ε/κ αστική τάξη εκφράστηκε πολιτικά και νομιμοποιήθηκε μέσα από ένα ιδιότυπο εθνικισμό που παρέπεμπε εμμέσως συνήθως στον αλτρωτισμό και την «επανα-συγκόλληση» με κάποιο τρόπο με τον ομφάλιο λώρο της «μητέρας πατρίδας». Ασφαλώς, η προσέγγιση της κυρίαρχης μερίδας υπήρξε ρεαλιστική, πιο ήπια και μετρημένη, έτσι εύκολα μπόρεσε να κάνει την στροφή του Μακαρίου προς την πολιτική του «εφικτού» το 1967, ο οποίος είχε ανεπανόληπτη λαϊκό έρεισμα. Μόνο μια μικρή μερίδα ακραίων εθνικιστών ακολούθησε τον Γρίβα και άλλες παραφασιστικές ή παρακρατικές ομάδες (ομάδα Σαμψών, ομάδα Γιωρκάτζη κτλ). Ο ιδιότυπος εθνικιστικός αλτρω-

τισμός όμως παρέμεινε ως η κυρίαρχη ιδεολογία για τις μάζες ενώ στην πράξη λειτουργούσε περισσότερο ως ένας εθνικιστικός πλειοψηφισμός σε ένα «δεύτερο ελληνικό κράτος» που κατά βάση δεν ήθελε ένωση με την Ελλάδα, αλλά στενή σχέση για να περιθωριοποιεί τους τ/κ και να αποτρέψει την Τουρκία που είχε επεκτατικές βλέψεις. Οι δύο τάσεις της ε/κ δεξιάς ουδέποτε μπόρεσαν να βρουν μόνιμη ισορροπία. Δημιουργήθηκαν διάφοροι πολιτικοί σχηματισμοί της Δεξιάς (ΚΕΚ, Ενιαίος και πιο ακραία κόμματα). Από το 1976, ο ΔΗΣΥ κάλυψε τον χώρο αυτό από τις συντριπτικές δυνάμεις, τους εθνικιστές και τους πραξικοπηματίες. Ενώ το ΔΗΚΟ, ήταν κόμμα του κέντρου προσκολλημένο στην εξουσία. Τελικά ο ΔΗΣΥ κατάφερε να εκφράσει τα συμφέροντα της αστικής τάξης, ενώ το ΔΗΚΟ στο οποίο σίγουρα συμμετέχουν ισχυροί οικονομικοί παράγοντες και συμφέροντα, εκφράζονται περισσότερο τα μικρο-αστικά και κυβερνητικά συμφέροντα κυρίως.

Εξ ου και οι δύο τάσεις εντός της ε/κ παραδοσιακής και συντηρητικής Δεξιάς του Δημοκρατικού συναγερμού: Από μια πλευρά την «εκσυγχρονιστική», συμβιβαστική και νέο-

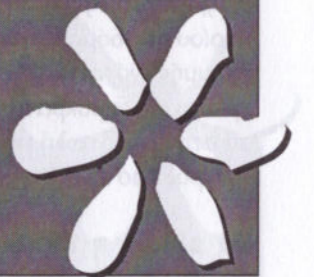
την εφημερίδα Η Σημερινή (και σε λιγότερο βαθμό από την ακροδεξιά Μάχη). Αναπτύσσεται όμως μια νέα Δεξιά αντι-ηγεμονία που προσεγγίζει όλο και περισσότερο τα μικρο-αστικά και γενικά διάφορα άλλα απειλούμενα στρώματα, τα οποία παραδοσιακά ανήκαν και σε πιο κεντρώους και κεντροαριστερούς, πλην όμως εθνικιστικούς χώρους (τους εθνικιστές μέσα στην ΕΔΕΚ, τους απορριπτικούς του ΔΗΚΟ, αναρχο-εθνικιστές, νεορθόδοξους, ανέντακτους εθνικιστές, παπαδο-κεντρικούς κτλ.). Λαϊκά στρώματα γαλουχημένα στο Γριβισμό, τον ενωτισμό και την εθνικιστική κι εθνοκεντρική παιδεία αποτελούν στηρίγματα αυτής της προσέγγισης

Η Ρήξη των Πατριωτικών-Δημοκρατικών Δυνάμεων: Πατριωτικό-Δημοκρατικό Versus Πατριωτικό-Εθνικιστικό

Η Διαμόρφωση των Πατριωτικών - Δημοκρατικών Δυνάμεων

Η ιδιόρρυθμη και αντιφατική ανάπτυξη του Κυπριακού κράτους όπου η Ε/Κ πολιτική ηγεσία ή καλύτερα το ιστορικό

Είναι εσφαλμένη η απόλυτη ταύτιση των διαφόρων ταξικών συμφερόντων που θεωρούνται ότι αντιστοιχούν απόλυτα σε συγκεκριμένους κομματικούς ή παραταξιακούς σχηματισμούς.

φιλελεύθερη Δεξιά με ηγέτη τον βετεράνο Γλαύκο Κληρίδη και από την άλλη την εθνικιστική, αμετανόητη, κορπορατιστική-πελαταιακή αλτρωτική Δεξιά την οποία στέγαζε πολιτικά ο Γλαύκος Κληρίδης. Για χρόνια το ηθικό-κοινωνικό βάρος του πραξικοπήματος βάραινε την παράταξη αυτή, ένα βάρος από το οποίο κατάφερε εν μέρει τουλάχιστον να απαλλαγεί με την μετάλλαξη του ηγετικού πυρήνα σε «εκσυγχρονιστική» δύναμη, αφήνοντας τους «αμετανόητους» να παίζουν δευτερεύοντα μέχρι περιθωριακό ρόλο προς το τέλος της δεκάχρονης παρουσίας στην εξουσία του ΔΗΣΥ. Η ηγεμονία στη Δεξιά της «εκσυγχρονιστικής» τάσης ήρθε σταδιακά με την μεταβολή του ηγετικού πυρήνα. Είναι δηλαδή επιβολή σε επίπεδο πολιτικών ελίτ και άρχουσων τάξεων και εκφράζεται από τη νεο-φιλελεύθερη και κατά τ'άλλα μετριοπαθή Αλήθεια. Η πορεία προς τον «εκσυγχρονισμό» καθόλου δεν υπήρξε «ομαλή» κι ευθύγραμμη. Χρειάστηκαν δεκάδες ψυχολογικά και άλλα σεμινάρια conflict Resolution.

Εντούτοις σε μαζικό, συμβολικό και ιδεολογικό επίπεδο η κατάσταση δεν είναι καθόλου δεδομένη με σαφέστατη και μαζική υποστήριξη σε απορριπτικές, ακροδεξιές και λαϊκίστικες προσεγγίσεις, όπως αυτές εκφράζονται κυρίως από

μπλοκ που κυβέρνησε μετά την ανεξαρτησία (δηλαδή η ΕΟΚΑ του Μακαρίου στην εξουσία) βαθμιαία οδηγήθηκε από το ευκαίο (δηλαδή την αυτοδιάθεση-ένωση) στο εφικτό (ανεξαρτησία). Οι πολιτικές-κοινωνικές δυνάμεις γύρω από τον Μακάριο δεν εγκατέλειψαν αμέσως και ρητώς το στόχο της ένωσης παρόλο που ορκίστηκαν να υπερασπίσουν την ανεξαρτησία, αλλά μέσα από βαθμιαίες διαδικασίες εσωτερικών και εξωτερικών ρήξεων. Αρχικά με τις διακοινοτικές συγκρούσεις του 1966-67 όπου ήρθαν σε μετωπική σύγκρουση με την εθνικιστική γραμμή της ΤΜΤ (Άγκυρα, Ντεκτάς και Κιουτσιούκ) και κατόπιν σε μια διαλεκτική εσωτερικών συγκρούσεων με τη εθνικιστική-σοβινιστική γραμμή Γρίβα (Εθνικό Μέτωπο, ΕΟΚΑ Β') η οποία είχε τη στήριξη της χούντας των συνταγματαρχών μετά το 1967. Τα πιο πάνω σε συνδυασμό με την διεθνή πραγματικότητα που όπου η μια συνομοσία με εμπλοκή του ΝΑΤΟ για διάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας ακολουθούσε την άλλη, επέβαλαν την ταύτιση και συμπόρευση με το κίνημα των αδεσμεύτων στη βάση της ανεξαρτησιακής πολιτικής και την ανάγκη για στήριξη και συμμαχία με το ΑΚΕΛ. Οι πατριωτικές-δημοκρατικές δυνάμεις λοιπόν δομήθηκαν και αρθρώθηκαν μέσα σε αυτή την ιδιότυπη συγκυρία, με το μα-

ζικό-λαϊκό ΑΚΕΛ να συμμετάσχει στην συμμαχία αλλά να αρθρώνει παράλληλα ένα διαφορετικό ταξικό-δημοκρατικό λόγο στη βάση της αδέσμευτης ανεξαρτησίας και συνεργασίας με τους Τουρκοκύπριους δημοκράτες κόντρα στις ξένες επιβουλές.

Το ερώτημα εδώ είναι πώς αντιστοιχούν οι πιο πάνω γνωστές πολιτικές πτυχές της Κυπριακής ιστορίας στη διαμόρφωση των κοινωνικών δυνάμεων (τάξεων, τμημάτων, μερίδων, ελίτ κτλ). Οι κοινωνικές δυνάμεις διαμορφώνονται, παράγονται και αναπαράγονται μέσα από την κοινωνική πάλη (ταξική, πολιτική, οικονομική κτλ) και ως τέτοιες οφείλουμε να ερμηνεύσουμε τις εξελίξεις στο εσωτερικό του μετώπου των πατριωτικών-δημοκρατικών δυνάμεων, εξετάζοντας τους πόλους των κοινωνικών δυνάμεων: Τη μερίδα της αστικής τάξης που δομήθηκε, τις κύριες πολιτικές δυνάμεις από την μια μεριά το ΑΚΕΛ και τις εργαζόμενες μάζες που εκφράζει και από την άλλη τις διάφορες άλλες παρατάξεις (ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ κτλ).

Μια μερίδα της ε/κ αστικής τάξης δομήθηκε κι αναπτύχθηκε με τη βοήθεια και στήριξη του Κυπριακού κράτους, κυρίως μετά το 1974, και πολιτικά αρθρώθηκε ως τμήμα της νεο-αναδυόμενης «πατριωτικής» αστικής τάξης, τμήμα που συνδέθηκε πολιτικά και ιδεολογικά με «Μακαριακές» δυνάμεις, οι οποίες μετά τον θάνατο του αρχιεπισκόπου Μακαρίου οικοδόμησαν τη πολιτική τους πλεύση στη βάση της γραμμής ενότητας με την ισχυρή Αριστερά στο μέτωπο «πατριωτικών-δημοκρατικών δυνάμεων» για να φράξουν το δρόμο στην αμαρτωλή (πραξικοπηματική) ακροδεξιά όπως το κεντροδεξιό ΔΗΚΟ και τη κεντροαριστερή Σ. Κ. ΕΔΕΚ.

Το ΔΗΚΟ, η ΕΔΕΚ και τα Λαϊκά Στρώματα

Οι εσωτερικές ρήξεις στο μέτωπο παρουσιάστηκαν σχετικά νωρίς με διαφωνίες στο εθνικό ζήτημα: Ο προσανατολισμός στην εξουσία και η λεγόμενη «σκληρή γραμμή» στο Κυπριακό για να γαντζωθούν καλύτερα στο τιμόνι του κράτους, οι καρποί της εξουσίας οδήγησαν τις δυνάμεις αυτές σε συνασπισμό με την «αμαρτωλή» Δεξιά (αυτή που μέχρι πρότινος έφτυναν ως προδοτική). Τόσο η ηγεσία του ΔΗΚΟ, όσο και η ηγεσία της ΕΔΕΚ (αποτελούμενη από ένα κράμα ακρο-αριστερών, σοσιαλδημοκρατών και εθνικιστών), όσο έφθιναν από πλευράς ψήφων, τόσο πιο απελπισμένα κινούνταν προς την εθνικιστική συνθηματολογία και λαϊκισμό, ενώ παράλληλα πέρασαν από μια σταδιακή διαδικασία «εξευρωπαϊσμού».

Μια σημαντική μερίδα από τα μικροαστικά στρώματα από τους οποίους αντλούν τη κοινωνική τους βάση τα κόμματα του κέντρου είναι σαφώς προσηλωμένα στην (συμβολική) ιδέα της «μητέρας-πατρίδας» ως νοσταλγία, προσκολλημένα στην εξουσία και αισθάνονται ήδη απειλημένοι ως «κοινωνικοί ιστοί»: Ο σαφέστατος προσανατολισμός στις δομές του Κυπριακού κράτους, εκφράζει ένα ελληνοκυπριακό εθνικισμό και όχι αλτρωτισμό ή ενωτισμό. Συγκροτήθηκε κι αναπτύχθηκε όμως με σαφή πλειοψηφικές προδιαθέσεις, έχοντας έντονη καχυποψία προς τους τ/κ,

τους οποίους έβλεπε ανταγωνιστικά, και ως μια «ενοχλητική μειονότητα» και μια πολιτική δυσκαμψία μέχρι απορριπτισμό. Αυτή η κοινωνική ομάδα αποτελείται από διαφορετικές μερίδες του κεφαλαίου και πλαισιώνεται από μικροαστικές και λαϊκές μάζες στη βάση ελληνο-κυπριακών εθνικιστικών και απορριπτικών λογικών. Εξάλλου η παράδοση του «απορριπτικού μετώπου» από την ΕΔΕΚ και το ΔΗΚΟ όπου συνασπίστηκαν τα δύο κόμματα στις προεδρικές εκλογές του '99 μπορεί να διέλυσε πλην όμως εξακολουθεί να ασκεί επίδραση ως ιδεολογική επίδραση.

Λαϊκά στρώματα αποτελούμενα τόσο από ένα μικρό ποσοστό μισθωτούς εργάτες, τόσο από αγρότες διάφορα «μεσαία στρώματα της πόλης». Καθώς επίσης και διανοούμενοι αποτελούν το δημόσιο χώρο απ' όπου αντλούνται βασικά οι ψήφοι για τον συρρικνωμένο λεγόμενο «κεντρικό χώρο» της ΕΔΕΚ, ΔΗΚΟ, ΑΔΗΚ και Ελευθεροί Δημοκράτες. Υπάρχουν σαφέστατα διάφορες ιδεολογικές και πολιτικές τάσεις στα λαϊκά στρώματα αυτά – ένα σημαντικότατο μέρος των οποίων έχει δημοκρατικά φρονήματα και παραδόσεις αντίστασης στο πραξικόπημα. Μια σημαντική μερίδα λοιπών αυτών έχει ήδη κινηθεί προς μια επαναπροσεγγιστική κατεύθυνση με τους Τουρκοκύπριους, ενώ άλλοι έχουν μια «εκσυγχρονιστική» λογική ακολουθώντας τη «εκσυγχρονιστική» πορεία του ΠΑΣΟΚ.

Είναι φανερό ότι οι πιο συντηρητικές δυνάμεις που έχουν εθνικιστική συνήθως προσανατολισμό ενώ οι πιο προοδευτικές δυνάμεις κινούνται προς τον εκσυγχρονισμό σήμερα ή / και την Αριστερά. η πίεση σ' αυτή την ομάδα των πολιτικών σχηματισμών είναι τεράστια: Έχουν να επιλέξουν είτε να διολισθήσουν προς εθνικιστικό και λαϊκιστικό λαίλαπα όπως αποφάσισαν η φράξια Λυσσαρίδη της ΕΔΕΚ και όλη σχεδόν η κομματική ηγεσία του ΔΗΚΟ (με εξαίρεση ορισμένων και του προέδρου Παπαδόπουλου), είτε να κρατήσουν μια μετριοπαθή δημοκρατική στάση στηρίζοντας την Κυβέρνηση και τον συνασπισμό ΑΚΕΛ – ΔΗΚΟ – ΕΔΕΚ όπως επιχειρεί ο Ομήρου από την ΕΔΕΚ. Ο Πρόεδρος Παπαδόπουλος κατάφερε μέχρι τώρα να ακροβατεί μεταξύ των «σκληρών» εθνικιστών-λαϊκιστών του ΔΗΚΟ (παλιά φρουρά) και των πιο εκσυγχρονιστών συνεργατών του (π.χ. Μάριος Κάρογιαν), του ΑΚΕΛ και της ΕΔΕΚ.

Ο Εθνικισμός των Φθίνουσων Προνομιούχων Ομάδων

Η Εκκλησία

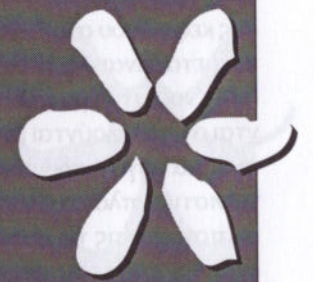
Ο ρόλος της εκκλησίας στην πολιτική είναι ένα σημαντικό ζήτημα στην ιστορία της Κύπρου, και συχνά αποτελεί πηγή παρεξήγησης, ιδίως στους τ/κ και ξένους, ποιος ακριβώς είναι σήμερα ο ρόλος της, δεδομένου του μειζονοσίου ρόλου του αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Η εκκλησία αποτελεί ένα ιδεολογικό κρατικό (ή καλύτερα οιοει κρατικό) μηχανισμό, όπως μας διδάξε ο Λουί Αλτουσέρ, όμως αποτελεί παράλληλα μια ισχυρή οικονομική δύναμη, με πάμπολλες περιουσίες και επιχειρήσεις. Στον ιδεολογικό τομέα η

θρησκεία, δηλαδή η ορθοδοξία στην Κύπρο ήταν από ανέκαθεν συνδεδεμένη με τον εθνικισμό, κι αποτέλεσε το συνεκτικό μηχανισμό νομιμοποίηση των «εθνικών πόθων» με το ιστορικό εθναρχικό της ρόλο, τόσο στην εποχή των Οθωμανών, όσο και στην αποικιοκρατία. Αυτή η παράδοση είναι φθίνουσα, δεδομένης τόσο της διαδικασίας εκσυγχρονισμού, εξορθολογισμού, όπως ο Βέμπερ προβλέπει για τον σύγχρονο κόσμο, ή ο Μαρξ και ο Έγκελς για την ανάπτυξη του καπιταλισμού, όσο και λόγω ηθικο-ιδεολογικού ξεπεσμού. Εντούτοις διατηρείται και βαραίνει την εκκλησία, η οποία σαφέστατα χωρίζεται σε δυο τάσεις τους «εκσυγχρονιστές» όπως είναι ο Κύκκου, και τους πιο «φονταμελιστές», όπως είναι ο Λεμεσού. Ανάμεσα σε αυτούς που είναι οι κύριοι ιδεολογικοί επίδοχοι εραστής του αρχιεπισκοπικού θρόνου «παίζουν» και άλλοι μάλλον λαϊκιστές που ηγούν πατριωτικούς παιάνες με εθναρχικές βλέψεις.

Επομένως μια ισχυρή ηγετική μερίδα της εκκλησίας, η οποία εκφράζει συμφέροντα μιας φθίνουσας προνομιούχας ομάδας, αφού με την λύση σίγουρα αλλάζει, και μάλλον περιορίζει τον ρόλο της: Εκεί που έψαλλαν Τρισάγια για την λύση του Κυπριακού και την «ελευθερία της πατρίδας» και απολάμβαναν φορολογικές απαλλαγές για το θεάρεστο τους

Στην Κύπρο το ερώτημα είναι κατά πόσο μπορούμε να διακρίνουμε ορισμένους σε υψηλές θέσεις να αρθρώνουν συγκεκριμένο πολιτικό λόγο που εκφράζουν αυτονομοποιημένες ομάδες στη γραφειοκρατία και τη διοίκηση. Φαίνεται να διακρίνεται μια τέτοια ομάδα αποτελούμενη από διάφορους κρατικούς λειτουργούς, και ιδίως αυτούς που βρέθηκαν σε διοικητικές και κοινωνικές θέσεις κλειδί εν μια νυκτί και που νιώθουν ίσως τα συμφέροντα, τα προνόμια και τις εξουσίες τους να απειλούνται τάσσονται κατά της λύσης, κι όχι μόνο του Σχεδίου Ανάν, όπως επικαλούνται. Στην νομική υπηρεσία, στην εκπαίδευση και σε άλλα υπουργεία διακρίνεται η δυσφορία της γραφειοκρατίας με την λύση. Ασφαλώς η «γραφειοκρατία» δεν είναι μια συμπαγής ομάδα. Εξάλλου εντός της κρατικής διοίκησης και γραφειοκρατίας λειτουργεί και μια άλλη ισχυρή μερίδα που έχει ως ιδεολογία τον τεχνοκρατικό επαγγελματισμό. Αυτοί κάθε άλλο παρά απειλούνται – αφού έχουν την πιθανότητα Ασφαλώς δεν λειτουργούν «εξεκάρφωτα» αλλά σε συντονισμό με άλλες κοινωνικές δυνάμεις σε ένα μπλοκ με επίστευση του εθνικιστικού και λαϊκιστικού στοιχείου που προσφέρει λαϊκά ερείσματα, κοινωνική νομιμοποίηση και πρόσβαση σε ευρύτερες μάζες. Υπάρχουν και οικονομικά συμφέροντα που

Οι δύο τάσεις στον τουριστικό τομέα ήρθαν σε ανοικτή ρήξη επανειλημμένα: το ΣΤΕΚ εκφράζει αποκλειστικά τους μεγάλο-επιχειρηματίες ενώ μέσα στον ΠΑΣΥΣΕ υπάρχουν διάφοροι «μικρός», «μεσαία» μέχρι και μεγαλύτεροι. Για το σχέδιο Ανάν ήδη αναπτύσσονται δύο αντίθετες απόψεις.

έργο, με την λύση θα περιοριστούν στα εκκλησιαστικά τους καθήκοντα και πιθανόν οι επιχειρήσεις τους στο νέο καθεστώς θα χάσουν τα προνόμια και το αθέμιτο ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα. Ασφαλώς η πιο εκσυγχρονιστική τάση αντιλαμβάνεται ότι η όποια «αντίσταση» τώρα θα έχει τίμημα (κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό κτλ) ύστερα αν επικρατήσει η λογική της λύσης γι αυτό και είναι πιο συγκρατημένη αναγνωρίζοντας τον ρόλο της πολιτικής ηγεσίας στο εθνικό θέμα.

Οι Ψηλά Ιστάμενοι Ως Κοινωνική – ταξική Μερίδα

Ο Νίκος Πουλαντζάς αναφέρεται στους ανώτατες και ανώτερες διοικητικές θέσεις του κράτους σαν ταξική μερίδα ή κατηγορία εντός της αστικής τάξης. Ο όρος «κοινωνικά στρώματα» συνδυάζεται με δευτερεύοντα αποτελέσματα του συνδυασμού των τρόπων παραγωγής μέσα σ' έναν κοινωνικό σχηματισμό πάνω στις τάξεις, οι κατηγορίες και οι υψηλές θέσεις της γραφειοκρατίας και της διοίκησης για τις οποίες αναφέρει και ο Λένιν.

διαπλέκονται εδώ: Μίζες από τις αμυντικές δαπάνες, τουριστικά συμφέροντα και μια σχέση εξάρτησης με διάφορες μερίδες του κεφαλαίου ανάμεσα στην γραφειοκρατία του κράτους.

Μια ομάδα με τις δικές ιδιαιτερότητες και συμφέροντα είναι ο στρατός και τα σώματα ασφαλείας. Ασφαλώς μία ενδεχόμενη διάλυση της εθνικής φρουράς από μόνη της είναι σαφέστατο κίνητρο για αντίθεση προς λύση δεδομένου ότι ολόκληρες καριέρες, φιλοδοξίες, αξίες και τρόπος ζωής θα καταργηθούν. Οι διαβεβαιώσεις του υπουργού άμυνας στους στρατιωτικούς είναι ενδεικτικοί των ανησυχιών στα σώματα αυτά. Οι επαγγελματίες στρατιωτικοί βέβαια, μετά και τις εμπειρίες του πραξικοπήματος και της δικτατορίας στην Ελλάδα, δεν αποτελούν κανένα ισχυρό αυτόνομο μοχλό πίεσης και είναι σαφέστατα κάτω από πολιτικό έλεγχο. Εντούτοις είναι πιθανοί αρνητικοί ψήφοι, αν δεν αισθανθούν ότι θα αποζημιωθούν επαρκώς.

Η αντι-ομοσπονδιακή λογική (Νέοι Ορίζοντες, ΑΔΗΚ) και μαξιμαλιστικές θέσεις (Λυσσαρίδης, Ματσάκης) δεν είναι παρά βούληση για διχοτόμηση, ως προτιμητέα από τον συμ-

βιβασμό που θα σημαίνει συμμετοχή των τουρκοκυπρίων στην εξουσία, είτε λόγω συμφερόντων και συντήρησης αυτών, είτε λόγω εθνικιστικής ιδεολογίας και μισαλλοδοξίας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα των πιο πάνω αρθρώθηκαν με διάφορες «λογικές». Π.χ. το επιχείρημα που ανέπτυξε τόσο ευθαρσώς ο κ. Κλεάνθους «καλύτερα να ακρωτηριάσω το άρρωστο χέρι μου παρά να δηλητηριάσω όλο μου το σώμα», ή το κάλεσμα του βετεράνου εθνικιστή-σοσιαλιστή κ. Λυσσαριδη για απόρριψη γιατί δεν νομιμοποιείται με νομικίστικα επιχειρήματα (κ. Αγγελίδης). Τα διάφορα επιχειρήματα οικονομικού ρατσισμού και ατομικισμού αποτελούν απλά οικονομικές παραλλαγές του νεο-απορριπτισμού που έχουμε προαναφέρει.

Οι Ρωγμές του Τουριστικού Κεφαλαίου: Εσωτερικές Αντιφάσεις και «Εθνικά συμφέροντα»

Σ' αυτό το σημείο οφείλουμε να αναφέρουμε την «συνέπεια» με την οποία ένα τμήμα της τουριστικής βιομηχανίας αντιδρά στις διαδικασίες λύσης και εκφράζεται μάλιστα, όπως αρθρώνεται από πολιτικά πρόσωπα. Πρόκειται για μια ομάδα συμφερόντων που αισθάνεται ότι απειλείται, σίγουρα παράλογα και υπερβολικά για να συμπαρασύρει σε απόρριψη του σχεδίου λύση λόγω των στενών και στενόμυαλων συμφεροντολογικών αντιλήψεων. Το καθεστώς συσσωρεύσης κεφαλαίου στην Κύπρο, όπως το γνωρίσαμε από το 1985 και μετά, είναι ένα καθεστώς κατ'έκταση συσσωρεύσης βασισμένου στον μαζικό τουρισμό. Οι μονάδες που αισθάνονται ότι απειλούνται μπήκαν στο «χορό» του ανταγωνισμού σχετικά αργά ή αδυνατούν να προσαρμοστούν σε νέα ανταγωνιστικά πλαίσια, έτσι αντιδρούν αμυντικά, αρνητικά και με πανικό στις πιθανότητες ανταγωνισμού από μικρές και υπανάπτυκτες μονάδες στα κατεχόμενα που μπορεί να μην έχουν την απαιτούμενη υποδομή και κλίνες, διαθέτουν όμως κάτι που εμείς ως ε/κ καταστρέψαμε το φυσικό τοπίο. Η Έκθεση για την Οικονομία και Απασχόληση (INEK 2004) αναφέρει:

«Ο μαζικός τουρισμός ως οικονομική δραστηριότητα διαφέρει από άλλες οικονομικές δραστηριότητες κατά το ότι υφίσταται έναν επιπλέον περιορισμό: η εκμετάλλευση φυσικών πόρων χαρακτηρίζεται από φθίνουσες αποδόσεις. Με άλλα λόγια, η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, στον βαθμό που επεκτείνεται, χαρακτηρίζεται από μειούμενη παραγωγικότητα της εργασίας. Η επέκταση του μαζικού τουρισμού έχει, δηλαδή, ένα εσωτερικό όριο. Επομένως, ακόμη και αν η εξωτερική ζήτηση (ο αριθμός επισκεπτών) δεν χαρακτηριζόταν από αστάθεια και αβεβαιότητα, αλλά αυξανόταν απρόσκοπτα, η ικανότητα της τουριστικής βιομηχανίας να αναλαμβάνει τον ρόλο της «απομνημυνησ» της Κυπριακής οικονομίας θα έβαινε μειούμενη». Οι δύο τάσεις στον τουριστικό τομέα ήρθαν σε ανοικτή ρήξη επανειλημμένα: το ΣΤΕΚ εκφράζει αποκλειστικά τους μεγάλο-επιχειρηματίες ενώ μέσα στον ΠΑΣΥΞΕ υπάρχουν διάφοροι «μικρός», «μεσαία» μέχρι και μεγαλύτεροι. Για το σχέδιο Ανάν ήδη αναπτύσσονται δύο αντίθετες απόψεις.

Θα ήθελα να θέσω σαν υπόθεση εργασίας τον εξής συλλογισμό:

Όσο κοντεύουμε το όριο της ανάπτυξης του μαζικού τουρισμού οι ασθενέστερες τουριστικές μονάδες θα αισθάνονται την αβεβαιότητα του μέλλοντος και προσκολλούνται στο παρελθόν, όπως οι φθίνουσες κοινωνικές τάξεις στη Τσαρική Ρωσία αδυνατούσαν να δουν το μέλλον ή η νομενκλατούρα στη ανατολική Ευρώπη που ακόμα και όταν κατέρρεαν τα καθεστώτα δεν πίστευαν ότι θα χάσουν τα προνόμια και τη κοινωνική τους θέση, έτσι και αυτό το ταξικό τμήμα τάσσεται κατά της λύσης. Στο τέλος της ημέρας αυτά τα ταξικά τμήματα ή μερίδες γιατί ακριβώς αισθάνονται να απειλούνται, είτε γιατί φοβούνται το νεο, είτε γιατί όντως απειλούνται, μπορούν να αποτελέσουν εξαιρετικά δυσκίνητα κι αμυντικά κοινωνικά στρώματα που αρνούνται να προχωρήσουν με τους καιρούς. Ασφαλώς, ανεξάρτητα από την έκβαση των διαπραγματεύσεων υπάρχει ο οδοστρωτήρας της ΕΕ που είναι πολύ πιο απειλητικός για αυτούς από τη λύση. Αδυνατούν εντούτοις να το αντιληφθούν λόγω εθνικισμού. Ο εθνικιστικός ιδεολογικός φακός, μέσα από τον οποίο βλέπουν τις εξελίξεις είναι μεν ισχυρότατο δημαγωγικό και λαϊκιστικό όπλο, εντούτοις είναι πολύ κακός οικονομικός σύμβουλος.

Στις κοινωνικές ομάδες αυτές, οι οποίες δεν είναι ιδεολογικά ομοιογενείς ή κοινωνικά συμπαγείς αλλά ιδιαίτερα ανομοιομορφες, επικρατούν στρεβλώσεις που πηγάζουν από τη προκατάληψη, τις συναισθηματικές εξάρσεις, τον ατομικισμό και υποκειμενισμό που διακατέχονται. Η πολιτική τους ηγεσία δυστυχώς βρίσκεται έγκλειστη σε απορριπτικές κι αρνητικές λογικές που ήδη νοσταλγεί την εξουσία που τους εμποδίζει από το να αναπτύξουν πιο μακροπρόθεσμες αντικειμενικές λογικές με προοπτικές να καρπωθούν και αυτή την νέα ανάπτυξη του τόπου μετά τη λύση. Ασφαλώς υπάρχουν και εκείνοι που θησαύρισαν πλην όμως συνεχίζουν να αισθάνονται ανασφαλείς και δεν θέλουν να αποχωριστούν το «επιτυχημένο» διχοτομικό στάτους κβ. Ασφαλώς δεν βλέπουν το πασιφανές ότι τίποτε δεν θα μείνει ως έχει σήμερα, ακόμα και χωρίς τη λύση. Μάλιστα τα πράγματα θα είναι σαφώς χειρότερα η κατάσταση γι' αυτούς αν αναγνωριστούν κι αναπτυχθούν σε ανταγωνιστική βάση τα κατεχόμενα.

Ο Προβοκατόρικός «Αριστερός» Εθνικισμός ή Αριστερή Νομιμοποίηση στον Εθνικο-απορριπτισμό

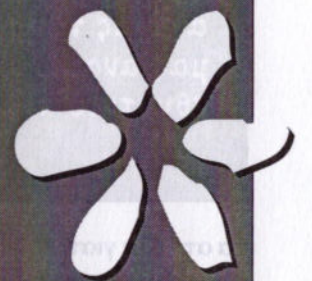
Δεν αναφερόμαστε στις μικρές ακροαριστερές ομάδες, που είναι αριθμητικά αμελητέες που σίγουρα εκφράζουν κάποιες παραδόσεις και τάσεις σκέψης και δράσεις, αλλά σε συλλογιστικές που αναπτύσσονται τελευταία επικαλούμενοι «αριστερές» καταβολές και πρακτικές σε σχέση με τον αντι-ιμπεριαλισμό και τα δικαιώματα των λαών. Προβοκατόρικά καλέσματα από γνωστούς ακροδεξιούς, που με χρόνιο μένος κατά της Αριστεράς όπως ο κ. Ιακωβίδης της Σημερινής, του κατ'εξοχήν εκφραστικού οργάνου των πραξικοπηματιών για το «αντι-ιμπεριαλιστικό» ΑΚΕΛ να πει επιτέλους το ΟΧΙ στο Σχέδιο Ανάν, ή οι χυδαίες κραυγές του Φτωχόπουλου που καλεί τον ΑΚΕΛικό πολίτη να «αντισταθεί στο πραξικόπημα Β' για να καταψηφίσει το σχέδιο Ανάν ή καθημερινή προ-

βοκάτσια Λάζαρου Μαύρου, που μέχρι χθες έβριζε την Κυπριακή σημαία σαν Βρετανική συνομοσία και τώρα την υψώνει σαν λάβαρο ιερό, κοιτίδα που θα επιτρέψει στο Κυπριακό Ελληνισμό να επιβιώσει πρέπει να προβληματίσει σοβαρά: Δημιουργείται ένας νέος ιδιότυπος εθνικισμός που παγιώνεται όλο και περισσότερο προς το δημοψήφισμα, καθώς οι πιο μετριοπαθείς δυνάμεις, και δικαιολογημένα εν μέρη, περιμένουν το τελικό σχέδιο πριν τοποθετηθούν σαφώς.

Το ΑΚΕΛ ως Αντι-ηγεμονία των Μαζών

Αναντίλεκτα, ο πιο ισχυρός κοινωνικός και πολιτικός πόλος, ο οποίος λειτουργεί ως ο ρυθμιστής του πολιτικού εποικοδομήματος με μαζική λαϊκή συμμετοχή είναι το ΑΚΕΛ και το λαϊκό κίνημα. Λόγω της μετριοπαθούς προσέγγισης του και λόγω ιστορικής του δράσης ως ο στυλοβάτης του εργατικού κοινωνικού κεκτημένου μετά από κοινωνικούς αγώνες αποτελεί και τον πιο αποφασιστικό παράγοντα στην λύση, αλλά όχι τον μόνο. Η συμμαχία του με το ΔΗΚΟ, την ΕΔΕΚ σε κοινωνικό πρόγραμμα κεντρο-αριστερό με γραμμή ένταξης στην ΕΕ δεν είναι εύκολη υπόθεση.

Η αντι-ομοσπονδιακή λογική (Νέοι Ορίζοντες, ΑΔΗΚ) και μαζικιστικές θέσεις (Λυσσαριδής, Ματσάκης) δεν είναι παρά βούληση για διχοτόμηση, ως προτιμητέα από τον συμβιβασμό που θα σημαίνει συμμετοχή των τουρκοκυπρίων στην εξουσία, είτε λόγω συμφερόντων και συντήρησης αυτών, είτε λόγω εθνικιστικής ιδεολογίας και μισαλλοδοξίας.

Η εργατική τάξη και οι κοινοί αγώνες με ισχυρότερες τις παραδόσεις του ΑΚΕΛ και του λαϊκού κινήματος αποτελούν την κύρια εναλλακτική ιδεολογική, ταξική προοπτική που με τη σειρά της είναι ένα αντίβαρο και μετερίζι ενάντια στις εθνικιστικές προσεγγίσεις. Οφείλουμε να αναφέρουμε εδώ, μια και δεν είναι δυνατόν στα πλαίσια αυτού του άρθρου να αναλύσουμε ότι μια σειρά από αντιδραστικές κατά βάση ιδεολογίες που λειτουργούν ανταγωνιστικά και διαβρωτικά στην ανάπτυξη διεθνιστικής αλληλεγγύης, βούλησης για ισότητα και θέληση για δράση εντός της εργατικής τάξης: αναφερόμαι στις διασπαστικές ιδεολογίες του εθνικισμού, ρατσισμού και σεξισμού. Πριν, κατά και μετά την διευθέτηση του Κυπριακού αυτές οι ιδεολογίες αναπαράγονται με διάφορους τρόπους, σε ποικίλα πεδία και από διάφορους κοινωνικούς μηχανισμούς και δομές.

Οι Προκλήσεις Μπροστά μας

Το Σχέδιο Ανάν και οι Δυνάμεις της Εργασίας

Αναφέρομαι στο Σχέδιο Ανάν όχι τόσο γιατί μπορεί να είναι το αυριανό σύνταγμα – κάτι που δεν γνωρίζουμε μέχρι την τελική στιγμή των διαπραγματεύσεων και των διαδικασιών (εξάλλου ο Τουρκικός παράγοντας παραμένει δυστυχώς αστάθ-

μητος κι απρόβλεπτος), αλλά γιατί αντικατοπτρίζει τον συσχετισμό δύναμης όπως αυτός διατυπώθηκε στο ίδιο το σχέδιο όταν έγιναν οι διαπραγματεύσεις. Δυστυχώς τα ζητήματα της «εργασίας και κοινωνικών ασφαλίσεων» δεν περιλαμβάνονται ανάμεσα στις εξουσίες κι αρμοδιότητες της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, αλλά αναφέρονται ανάμεσα σ' άλλα θέματα: Το Άρθρο 15 (3) καλεί τα συνιστώσα κράτη που ασκούν αυτές τις αρμοδιότητες να «συντονίσουν ή να εναρμονίσουν την πολιτική τους και τη νομοθεσία τους, συμπεριλαμβανομένων και διαμέσου συμφωνιών, κοινών προτύπων και διαβουλεύσεων, όπου είναι κατάλληλο ιδιαίτερα [σε μια σειρά θεμάτων] όπως «κοινωνικές ασφαλίσεις και εργασία» [Άρθρο 15 (3) L].

Η πιο πάνω κάπως χαλαρή διατύπωση δείχνει ότι τα ζητήματα αυτά, παρόλη την ισχυρή κοινωνική παρουσία των συνδικάτων, των κοινών πρωτοβουλιών μάλιστα όπως αυτό εκφράζεται από το Πανσυνδικαλιστικό Φόρουμ (που αποτελείται από τις συντεχνίες των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων) δεν αποτυπώνεται ως ισχυρή βούληση τους στα θέματα αυτά για μια ενιαία αγορά εργασίας, αλλά επαφίεται

στα συνιστώσα κράτη. Είναι φανερό ότι οι συντάκτες του σχεδίου θεωρούν αυτονόητο ότι η εργασία θα ρυθμίζεται από τα συνιστώσα κράτη σύμφωνα με τις δικές τους ιδιαιτερότητες κτλ., κάτι που εμείς κάθε άλλο παρά αυτονόητο το θεωρούμε. Αντιθέτως θεωρούμε αυτή την αντίληψη προβληματική κι εσφαλμένη, αν γνώμονας είναι η ισομερής και ισοροπημένη ανάπτυξη προς όφελος όλων κοινωνικών τάξεων και περιφερειών.

Ασφαλώς, υπάρχει η παρότρυνση για κοινά πρότυπα κι επίπεδα (standards) πλην όμως πρόκειται για προαιρετικά μέτρα τα οποία δεν έχουν νομική ισχύ. Εντούτοις αφήνουν ανοικτό το πεδίο για δράση στα συνδικάτα και τις δυνάμεις της εργασίας.

Τα ζητήματα της Εργασίας, των Εργασιακών σχέσεων, των εργατικών δικαιωμάτων τα οποία είναι δυστυχώς οι μεγάλοι απόντες σε ένα τόσο λεπτομερές, κατά τα άλλα σχέδιο. Ορθά το Πανσυνδικαλιστικό Φόρουμ απαιτεί:

- (α) Ελεύθερη διακίνηση εργαζομένων
- (β) Ενιαία Αγορά εργασίας
- (γ) Ελεύθερη κι απρόσκοπτη εργασία
- (δ) Ισότητα και ισοκατανομή

Επίσης η αποτροπή των διακρίσεων κι κοινωνικών ανισοτήτων, σε κοινοτικό και κοινωνικό επίπεδο δεν είναι απλά συνθήματα αλλά πρέπει να γίνουν αγώνας ζωής. Αν δεν ενσωματωθούν κι αυτά στο σχέδιο, θα πρέπει να γίνουν πράξη στην εφαρμογή του σχεδίου λύσης και αυτόματα στους κοινωνικούς αγώνες που έπονται.

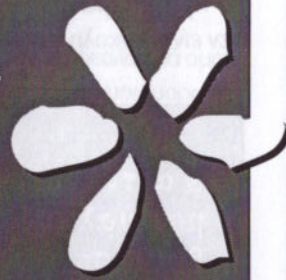
Το μισθολογικό χάσμα

Το συνδικαλιστικό κίνημα οπωσδήποτε θα αγωνιστεί έτσι ώστε το μισθολογικό χάσμα μεταξύ ε/κ και τ/κ εργαζομένων σ' όλη την επικράτεια της ενωμένης πλέον Κύπρου να σμικρυνθεί και να υπάρξει ισομερής και ισορροπημένη ανάπτυξη προς όφελος όλων κοινωνικών τάξεων, κοινωνικών στρωμάτων κι εθνοτικών ομάδων και περιφερειών. Στόχος βέβαια είναι η άμβλυση του χάσματος πλουσιών και φτωχών. Το κριτήριο για μας ασφαλώς δεν είναι μόνο ο λεγόμενος «αθέμιτος ανταγωνισμός», πρῶ-

τεύτηκαν τις τελευταίες δεκαετίες: Η λύση έχει δυστυχώς και ταξική σφραγίδα. Οι ρυθμίσεις της εργασίας θα γίνονται στη βάση των ευρωπαϊκών προτύπων δηλαδή την μίνιμουμ βάση όπως προνοείται από το κεκτημένο (έτσι απαιτείται η εναρμόνιση των κατεχομένων περιοχών, οι οποίες θα αποτελέσουν και το έδαφος του τ/κ συνιστώντος κράτους αν υπάρξει λύση) κι από κει και πέρα ενθαρρύνονται οι ευρωπαϊκές πολιτικές απασχόλησης και επαφίεται στα κράτη μέλη να εφαρμόσουν τη δική τους πολιτική σε άλλα θέματα.

Από την άλλη μεριά, όμως η λύση με όλες τις αδυναμίες και τα κενά της ανοίγει νέους δρόμους και προοπτικές για τους κοινούς αγώνες του μέλλοντος, τους ταξικούς και κοινωνικούς αγώνες που μας αναμένουν οι οποίοι θα σπάσουν, θα τσακίσουν το χρόνιο εθνοτικό κι εθνικιστικό διαχωρισμό. Γνωρίζουμε ότι τα συντάγματα μπορούν να υψώσουν και να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς εξυπηρέτησης συμφε-

Από την άλλη μεριά, όμως η λύση με όλες τις αδυναμίες και τα κενά της ανοίγει νέους δρόμους και προοπτικές για τους κοινούς αγώνες του μέλλοντος, τους ταξικούς και κοινωνικούς αγώνες που μας αναμένουν οι οποίοι θα σπάσουν, θα τσακίσουν το χρόνιο εθνοτικό κι εθνικιστικό διαχωρισμό.

τα απ' όλα γιατί κι αν η εργατική δύναμη θεωρείται εμπόρευμα στο υφιστάμενο κοινωνικό σύστημα, το ταξικό συνδικαλιστικό κίνημα έχει ως στόχο του την αναβάθμιση της εργασίας και της αύξηση του μεριδίου του πλούτου για την εργασία. Κριτήριο για μας είναι η κοινωνική ευημερία, η διάχυση του πλούτου και του εισοδήματος στη κοινωνία και η σύγκληση των μισθών, όρων απασχόλησης και εργασιακών σχέσεων προς τα πάνω, δηλαδή στη αναβάθμιση των μισθών και όρων απασχόλησης των τ/κ κι όχι η διολίσθηση των μισθών προς στα κάτω. Το όραμα μας ασφαλώς είναι μακροπρόθεσμα για υπέρβαση του συστήματος που αναπαράγει τη κοινωνική ανισότητα και αδικία.

Επίλογος: Οι Νέοι Ταξικοί και Κοινωνικοί Αγώνες

Ασφαλώς οι δυνάμεις της εργασίας κάθε άλλο παρά μπορούν να σταθούν εμπόδιο στη λύση του Κυπριακού έστω κι αν δεν τέθηκαν τα εργασιακά ζητήματα στο επίκεντρο του σχεδίου λύσης. Αντιθέτως η εργατική τάξη, και το ταξικό της συνδικάτο, η ΠΕΟ υπήρξε μπροστάρης στον αγώνα για επαναπροσέγγιση κι επανένωση του λαού και της πατρίδας μας. Δεν μας εκπλήττει το γεγονός ότι το σχέδιο Ανάν τηρεί σιγή στα ζητήματα της εργασίας δεδομένων των συσχετισμών δύναμης και αυτών που διαπραγμα-

ρόντων και σκοπιμοτήτων ξένα προς τα συμφέροντα των εργαζομένων και των λαϊκών μαζών. Γνωρίζουμε όμως ότι ενόσω υπάρχουν δεσμοί ατσαλωμένοι από κοινούς αγώνες και συνταγματικές δομές που να επιτρέπουν την συνεργασία και την κοινή πάλη θα μπορέσουμε να ξεπεράσουμε τους όποιους σκοπέλους έχουμε μπροστά μας. Ας μην ξεχνούμε πόσο δυσμενής είναι η υφιστάμενη κατάσταση με τους στρατούς και συρματοπλέγματα.

Η εικόνα ενός κόσμου σε πανδαιμόνιο και συνεχή έκρηξη, σε μοριακές μεταλλαγές και ασταμάτητες ανακατατάξεις είναι προφανής. Εντός τούτου του κόσμου ο Κυπριακός λαός καλείται να απαντήσει στη μεγάλη πρόκληση της εποχής για τη λύση του Κυπριακού. Οι δυνάμεις της εργασίας, μπροστάρηδες στους κοινωνικούς και δημοκρατικούς αγώνες καλούνται να ηγηθούν και πάλι όταν οι άλλες κοινωνικές δυνάμεις χωλαίνουν και διασπώνται ατάκτως προς φυγόκεντρες κατευθύνσεις αφήνοντας ένα δύσβατο κοινωνικό και πολιτικό κενό. Δεν χωράει αμφιβολία για τη στάση των προοδευτικών δυνάμεων του τόπου στο δύσκολο αγώνα που έχουμε μπροστά μας. Η ίδια η ιστορία του τόπου αυτού προσφέρει και τις απαντήσεις, μας υπαγορεύει χωρίς αμφιταλαντεύσεις και δισταγμούς την πορεία μας - απαιτείται λύση στην βάση ενός βιώσιμου συμβιβασμού όπως αυτή προσφέρεται μέσα από ένα βελτιωμένο Σχέδιο Ανάν. **Ε**

Το εκπληκτικότερο είναι πως η ζωή και μετά την πτώση του Βενιζέλου εξακολουθούσε να είναι όμορφη και γλυκιά. Και η φύση χαμπάρι δεν πήρε από κείνη τη βρώμικη ομίχλη που ξεχύθηκε από την Αθήνα. Το φως του ήλιου σπάνει μέσα στα λιόφυλλα και σκορπάει φωτεινά κομμάτια στο χώμα. Κάποιος επό τους φίλους μου σφυρίζει συνθηματικά κάτω από το παράθυρο μου το πρωί, σα δεν έχουμε μάθημα, τραβούμε σε κανέ περιγιάλι ή σε καμιά λαγκαδιά, και συζητούμε για τα κορίτσια και για τον κόσμο, όπως θα έπρεπε να τον είχε φτιάξει ο θεός.

"Τότε που ζούσαμε"
ΑΣΗΜΑΚΗ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΥ

εξ υπαρχής

